

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jan Novotný

**Aktivní komunikace soudů v oblasti prezentace
své rozhodovací činnosti ve vztahu
k jejímu mediálnímu pokrytí**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jan Chmel, Ph.D.

Katedra: Katedra politologie a sociologie

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 30. 6. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 183 419 znaků včetně mezer.

V Praze dne 30. 6. 2023

Jan Novotný

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych rád poděkoval především vedoucímu této práce, **Janu Chmelovi**, bez jehož nesmírné ochoty, pomoci, podpory a inspirace by tento text nikdy nevznikl. Za cenné rady, poznámky a postřehy velice děkuji rovněž všem kolegům a kolegyním, kteří se k práci vyjádřili v rámci projektu SVV. Chtěl bych poděkovat také všem osloveným tiskovým mluvčím a novinářům, kteří byli tak laskaví, že mi poskytli odpovědi na zaslané dotazy k tématu práce.

Milou povinnost pro mě představuje rovněž poděkování mým nejbližším za jejich neutuchající podporu, kterou mi (nejen) při psaní této práce poskytovali. Moc si jí vážím a srdečně za ni děkuji.

Tato diplomová práce vznikla v rámci projektu Specifického vysokoškolského výzkumu 2023-260 619.

Obsah

Úvod.....	5
1. Podstatné aspekty aktivního informování soudů o rozhodovací činnosti.....	8
1.1 Otevřená justice a důvěra veřejnosti v ni.....	8
1.2 Na koho se soud aktivním informováním obrací?	10
1.3 Přínosy aktivního informování o rozhodovací činnosti soudů	12
1.4 Kritika proaktivního a otevřeného přístupu.....	14
1.5 Prostředky a způsoby prezentace soudních rozhodnutí	17
1.6 Pohled tiskových mluvčí vybraných soudů	26
2. Vztah soudů a médií.....	31
2.1 Vliv současné mediální reality na soudnictví	31
2.2 Faktory mající vliv na mediální pokrytí činnosti soudů	33
2.3 Limity projevů soudce ve vztahu k médiím	36
2.4 Rizika dezinterpretace soudních rozhodnutí	38
2.5 Proč by mělo soudům záležet na tom, jak o nich média referují?	42
3. Předmět výzkumu a metody zkoumání	43
3.1 Cíle výzkumu, vymezení výzkumné otázky.....	43
3.2 Shrnutí současného poznání	45
3.3 Použitá metodologie	46
3.4 Limity výzkumu.....	49
4. Výsledky výzkumu	50
4.1 Kvantitativní analýza praxe soudů v oblasti vydávání tiskových zpráv o jejich rozhodovací činnosti.....	50
4.2 Kvantitativní analýza mediálního pokrytí rozhodovací činnosti jednotlivých soudů ve stanoveném období.....	53
4.3 Rozhovory s redaktory vybraných médií	59
5. Shrnutí výsledků.....	62
5.1 K hypotéze č. 1	62
5.2 K hypotéze č. 2	70
Závěr.....	73
Seznam použitých zdrojů.....	77
Příloha č. 1 – odpovědi tiskových mluvčí	86
Příloha č. 2 – přepis rozhovorů provedených s redaktory vybraných médií.....	93
Abstrakt.....	97
Abstract.....	98

Úvod¹

Soudní rozhodnutí nemají přímý vliv pouze na účastníky daného řízení a jejich poměry. Mohou významně působit také směrem k odborné i široké veřejnosti a mít závažné důsledky pro celou společnost. Ačkoliv v kontinentálním právu nemají soudy pravomoc vytvářet obecně závazná pravidla, jsou jejich rozhodnutí zásadní součástí právního systému, mají důležitý význam pro vývoj právní praxe a dotýkají se tak nepřímou i běžného života všech občanů.² Základní premisou této práce je, že by se soudy neměly omezovat pouze na doručování rozhodnutí účastníkům řízení a jeho veřejnou publikaci, ale též o něm aktivně a cíleně informovat veřejnost a média. Tuto myšlenku se snažím v textu obhájit a zároveň poskytnout vhled do současné praxe vrcholných tuzemských soudů v této oblasti a jejímu vlivu na mediální pokrytí rozhodovací činnosti soudů.

Osobně považuji toto téma za velice aktuální a důležité, a to především proto, že se blíže dotýká oblasti důvěry veřejnosti v justici a její rozhodování, jednoho z pilířů demokratického právního státu. Tím spíše to platí v dnešní době, kdy je veřejný prostor zahlcován četnými dezinformacemi a nezávislé demokratické instituce musí čelit útokům zpochybňujícím jejich legitimitu. Problematika informování soudů o jejich rozhodovací činnosti představuje v tomto kontextu poněkud přehlíženou oblast. Proto bych rád ve své práci jednak shrnul teoretická východiska tohoto tématu a jednak se prostřednictvím empirického výzkumu pokusil zmapovat vliv komunikačních aktivit soudů na skutečnost, jak média informují o jejich rozhodnutích.

První kapitola je věnována teoretickým aspektům zkoumané problematiky. Věnuji se v ní rozboru podstatných otázek týkajících se aktivní prezentace rozhodovací činnosti soudů. Zabývám se v ní důvody, které justici vedou k tomu, aby aktivně informovala o svých rozhodnutích, přínosy a riziky takto otevřené komunikace soudů v této oblasti, a také rozbohem výčtu prostředků a nástrojů, které k tomu mohou soudy využívat. Rovněž jsem se obrátil s několika dotazy, týkajících se dané problematiky, na tiskové mluvčí vrcholných tuzemských

¹ Tento text zčásti vychází z práce, se kterou jsem ve třetím ročníku studia účastnil soutěže SVOČ na naší fakultě. Text této práce je k nalezení zde: NOVOTNÝ, Jan. Jak soudy informují o své rozhodovací činnosti? Srovnání vybraných soudů v oblasti veřejné prezentace svých rozhodnutí. *Jurisprudence*, 2022, č. 1, s. 14-27. Dostupné z: <https://bit.ly/3NPu511>.

² V textu je citována řada autorů věnujících se ve svých textech systému common law, jimi vyvozované závěry lze proto na současnou tuzemskou právní realitu aplikovat jen do určité míry. V obecné rovině však mají tyto závěry platnost i pro soudy, jejichž role v systému práva je oproti státům common law zčásti odlišná.

soud, jejichž praxe se v této oblasti někdy i velmi výrazně liší. Prostřednictvím analýzy jejich odpovědí se snažím nalézt důvody, které vedou k těmto zásadním odlišnostem.

Navazující kapitola pojednává o vztahu soudů a médií. Píšu v ní o úskalích, problémech, ale i o příležitostech, které vzájemný kontakt těchto dvou společensky tolik významných aktérů přináší. V této kapitole se snažím objasnit, proč by mělo soudům záležet na tom, jak je o jejich činnosti informováno v médiích, a představit faktory, které mohou mít vliv na to, zdali je konkrétní rozhodnutí pro média zpravodajsky hodnotné a atraktivní. Dále se v ní zabývám otázkou, do jaké míry by měli být soudy a soudci otevření vůči médiím a rovněž problematikou rizika možných mediálních dezinterpretací soudních rozhodnutí.

Analytická část práce spočívá ve vlastním výzkumu, jehož předmětem je zkoumání vlivu vydávání tiskových zpráv trojicí vrcholných tuzemských soudů – Ústavního soudu, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, na strukturu mediálního pokrytí rozhodovací činnosti těchto soudů. Výzkum sestává jednak ze sběru a analýzy veřejně přístupných dat z oblasti vydávání tiskových zpráv soudů a článků, publikovaných na online zpravodajských serverech, které o těchto rozhodnutích informovaly a jednak ze strukturovaných rozhovorů s redaktory vybraných médií a jejich následného rozboru. Hlavním cílem výzkumu je zjistit odpověď na obecnou výzkumnou otázku, která zní: *„Ovlivňují tuzemské vysoké soudy (Ústavní soud, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud) prostřednictvím aktivního informování o své rozhodovací činnosti (především vydáváním tiskových zpráv) mediální pokrytí konkrétního rozhodnutí?“*. V rámci jejího zkoumání chci prostřednictvím výzkumu ověřit dvě dílčí hypotézy; a) zdali mají rozhodnutí, ke kterým vydal soud tiskovou zprávu, vyšší pravděpodobnost toho, že o nich budou informovat média, a za b) zdali má soud, který vydává více tiskových zpráv, větší vliv na strukturu mediálního pokrytí jeho rozhodovací činnosti.

Primárním cílem této práce je poskytnout příspěvek do diskuse o otevřenosti justice v podobě alespoň částečně empiricky ověřených zjištění. V dané oblasti lze sbírat a analyzovat poměrně veliké množství dat, a to jak na straně soudů, tak i médií. V rámci prováděného výzkumu tak chci prozkoumat část této, doposud nepříliš zmapované oblasti, která však k podobnému druhu bádání skýtá značný potenciál. Ostatně, v zahraničí byla v minulosti provedena celá řada výzkumů, věnujícím se tomuto tématu, a to jak v podobě analyzování mediálního pokrytí soudních rozhodnutí,³ tak ve zkoumání komunikačních aktivit soudů, typicky vydávání

³ YANUS, Alixandra. Full-court press: An examination of media coverage of state supreme courts. *The Justice System Journal*. 2009, vol. 30, no. 2 [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qSbU50>, s. 180–195.

tiskových zpráv.⁴ V tuzemském prostředí se, s čestnou výjimkou v podobě Moniky Hanych,⁵ doposud nikdo tímto tématem příliš podrobněji nezabýval. Věřím proto, že tato práce povede k alespoň částečnému vyplnění této mezery, přinese do veřejné debaty o této problematice nová zjištění a přinese inspiraci pro další bádání v této stále nepříliš prozkoumané oblasti.

⁴ MEYER, Phillip. Transparency and strategic promotion: How court press releases facilitate judicial agenda-building in Germany. *Public Relations Review*. 2022, vol. 48, no. 4.

⁵ Ta se ve své disertační práci věnovala mapování mediální reprezentace rozhodovací činnosti vrcholného soudnictví ve vybraných tuzemských médiích. Viz HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH: Mediální reprezentace rozhodování vrcholných českých soudů ve vybraných médiích*. Brno, 2019. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/43IBKHr>. Disertační práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

1. Podstatné aspekty aktivního informování soudů o rozhodovací činnosti

První kapitola práce se věnuje rozboru nejdůležitějších aspektů otevřené a aktivní komunikace soudů, týkající se jejich vlastní rozhodovací činnosti. Pod pojmem „komunikace soudů“ si představuji ucelený soubor postupů, prostředků a strategií, kterými se soudy aktivně a dobrovolně snaží informovat své publikum o konkrétních výstupech své činnosti. Zásadní část těchto aktivit tvoří informování o rozhodovací činnosti soudu, v první řadě tedy prezentace jednotlivých rozhodnutí a jejich odůvodnění, kterému se budu ve své práci věnovat především.

Tuto problematiku vnímám jako dílčí součást vztahu soudů a médií, což je téma poměrně aktuální,⁶ v jehož rámci vyvstává řada důležitých otázek. Jaké jsou důvody, které mohou soud vést k tomu, aby otevřeně a srozumitelně prezentoval svou rozhodovací činnost? Koho se tímto justice snaží oslovit? A je vůbec vhodné a žádoucí, aby tak soudy pravidelně činily? V této části tato dílčí témata rozeberu, pokusím se zodpovědět uvedené otázky a budu se tak snažit vymezit určité teoretické pozadí pro následnou analytickou část práce. Ta bude spočívat ve výzkumu vztahu komunikační aktivity soudů a mediálního pokrytí jejich rozhodovací činnosti.

1.1 Otevřená justice a důvěra veřejnosti v ni

Jednou z nezbytných podmínek naplňování role soudů v demokratické společnosti je důvěra veřejnosti v moc soudní, konkrétně především v její nezávislost, spravedlnost a nestrannost.⁷ Jak ukazují případy stavu justice v sousedním Polsku anebo v Maďarsku, nezávislost soudní moci není ani v současné geopolitické realitě ničím samozřejmým a je třeba o ni neustále usilovat a bojovat.⁸ Podle analýzy Evropské komise EU Justice Scoreboard 2022⁹ věří v nezávislost soudní moci v České republice okolo 57 % respondentů, přičemž tato hodnota vykazuje v rámci posledních let stoupající trend.¹⁰ Nezanedbatelná část z těch, kteří jsou k tuzemské justici skeptičtější, uvedla jako důvody své nedůvěry pocit z přílišného zasahování

⁶ Tématu se v posledních letech věnuje řada autorů, a to jak v tuzemském prostředí (kromě zmíněné Moniky Hanych např. Jan Chmel), tak v zahraničí (Richard Davis, Phillip Meyer). Dnešní doba bývá navíc taktéž často označována za „postfaktickou“, viz např. WAISBORD, Silvio. Truth is What Happens to News: On journalism, fake news, and post-truth. *Journalism Studies*. 2018, vol. 19, no. 13 [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PxpXHR>, s. 1866–1878.

⁷ BARAK, Aharon. *The Judge in a Democracy*. Princeton: Princeton University Press, 2006, ISBN 0-691-12017-X, s. 109–110.

⁸ K tomu viz KOVÁCS, Krista – SCHEPPELE, Kim. The fragility of an independent judiciary: Lessons from Hungary and Poland – and the European Union. *Communist and Post-Communist Studies*. 2018, vol 51, no. 3, s. 189–200.

⁹ EUROPEAN COMMISSION, *The 2022 EU Justice Scoreboard*. Luxembourg: Publications Office of the European Union [online]. 19. 5. 2022 [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/442HGLa>, s. 41.

¹⁰ V rámci EU se jedná o mírně nadprůměrnou hodnotu, ČR patří mezi členskými státy 12. příčka.

mocenských, především politických a ekonomických zájmů do nezávislosti justice.¹¹ Tyto negativní dojmy z podoby soudní moci mohou pramenit jednak z jejího pošramocného mediálního obrazu, který poškozují především viditelné kontroverzní kauzy, a do jisté míry jednak i z nízké informovanosti veřejnosti o reálném fungování současné justice.¹²

Legitimita soudního rozhodování tak do značné míry závisí na reputaci soudů a jejich důvěře v očích veřejnosti. Její důležitou, nikoliv však dostačující podmínkou, je právě větší otevřenost justice. Aktivní informování o činnosti soudů má potenciál pomoci udržet zmíněný vzrůstající trend důvěry veřejnosti v moc soudní. S mírou přesvědčivosti soudních rozhodnutí a jejich přijetí ze strany společnosti úzce souvisí skutečnost, jakým způsobem a zdali vůbec je o nich veřejnost informována.¹³ V této aktivní komunikaci soudů pak lze spatřovat dvě základní složky otevřenosti soudnictví – „publicitu“ (tj. schopnost seznamovat veřejnost se svými výstupy) a „transparentnost“ (tj. odhalování způsobu, jakým soudy dospívají ke svým rozhodnutím).¹⁴ Prvek aktivního a otevřeného přístupu soudů směrem k okolnímu světu může v rámci této osvěty přinést kýžený vliv na zvyšování míry důvěry společnosti v soudní moc a také víry ve spravedlnost.¹⁵

Co se zákonné úpravy této problematiky týče, je třeba zdůraznit, že tuzemské soudy až donedávna v zásadě nebyly povinny informovat širokou veřejnost o své rozhodovací činnosti. Právní úprava se v tomto ohledu dlouhou dobu omezovala pouze na trojici vrcholných soudů (Ústavní soud, Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud), kterým zakotvuje zákonnou povinnost vydávat svou sbírku rozhodnutí.¹⁶ Novela zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, nedávno zavedla skrze nově přidaný § 118a systém veřejně dostupné databáze rozhodnutí okresních, krajských a vrchních soudů. Komentářová literatura k tomuto ustanovení mj. uvádí, že „požadavek na zveřejňování soudních rozhodnutí je logický, jedná se o důležitý nástroj

¹¹ Tamtéž.

¹² STÁDNÍK, Jakub. Otevřená justice jako prostředek posilování důvěry veřejnosti v soudní moc. *Soudce*. 2020, č. 9, s. 14–25.

¹³ DAVIS, Richard – STRICKLER, Vincent. The Invisible Dance: The Supreme Court and the Press. *Perspectives on Political Science*. 2000, vol. 29, no. 2 [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/43FP3s7>, s. 85–92.

¹⁴ K tomu viz ASKARI, Daniel – BLAŽKOVÁ, Kristina – CHMEL, Jan – RADEMACHEROVÁ, Kristina. Communicating Judicial Decisions: Stepping out of the Black Box. *The Lawyer Quarterly*. 2018, vol. 8, no. 2 [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://bit.ly/43FY9oQ>, s. 142–164.

¹⁵ CHMEL, Jan. Tiskové zprávy jako nástroj tvorby reputace Ústavního soudu ČR a jeho soudců. *Jurisprudence*. 2020, č. 1 [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3X9gt7a>, s. 26.

¹⁶ K tomu dále viz BOBEK, Michal – KÜHN, Zdeněk a kol. *Judikatura a právní argumentace*. 2. vyd., Praha: Auditorium, 2013, ISBN 978-80-87284-35-3, s. 216–229.

upevňující důvěru v řádný chod soudnictví.“¹⁷ Tento krok lze vzhledem k výše uvedenému hodnotit v zásadě pozitivně. Ačkoliv jsou veškeré sbírky a databáze dostupné i v elektronické podobě a jednotlivé databáze soudních rozhodnutí vykazují relativně vysokou uživatelskou přívětivost,¹⁸ je třeba konstatovat, že tato forma publikace rozhodnutí vyžaduje po případném konzumentovi právních informací značně aktivní přístup a nezřídka i velkou trpělivost.

Z povahy věci ale především v těchto případech vzniká řada požadavků na potenciální adresáty těchto informací, které zahrnují mj. určitou úroveň právního povědomí a schopnosti pokročilejší orientace v právním řádu. To v důsledku výrazně zužuje množinu subjektů, které přijdou s rozhodovací činností daného soudu do styku a vede tak k větší uzavřenosti soudů vůči okolnímu světu, která je z výše uvedených důvodů v mnoha ohledech nežádoucí. Mediálně otevřená instituce by se oproti tomu měla pokoušet všechny tyto překážky odstraňovat a aktivně cíleně oslovovat co nejširší zamýšlenou skupinu příjemců těchto informací.

1.2 Na koho se soud aktivním informováním obrací?

Pokud v textu výše píšu o potenciálních příjemcích informací o soudních rozhodnutích, mám tím na mysli množinu všech subjektů, které mohou mít na poskytování těchto informací zájem. Soudy mohou snahou informovat o své rozhodovací činnosti cílit na rozdílná „publika“, a tím současně sledovat vícero různých účelů. Úzce to souvisí právě s otázkou, koho a proč chce soud tímto způsobem oslovit. Na následujících řádcích se pokusím tyto druhy „publik“ soudního rozhodování blíže vymežit.

Text samotného soudního rozhodnutí musí v tomto ohledu plnit do značné míry univerzální funkci¹⁹ – (nejen) vrcholné soudy se v něm obrací jak na účastníky daného sporu, tak na soudy nižších instancí, odbornou i širokou veřejnost a konečně i média.²⁰ Oproti tomu při využívání způsobů a prostředků, kterými o samotných rozhodnutích informují, se mohou soudy zaměřovat na předem zvolené specifické publikum a tomu poté způsob komunikace ve všech ohledech

¹⁷ ZEMANOVÁ, Daniela. *Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-888-7, s. 201.

¹⁸ VÁŇA, Jan. *Publikace soudních rozhodnutí*. In ANTOŠ, Marek – WINTR, Jan (eds.): *Výkonná a soudní moc v demokratickém právním státě*. Praha: Leges, 2012, ISBN 978-80-87576-38-0, s. 288–299.

¹⁹ Avšak i v jejím rámci lze podobu textu přizpůsobit charakteru rozhodnutí, viz MOLEK, Pavel. *Ke komu soudy mluví aneb Melčák a Schrödingerova kočka*. Jiné právo [online]. 13. 2. 2011 [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <https://bit.ly/42NaNku>.

²⁰ VICKREY, William – DENTON, Douglas – JEFFERSON, Wallace. *Opinions as the Voice of the Court: How State Supreme Courts Can Communicate Effectively and Promote Procedural Fairness*. *Court Review: The Journal of the American Judges Association*. 2012, vol. 48, no. 3, s. 78.

přizpůsobit. Od tohoto základního vymezení adresátů se následně odvíjí celá mediální strategie daného soudu v této oblasti. Ovlivní to dozajista nejen prostředky, které bude soud k této komunikaci využívat, nýbrž i samotný výběr rozhodnutí, která budou veřejnosti tímto způsobem prezentována. Soudy takto mohou různými způsoby informování o své rozhodovací činnosti budovat svou reputaci a upevňovat tak legitimitu svých rozhodnutí²¹ ve vztahu k odlišným druhům publik, ať už k externím (veřejnost, akademická obec), či interním (ostatní soudy a soudci v dané soudní soustavě).²²

Pokud se soud snaží informováním o svých rozhodnutích oslovovat širokou veřejnost, zpravidla tím primárně cílí na zvýšení povědomí o své činnosti, s čímž souvisí i snaha o růst důvěry veřejnosti v justici.²³ Platí to zejména v případě zásadních soudních rozhodnutí, jež mohou mít celospolečenské důsledky a jsou politicky a občansky významná. V České republice tuto roli plní podle mého názoru především Ústavní soud,²⁴ typickým příkladem z nedávné doby může být vyhlášení nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/17 ze dne 3. 2. 2021, kterým byla zrušena některá ustanovení zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Poslanecké sněmovny. Jeho prezentace ze strany Ústavního soudu může sloužit jako příklad vhodné praxe a je podrobněji popsána níže v podkapitole 2.4 této práce. Může se ovšem jednat i o informování ohledně některých soudních případů, jejichž právní nebo politický význam sice není příliš velký, ale soudy mohou mít odlišnou motivaci k tomu, aby také tato rozhodnutí aktivně prezentovaly, typicky může hrát roli mediální sledovanost a celková společenská atraktivita těchto kauz. Jako příklad může posloužit náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2120/21, kterým soud zamítl ústavní stížnost Dominika Duky ve sporu s brněnskými divadly a o němž informoval prostřednictvím tiskové zprávy.²⁵ Soud by se v takových případech měl s ohledem na charakteristiku publika snažit používat převážně srozumitelnou a přístupnou formu prezentace rozhodnutí.

²¹ K tomu viz GAROUPA, Nuno – GINSBURG, Tom. *Judicial Reputation. A Comparative Theory*. Chicago: University of Chicago Press, 2015, s. 14–50.

²² K tomuto rozdělení viz také GAROUPA, Nuno – GINSBURG, Tom. *Judicial Audiences and Reputation: Perspectives from Comparative Law*, *Columbia Journal of Transnational Law*. 2009, vol. 47, no. 3 [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qH632x>, s. 452–464., či JIRSA, Jaromír. In: JIRSA, Jaromír – VÁVRA, Libor – JANEK, Kryštof – MEDUNA, Petr. *Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty*. Praha: Wolters Kluwer, 2007, ISBN 978-80-86920-22-1, s. 62–66.

²³ ASKARI, Daniel – BLAŽKOVÁ, Kristina – CHMEL, Jan – RADEMACHEROVÁ, Kristina., c. d., s. 148.

²⁴ Srov. Vyjádření tiskové mluvčí Ústavního soudu, Miroslavy Číhalíkové Sedláčkové v CHMEL, Jan. *Tiskové zprávy...*, c. d., s. 29.

²⁵ ČÍHALÍKOVÁ SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Ústavní soud zamítl ústavní stížnost kardinála Dominika Duky a právníka Ronalda Němce ve sporu s brněnskými divadly*. Tisková zpráva [online]. 11. 10. 2022 [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PfB87O>.

Pokud se daný soud naopak obrací na odborné publikum, tedy jednak na ostatní soudce a soudní soustavu (interní publikum), a jednak na akademickou obec a právnickou veřejnost jako celek (externí publikum), zpravidla klade při prezentaci své rozhodovací činnosti důraz na zcela odlišné aspekty, než je společenský a politický význam nebo mediální zajímavost rozsudku. V těchto případech bývá klíčový především samotný právní význam daného rozhodnutí, reprezentovaný především „právním jádrem“ řešeného problému, přičemž skutkové okolnosti případu a jeho celkový kontext ustupují do pozadí. S tím následně souvisí i soudem užívaný jazyk při komunikaci, který bere v úvahu jistou úroveň předporozumění svého čtenáře a jeho orientace v dané problematice.²⁶ V českém právním prostředí se jedná především o judikaturu Nejvyššího soudu,²⁷ který se oproti mediálně a politicky exponovanějšímu Ústavnímu soudu obrací spíše „směrem dovnitř právnické obce“, tedy k ostatním soudům, soudcům a odborné právnické veřejnosti.

1.3 Přínosy aktivního informování o rozhodovací činnosti soudů

Předchozí kapitola již nastínila některé pozitivní dopady aktivní, otevřené a srozumitelné komunikace soudů. Na následujících řádcích se budu věnovat jejich bližšímu rozboru. Mezi hlavní argumenty příznivců aktivního přístupu soudů patří zejména výše zmiňovaná proklamovaná snaha o zvyšování důvěry veřejnosti v justici. Z některých výzkumů vyplývá, že vyšší míra proaktivní snahy o transparentnost soudního rozhodování skutečně může mít pozitivní vliv na míru důvěry společnosti v soudní instituce.²⁸ Tyto dílčí závěry sice nelze zcela zobecňovat, nicméně se ukazuje, že i historicky konzervativnější a komunikačně zdrženlivější soudní instituce mohou měnit svůj postoj směrem k větší aktivitě a otevřenosti právě za účelem posílení důvěry veřejnosti.²⁹ Důležitost tohoto faktoru přitom v posledních letech roste společně s globálním posilováním vlivu soudní moci³⁰ a zároveň obecně rostoucím tlakem na

²⁶ Narozdíl od komunikace soudu navenek s laickou veřejností, kde je kladen důraz především na srozumitelnost používaného jazyka, k tomu viz např. PROCHÁZKOVÁ, Andrea. *Nesnesitelná těžkost právního jazyka*. Respekt [online]. 8. 11. 2019 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: bit.ly/3nrcyRc.

²⁷ BOBEK, M. a KÜHN Z., c. d., s. 419–429.

²⁸ Viz např. GRIMMELIKHUIJSEN, Stephan – KLIJN, Albert. The effects of judicial transparency on public trust: Evidence from a field experiment. *Public Administration*. 2015, vol. 93. no. 4, s. 995–1011.

²⁹ PELEG, Anat – BOGOCH, Bryna. Silence is no Longer Golden: Media, Public Relations and the Judiciary in Israel. *Oñati Socio-Legal Series*. 2014, vol. 4, no. 4 [online]. [cit. 2022-11-20]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JgI1SC>, s. 819–835.

³⁰ TATE, Neal – VALLINDER, Torbjorn. *The Global Expansion of Judicial Power*. New York: NYU Press, 1997, s. 38.

transparentnost mocenských institucí.³¹ Efektivnější komunikace stran rozhodovací činností směřem k veřejnosti tak může v důsledku sledovat i účel posílení reputace soudu a legitimacy jeho rozhodnutí.³²

Dále je v této souvislosti nutno zmínit význam aktivní komunikace soudu související s tzv. prospektivní funkcí soudních rozhodnutí. Tu Zdeněk Kühn popisuje jako aspekt spojený s rozhodováním vysokých soudů, který směřuje do budoucna a spočívá ve sjednocování judikatury, resp. právní praxe obecně.³³ Jedná se zpravidla o rozhodnutí v konkrétní věci, popř. stanoviska nejvyšších soudů, která mají zásadní význam pro celá právní odvětví a je proto žádoucí, aby o nich byla odborná právní veřejnost efektivně a včas informována.

Toto sjednocování judikatury přitom není typické pouze pro Nejvyšší soud, nýbrž je i důležitým aspektem rozhodovací činnosti ostatních dvou vrcholných soudních orgánů. V případě Ústavního soudu se nicméně ukazuje, že obecné soudy zcela automaticky neakceptují doktrínu závaznosti *ratia decidendi* jeho rozhodnutí, a v praxi se jimi tak vždy necítí být vázány.³⁴ Jedním z možných vysvětlení tohoto jevu je hypotéza, že se soudy o nálezech Ústavního soudu zkrátka nedozvědí. Dílčím řešením tohoto problému by tak mohlo být právě zvýšení informovanosti obecných soudců o judikatuře Ústavního soudu.³⁵ Aktivní soudní komunikace směřem k tomuto typu publika může nadto dlouhodobě posilovat a zkvalitňovat veřejnou diskusi o konkrétních odborných otázkách a aktuálních právních problémech, neboť poskytuje prostor pro otevřený dialog s publikem i případnou kritiku soudem vyslovených právních názorů.

Mezi další žádoucí důsledky komunikace soudů v této oblasti lze zařadit též výrazné zvýšení pravděpodobnosti toho, že bude rozhodnutí zamýšleným publikem správně pochopeno a interpretováno. Tento „pedagogický aspekt“ komunikace soudu má za cíl jakousi právní osvětu směřem k médiím a veřejnosti. Lépe informované publikum má větší předpoklady pochopit rozhodovací činnost soudu a s ní související postavení soudní moci, kterou tak bude i více

³¹ V této souvislosti lze zmínit např. aktivity neziskové nevládní organizace Transparency International, viz TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva 2021*. [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/42HiRU2>.

³² GAROUPA, Nuno – GINSBURG, Tom. *Judicial Reputation. A Comparative Theory*, c. d., s. 187–189.

³³ BOBEK, Michal – KÜHN, Zdeněk a kol., c. d., s. 70–71, 134–140.

³⁴ DRÁPALOVÁ, Jana – DRÁPAL, Jakub. Precedenční závaznost judikatury Ústavního soudu v praxi: Ovlivnil nálezn sp. zn. II. ÚS 482/18 rozhodování obecných soudů o podmíněném propuštění? *Bulletin advokacie*. 2022, č. 7–8 [online]. [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qPEjIY>, s. 33–46.

³⁵ DRÁPALOVÁ, Jana. *Závaznost nálezů Ústavního soudu: Normativní východiska a praktické limity*. Praha, 2022. [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://bit.ly/447KGWJ>. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy, s. 81–82.

respektovat.³⁶ Rovněž to lze považovat za obecný předpoklad pro zvyšování právního povědomí, a tím pádem i právní jistoty ve společnosti, vzhledem k nezanedbatelnému významu judikatury při dotváření právních pravidel vysokými soudy.³⁷ Soudy tak mohou tímto způsobem akcentovat význam své role jakožto společensky odpovědné instituce.³⁸ Tento informační a preventivní charakter soudního rozhodování zdůrazňuje i soudce Ústavního soudu Vojtěch Šimíček.³⁹

Jeden z dalších přínosů aktivní snahy informovat o své rozhodovací činnosti bývá spatřován v tom, že soud, který dlouhodobě pravidelně a kvalitně prezentuje svá rozhodnutí, může následně uplatňovat mnohem větší kontrolu nad tím, jak jsou jeho rozhodnutí veřejností přijímána a zároveň má k dispozici mnoho nástrojů, kterými může předejít či zabránit dezinterpretaci svých konkrétních rozhodnutí. Může to však obdobně platit i naopak. Tato problematika je nicméně vzhledem ke struktuře a uspořádání práce podrobněji rozebrána v samostatné kapitole.

1.4 Kritika proaktivního a otevřeného přístupu

Ani v dnešní době nicméně nepanuje mezi soudci jednotná shoda na tom, zdali je vhodné vůči médiím a veřejnosti svá rozhodnutí otevřeně komunikovat. Jako příklad z nedávné doby lze poukázat na přístup soudce Vrchního soudu v Praze Petra Zelenky, který v rozhovoru⁴⁰ pro server iRozhlas.cz uvedl následující: „*Soudce by neměl primárně vystupovat vůči médiím a používat zkratkovité informace, protože jsou nepřesné. (...) Soudce si musí rozhodnutí obhájit v písemném vyhotovení rozsudku. Teď budu ironický, ale najděte mi, kde má soudce povinnost vysvětlit laické veřejnosti své rozhodnutí.*“⁴¹

Je nutno zdůraznit, že právě argumenty, které vyjadřují přesvědčení, že za soudce by měl mluvit pouze rozsudek a text jeho odůvodnění, se mezi odpůrci aktivní komunikace a otevřenosti soudů vyskytují poměrně často, přičemž zaznívají i názory, že právě například zjednodušené

³⁶ GIES, Lieve. The Empire Strikes Back: Press Judges and Communication Advisers in Dutch Courts. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 455–457.

³⁷ BOBEK, Michal – KÜHN, Zdeněk a kol., c. d., s. 32–39.

³⁸ K tomu blíže viz VOERMANS, Wim. Judicial Transparency Furthering Public Accountability for New Judiciaries. *Utrecht Law Review*. 2007, vol. 3, no. 1 [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Cum6DB>, s. 148–159.

³⁹ ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Mlč, soudče!* Jiné právo [online]. 11. 5. 2007 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: bit.ly/2PgcqHH.

⁴⁰ KEDRŇ, Radek. *Soudce kauzy Rath: Odposlechy jsou definitivně mimo hru, u oznamovatele bych udělal domovní prohlídku.* iRozhlas [online]. 5. 8. 2019 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/2Pe8DKY.

⁴¹ Proti těmto výrokům se následně ohradili mj. představitelé Unie státních zástupců, kteří vyjádřili obavy, že podobná nešťastná vyjádření mohou ve svém důsledku ohrozit důvěru v celý justiční systém – viz bit.ly/3aynZBz.

tiskové zprávy mohou přispívat k nežádoucím mediálním dezinterpretacím.⁴² Uzavřenější a vůči médiím zdrženlivější přístup vysvětlují někteří soudci Ústavního soudu i obavou z toho, že jim bude nezávisle na kvalitě a délce jejich vysvětlení poskytnut v médiích pouze omezený prostor a hrozí tak zkreslení významu jejich rozhodnutí.⁴³

Pozoruhodné je, že většina odpůrců otevřené komunikace a „dovysvětlování“ soudních rozhodnutí svou zdrženlivostí sleduje v zásadě stejný účel jako její příznivci, tedy zajištění toho, aby bylo rozhodnutí veřejností správně pochopeno a přijato. Na tomto diametrálně odlišném přístupu se ukazuje, že se řada představitelů české justice výrazně rozchází v názorech na kvalitu a objektivitu tuzemských médií. Za zmínku v tomto ohledu stojí tvrzení jednoho z ústavních soudců, který v rozhovoru uvedl, že pokud by působil v Německu, bude směrem k médiím mnohem méně aktivní než v České republice, neboť kvalita tamních novinářů, píšících o právu, je výrazně vyšší a německá média tak dokážou o činnosti soudů podrobně referovat i bez většího přispění samotných soudců.⁴⁴ Je třeba ovšem podotknout, že tyto nepřímé kritické hlasy na adresu médií málokdy doprovází alespoň částečný pokus o sebereflexi v oblasti komunikace ze strany soudu. Tyto argumenty jsou nicméně legitimní a zdá se, že mezi zástupci tuzemské justice jsou i v dnešní době velmi rozšířené. Dalším možným rizikem aktivního přístupu soudce je (nechtěné) zpochybnění vlastní nestrannosti, jedné ze základních zásad soudcovské profese, a to typicky při poskytování rozhovoru médiím,⁴⁵ či vydávání tiskových zpráv.⁴⁶

Takový zdrženlivý přístup některých soudců bývá ale kritizován i ze stran jejich kolegů, kteří trefně poukazují na to, že „skrývání“ se soudců před médii problém vzniku možných nepřesností při informování o rozhodnutí neřeší, naopak může mediální obraz soudu poškodit ještě výrazněji.⁴⁷ Ohledně omezeného prostoru pro vyjádření lze poté namítnout, že soudce by ve většině případů měl být schopen své rozhodnutí, resp. alespoň jeho základní obrysy, vysvětlit

⁴² HOŘEŇOVSKÝ, Jan – CHMEL, Jan. Proces vzniku rozhodnutí Ústavního soudu ČR. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2015, č. 3 [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://bit.ly/43Ugrm4>, s. 307.

⁴³ HANYCH, Monika. *Judicial Independence and Media Relationship in the European Context*. Tilburg, 2018. [online]. [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/43MeFnk>. Master thesis. Faculty of Law, Tilburg University, s. 44–45.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Viz např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 722/05 ze dne 7.3.2007.

⁴⁶ HAPLA, Martin – FRIEDEL, Tomáš. *Profesní etika právníků*. Brno: Nugis Finem Publishing, 2002, ISBN 978-80-7614-007-3, s. 282.

⁴⁷ HANYCH, Monika. *Judicial Independence and Media Relationship in the European Context*, c. d., s. 45.

stručně a jednoduše a neskrývat se za mnohostránková a mnohdy komplikovaná písemná odůvodnění.

Na tom, že takto diametrálně odlišné názory mají i jednotliví soudci Ústavního soudu, je znát, že tuzemská justice vykazuje značné rezervy na poli výcviku soudců v oblasti PR a mediálního vystupování, řešením by mohla být i těsnější spolupráce s tiskovými mluvčími jednotlivých soudů. Například soudcovský etický kodex,⁴⁸ sepsaný pracovní skupinou Nejvyššího soudu, upravuje tuto problematiku jen velmi obecně a nepřináší soudcům žádné bližší doporučení, jak se v obdobných situacích zachovat. Inspirací by v tomto směru mohla být kupříkladu velmi propracovaná a detailní mediální příručka pro soudy a státní zastupitelství Evropské komise pro účinnost soudnictví z roku 2018.⁴⁹

Navzdory uvedené kritice se domnívám, že otevřenost a aktivní komunikace soudu jsou velmi důležitými a přínosnými aspekty fungování justice v demokratickém právním státě. Ať už se jedná o zvyšování důvěry veřejnosti v soudní moc, oboustranně kvalitnější spolupráci s médii nebo i aktivnější prezentaci svých rozhodnutí směrem k odborné právnické obci. V nedávno vydaném stanovisku poradního orgánu Rady Evropy pro justici⁵⁰ je ostatně zdůrazněno, že soudci by měli usilovat o podporu a zachování důvěry veřejnosti v činnost soudů především zvyšováním transparentnosti a snahy o porozumění veřejnosti chodu justice. Soudci by podle něj také měli informovat veřejnost o tom, co znamená soudcovská nezávislost a zároveň vysvětlovat činnost soudů a objasňovat úlohu soudců.

V dnešní informacemi přehlcené době se soudy nemohou spokojit pouze se svou pasivní rolí a očekáváním, že potenciální recipienti z řad odborné i široké veřejnosti budou vydávat značné úsilí, aby získali přehled o jejich rozhodovací činnosti, ale naopak je musí samy různými způsoby aktivně oslovovat. Jen tak může soudní moc směřovat k naplnění ideálu veřejného a otevřeného výkonu spravedlnosti, spojeného s všeobecnou důvěrou celé společnosti.

⁴⁸ ANGYALOSSY, P. a kol. *Etický kodex*. [online]. 1. 6. 2020 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qTRN6s>.

⁴⁹ EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE. *Guide on communication with the media and the public for courts and prosecution authorities*. [online]. 4. 12. 2018 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/43GargY>.

⁵⁰ CONSULTATIVE COUNCIL OF EUROPEAN JUDGES. *CCJE Opinion No. 25 (2022) on freedom of expression of judges* [online]. 2. 12. 2022 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JfGnjU>.

1.5 Prostředky a způsoby prezentace soudních rozhodnutí

Níže bych rád popsal, jakými způsoby a za pomoci jakých komunikačních prostředků mohou soudy aktivně prezentovat médiím a veřejnosti výsledky své rozhodovací činnosti a jejich důvody. Uvedené instituty a platformy představují pro jednotlivé soudní instituce širokou paletu možností, které mohou v rámci své mediální politiky k tomuto účelu v různé míře používat. Podrobněji jsem se přitom zaměřil především na ty, jichž tuzemské soudy v současnosti skutečně pravidelně využívají.

a) Tiskové zprávy

Tiskovou zprávu lze vymezit jako oficiální informativní prohlášení určitého subjektu, které je určené primárně médiím a veřejnosti.⁵¹ Ideálem, ke kterému směřují, je udržení rovnováhy mezi faktickou a právní přesností na jedné straně a srozumitelností a výstižností na straně druhé. Pro informování o rozhodovací činnosti soudu se jeví tiskové zprávy jako vhodný formát hned z několika důvodů. Na příkladu německého Spolkového ústavního soudu⁵² lze vypožorovat, že v případech vysokých soudů je možno spatřovat základní funkce tiskových zpráv v informování soudů o své činnosti, propagaci nezávislosti soudnictví a případně i ve snaze o posilování své institucionální pozice. Jako stěžejní nástroj komunikace tyto zprávy mohou soudům pomáhat upevňovat jejich reputaci skrze princip transparentnosti justice.⁵³ V praxi tuzemských vrcholných soudů jde o jeden z nejvíce využívaných nástrojů pro komunikaci s médii a veřejností.⁵⁴ Velká praktická výhoda tiskových zpráv spočívá podle vyjádření mluvčího Nejvyššího soudu⁵⁵ v tom, že se soud nemusí rozhodovat, v jakém pořadí a rozsahu poskytne vyjádření jednotlivým médiím, neboť prostřednictvím zveřejnění tiskové zprávy na webových stránkách se obrací univerzálně na všechny.

Každý z trojice českých vrcholných soudů přistupuje k vydávání tiskových zpráv jiným způsobem, především co se týče jejich četnosti a výběru rozhodnutí,⁵⁶ struktura jejich obsahu však bývá obdobná. Tiskové zprávy bývají primárně určené médiím a jejich podoba tomu

⁵¹ LASSEN, Inger. Is the press release a genre? A study of form and content. *Discourse Studies*. 2006, vol. 8, no. 4 [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Cue6SY>, s. 507–508.

⁵² MEYER, Phillip. Transparency and strategic promotion... c. d.

⁵³ GAROUPA, Nuno – GINSBURG, Tom. *Judicial Reputation. A Comparative Theory*, c. d., s. 35–36.

⁵⁴ K využití tiskových zpráv soudy dále srov. HESS, Burkhard – HARVEY Ana. *Open Justice in Modern Societies: What Role for Courts?* In: HESS, Burkhard – HARVEY Ana (eds.): *Open Justice: The Role of Courts in a Democratic Society*. Nomos, 2019, s. 9–45.

⁵⁵ Poskytnutého v odpovědi na mnou zasláné dotazy prostřednictvím e-mailu, viz podkapitola 1.6.

⁵⁶ Viz podkapitola 4.1.

v zásadě odpovídá. Titulek nejčastěji nabývá podoby zjednodušené právní věty rozhodnutí, sdělení výsledku rozhodnutí, nebo informace o jeho tématu. Obvykle pak následuje stručný popis skutkových okolností případu, a shrnutí toho, jak soud ve věci rozhodl. Důraz bývá kladen především na srozumitelné vysvětlení důvodů, které soud k rozhodnutí vedly, často formou překopírování částí textu z jeho samotného vyhotovení.⁵⁷ Jedná se tak ve své podstatě o čtenářsky přívětivý výtah z argumentace soudu. Někdy je pak zpráva doprovázena i vysvětlujícími komentáři jednotlivých soudců, ve většině případů je k ní pak připojen i odkaz na úplné znění rozsudku. V případě tiskové zprávy je vhodné členit text na kratší věty, zaměřovat se pouze na to skutečně podstatné a vyvarovat se užívání složitého a komplikovaného právního jazyka, s čímž souvisí i nutnost psát srozumitelně a čtivě.⁵⁸

Jako hypoteticky problematické se jeví riziko zaměnění tiskové zprávy s textem rozsudku z hlediska adresáta, který si nemusí být vždy plně vědom, že tisková zpráva je právně nezávazné mediální sdělení soudu, a nikoliv autoritativní rozhodnutí soudu. Soudům proto bývá doporučováno,⁵⁹ aby byla tisková zpráva vytvářena vždy s plným vědomím a součinností soudce, který se na vzniku rozhodnutí podílel. Jsem toho názoru, že by tak mělo být postupováno i v případech, kdy soud rozhoduje v senátu, obzvlášť, když uvnitř něj dochází k rozporům a objevují se silné disentní hlasy. V takovém případě by měli mít alespoň částečnou kontrolu nad výslednou podobou tiskové zprávy všichni členové senátu.

V následujících kapitolách se budu přístupem vybraných tuzemských soudů ke zveřejňování tiskových zpráv a jejich podobě věnovat podrobněji, rád bych zde však ještě uvedl pro stručnou komparaci příklad odlišně fungujícího zahraničního modelu – struktury tiskových zpráv Evropského soudu pro lidská práva, a to konkrétně těch, které informují o rozsudcích jeho velkého senátu. Všechny tyto tiskové zprávy jsou dostupné a snadno vyhledatelné v uživatelsky přívětivé databázi HUDOC,⁶⁰ a na rozdíl od praxe českých soudů se vyznačují systematickou strukturou, která je činí výrazně přehlednějšími.

⁵⁷ Viz např. praxe Ústavního soudu: CHMEL, Jan. Tiskové zprávy..., c. d., s. 32–33.

⁵⁸ K tomu viz GARNER, Bryan. *Právní psaní srozumitelným jazykem*. Brno: Nugis Finem Publishing, 2021, ISBN 978-80-7614-005-9, s. 15–17, 66–68, 92–95.

⁵⁹ Např. různá doporučení pro soudy od neziskových organizací a think-tanků: CEELI INSTITUTE. *Judicial Manual On Independence, Impartiality And Integrity Of Justice*. [online]. 1. 3. 2020 [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: bit.ly/3vE4scp, s. 108.

⁶⁰ EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *HUDOC database*. [online]. 2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: bit.ly/2Z7mdEY.

Na začátku každé tiskové zprávy je uvedeno, kterých článků Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod se rozsudek týkal, a zdali v daném případě došlo k jejich porušení. Dále se v tomto úvodu nachází velmi stručný popis skutkových okolností případu a argumenty, které soud vedly k rozhodnutí. Čtenář tak hned na začátku textu zjistí, čeho se rozsudek týká, a získá základní přehled o okolnostech případu, díky čemuž může snadněji vyhodnotit, zdali pro něj má význam si tiskovou zprávu, potažmo přímo rozsudek, přečíst. Tisková zpráva se následně dělí do 3–4 na sebe navazujících kapitol, postupně jsou nejprve vylíčeny skutkové okolnosti případu, poté uvedeny podrobnosti samotné stížnosti spolu se složením senátu, který o ní rozhodoval, a následně je v tiskové zprávě poměrně podrobně nastíněna argumentace soudu a jeho rozhodnutí (poté případně oddělená stanoviska). Oproti obdobným tiskovým zprávám tuzemských soudů má Evropský soud pro lidská práva navrch v především v jejich přehlednosti, a to díky jejich sjednocené struktuře, která výrazně usnadňuje orientaci v textu, navzdory jejich délce. Velmi praktická je i forma těchto zpráv, které lze stáhnout ve formátu .pdf a pracovat s nimi jako s jednotlivými elektronickými soubory. Evropský soud pro lidská práva rovněž pravidelně sdílí odkazy na tiskové zprávy na svém twitterovém účtu.⁶¹

Případová studie č. 1 – tiskové zprávy Kateřiny Šimáčkové

Jan Chmel ve svém článku,⁶² týkajícím se tiskových zpráv vydávaných Ústavním soudem, zjistil, že nejvíce tiskových zpráv informovalo v jím zkoumaném období (2015–2018) o nálezech soudkyně zpravodajky Kateřiny Šimáčkové. Podle vyjádření někdejší tiskové mluvčí Ústavního soudu, které mi poskytla v reakci na mé e-mailový dotazy, si právě soudkyně Šimáčková píše zásadně vždy tiskové zprávy ke svým rozhodnutím sama, což je v tuzemských poměrech neobvyklé.⁶³

Tato skutečnost může být cenným zdrojem při porovnávání případných rozdílů mezi tiskovou zprávou a samotným rozhodnutím, především co se týče struktury textu, užívaného jazyka nebo rozsahu a hloubky odůvodnění rozhodnutí. Zaměřil jsem se proto blíže na tiskové zprávy k nálezům, u nichž byla soudkyní zpravodajkou právě Kateřina Šimáčková⁶⁴ a pokusil se je porovnat s originálními texty nálezů, o nichž referují. Vybral jsem si období kalendářního roku

⁶¹ Viz https://twitter.com/ECHR_CEDH.

⁶² CHMEL, Jan. Tiskové zprávy..., c. d., s. 34.

⁶³ Viz podkapitola 1.6.

⁶⁴ Bylo jich celkem 15, jejich průměrná délka se pohybuje okolo 600 slov.

2019, které navazuje na dobu, ze které byl dovozeno výše uvedené zjištění a zároveň částečně zasahuje do rozhodného období pro sběr dat do analytické části této práce.

Na začátku zkoumaných tiskových zpráv se nacházel relativně podrobný popis skutkového stavu a následně byla nastíněna argumentace stěžovatelů. Po uvedení do okolností daného případu přichází na řadu vylíčení odůvodnění nálezu a argumentace Ústavního soudu. V zásadě se jedná vždy o poměrně stručné, avšak nikoliv příliš zjednodušené shrnutí hlavních argumentů, které soud k rozhodnutí vedly. Rozsah odůvodnění se v jednotlivých zprávách lišil, často v nich bývala zdůrazňována příslušná judikatura Ústavního soudu, několikrát v nich bylo zahrnuto i to, co soud uvedl nad rámec svého nálezu. Pouze ve dvou zprávách⁶⁵ pak byla vložena přímá citace z nálezu, který byla odlišena zvýrazněným textem, ve zbytku bylo rozhodnutí soudu shrnuto vlastními slovy soudkyně Šimáčkové. Právě tato charakteristika je částečnou odlišností oproti ostatním tiskovým zprávám, které tvoří převážně tisková mluvčí Ústavního soudu a v nichž se poměrně často objevují pasáže překopírované přímo z textů jednotlivých rozhodnutí.

Neobvykle podrobně a rozsáhle byla zpracována tisková zpráva⁶⁶ která informovala o nálezu sp. zn. II. ÚS 2344/18 ze dne 31. 12. 2018, jenž se týkal nejlepšího zájmu dítěte při rozhodování o svěření do pěstounské péče a jejího možného výjimečného prodloužení. Text zprávy svou strukturou kopíroval odůvodnění soudu a nevynechal žádný podstatnější argument v něm uvedený, dokonce v něm nechyběly ani odkazy na odbornou literaturu. Vysvětlení rozdílné podoby této tiskové zprávy se nabízí v podobě společenského a právního významu prvního z nálezu, o němž informovala rovněž média a k němuž se rovněž Šimáčková veřejně vyjádřila, když uvedla, že postup orgánů sociálně-právní ochrany dítěte byl pro ni v tomto případě „nepochopitelný“.⁶⁷ Je proto možné, že v tomto případě cítila soudkyně Šimáčková vzhledem k okolnostem silnou osobní potřebu o nálezu důkladně informovat a upozornit na něj.

Tiskové zprávy soudkyně Šimáčkové jsou, celkově vzato, psány poměrně přístupným způsobem, patrně s vědomím toho, že je budou číst nejen právníci nebo zástupci médií, ale také široká laická veřejnost. Tomuto účelu je nakloněna jak struktura a délka jednotlivých zpráv, tak užívaný jazyk, který se vyhýbá složitým odborným právním pojmům a nesrozumitelným dlouhým souvětím. Právě v tomto ohledu se ukazuje největší přednost toho, když je autorem

⁶⁵ Pozn. - jednalo se o tiskové zprávy k nálezům sp. zn. II. ÚS 4247/18 z 27. 5. 2019 a sp. zn. II. ÚS 2843/18 z 13. 5. 2019.

⁶⁶ ÚSTAVNÍ SOUD, *Nejlepší zájem dítěte při rozhodování o pěstounské péči*. Tisková zpráva [online]. 24. 1. 2019 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3FUT2pj.

⁶⁷ ŠRAJ BROVÁ, Markéta, *Přechodnou pěstounskou péči lze výjimečně prodloužit, rozhodl Ústavní soud*. Aktuálně.cz [online]. 24. 1. 2019 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3IU8Qb.

tiskové zprávy samotný soudce. Ten totiž zpravidla nejlépe dokáže celé rozhodnutí shrnout vlastními slovy, oproti případům, kdy je tiskový mluvčí odkázán primárně na samotný text rozhodnutí, přičemž není důkladně obeznámen s okolnostmi jeho vzniku.⁶⁸ Kateřina Šimáčková pomocí užívaných jazykových prostředků a celkové podoby svých tiskových zpráv vychází vstříc širokému čtenářskému publiku. Tyto zprávy mohou tak snáze sloužit jako prostředek pro bližší seznámení veřejnosti s rozhodovací činností Ústavního soudu a zároveň jako srozumitelné shrnutí důležitých nálezů pro média.

Co se obsahové stránky týče, text zpravidla obsahuje všechny hlavní argumentační body, které soud uvedl v nálezu a ve většině případů tyto důvody shrnuje poměrně podrobně, přičemž je kladen důraz na udržení rovnováhy mezi vystihnutím podstaty nálezu a čtenářský přívětivou délkou textu.⁶⁹ Z hlediska celkové šíře a hloubky odůvodnění se proto nemohou tiskové zprávy s originálními texty rozhodnutí ani zdaleka rovnat, to ale ostatně ani není jejich účelem. Aktivita Kateřiny Šimáčkové v oblasti tvorby tiskových zpráv je možno hodnotit velmi pozitivně, a to především z důvodu jejich vyšší přístupnosti širokému publiku. Lze proto doufat, že tento trend bude v nadcházejících letech následovat více soudců Ústavního soudu i ostatních soudů.

b) Sociální sítě

V současné době prochází oblast technologií mezilidské komunikace výraznou proměnou, přičemž v tomto trendu hrají nezastupitelnou roli online sociální sítě, které mají dnes velký význam v informování o veřejném dění. Nadto jsou dnes považovány za významný nástroj politické komunikace směrem k veřejnosti.⁷⁰ Pro soudy představují sociální sítě ohromnou příležitost k oslovení široké veřejnosti a jejímu seznámení s rozhodovací činností soudu. Na rozdíl od tiskových zpráv zveřejňovaných na webových stránkách může soud skrze sociální sítě potenciálně oslovit mnohem větší počet adresátů především z řad laické veřejnosti, v dnešní

⁶⁸ Tento stav ale samozřejmě neplatí bezvýjimečně, tisková zpráva napsaná mluvčím může být po obsahové i formální stránce vynikající, stejně tak jako může soudce do tiskových zpráv vnášet stejné nedostatky, jako do textů svých rozhodnutí.

⁶⁹ Dobrým příkladem je např. již zmiňovaná tisková zpráva k nálezu sp. zn. II. ÚS 4247/18 ze dne 17. 5. 2019, viz ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. *V nejlepším zájmu dítěte je zpravidla péče a výchova ze strany obou rodičů*. Tisková zpráva [online]. 27. 5. 2019 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://bit.ly/3DTdDbv>.

⁷⁰ MACKOVÁ, Alena. *Nová média v politické komunikaci: Politici, občané a online sociální sítě*. Brno, 2016. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/468wmyH>. Disertační práce. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, s. 11.

době navíc také existuje k dispozici mnoho nástrojů, pomocí nichž lze pečlivěji zacílit produkováný obsah na vybrané kategorie uživatelů sítě.⁷¹

Soudy jsou nicméně při využívání sociálních sítí v komunikační praxi nuceny pohybovat se ve specificky vymezených hranicích. V první řadě by se při působení na sociálních sítích měly držet obecných zásad soudcovské etiky.⁷² Obzvláště by se pak měly vyhýbat přílišnému zjednodušování obsahu rozhodnutí, k čemuž zvláště prostředí sociálních sítí často svádí, jelikož je ovlivněné např. omezením délky twitterového příspěvku běžných uživatelů na 280 znaků. Důraz na nalezení rovnováhy mezi stručností a přesností je zde vnímán ještě citlivěji než v případě tiskových zpráv. Nevhodně formulované příspěvky se mohou velmi rychle šířit mezi další uživatele sítě a výrazně tak poškodit renomé daného soudu.

Další nebezpečí v tomto kontextu bývá zmiňováno v souvislosti s rizikem příliš otevřené komunikace na soukromých profilech samotných soudců, u kterých hrozí např. nemístné komentování soudních rozhodnutí ve snaze zalíbit se svým sledujícím.⁷³ V některých zemích vedou tyto důvody k přijetí pravidel, které soudce v těchto aktivitách velmi omezují.⁷⁴ V této souvislosti je rovněž doporučováno poskytovat soudcům důkladná školení v oblasti používání sociálních sítí a komunikace skrze ně.⁷⁵ Soudcovská unie v roce 2016 vydala stanovisko pro působení soudců na sociálních sítích. V něm se mj. uvádí, že veškeré projevy soudce na sociálních sítích nesmí vzbuzovat pochybnosti o jeho nestrannosti a nezávislosti, a že soudce by se na sítích měl zdržet komentování probíhajícího soudního řízení.⁷⁶

Ačkoliv v České republice tvoří nejpočetnější skupinu uživatelé Facebooku,⁷⁷ jediným z tuzemských vrcholných soudů, který má na této sociální síti zřízen oficiální účet, je Ústavní soud.⁷⁸ Oproti tomu jsou všechny tři soudy, kterými se tato práce zabývá, aktivní na svých

⁷¹ K tomu blíže viz JOHNSTON, Jane. Courts' Use of Social Media: A Community of Practice Model. *International Journal of Communication*. 2017, vol. 11, no. 1 [online]. [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <https://bit.ly/3CvWciH>, s. 669–683.

⁷² K tomu blíže viz FRIEDEL, Tomáš. Soudce a sociální média – úvahy profesně-etické, na pozadí situace v USA založené. *Soudce*. 2016, roč. 18, č. 9, s. 3–11.

⁷³ JANOSKI-HAEHLEN, Emily. The Courts Are All A 'Twitter': The Implications of Social Media Use in the Courts. *Valparaiso University Law Review*. 2011, vol. 46, no. 1 [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://bit.ly/3N8mwEp>, s. 43–68.

⁷⁴ GAROUPA, Nuno – GINSBURG, Tom. *Judicial Reputation. A Comparative Theory*, c. d., s. 197.

⁷⁵ CONSULTATIVE COUNCIL OF EUROPEAN JUDGES., c. d.

⁷⁶ SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Etické meze působení soudce na sociálních sítích* [online]. 24. 5. 2017 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Jd1Wla>.

⁷⁷ DATAREPORTAL. *DIGITAL 2022: CZECHIA*. [online]. 26. 1. 2022 [cit. 2022-12-09]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qDPODg>.

⁷⁸ Viz <https://www.facebook.com/ustavnisoud/>.

twitterových profilech,⁷⁹ tento trend lze sledovat i celosvětově.⁸⁰ Twitter poskytuje institucím nástroje pro rychlou a efektivní komunikaci s cílovým publikem, s možností odkazovat v příspěvcích na webové stránky soudu obsahující podrobnější informace či přímo na originální text rozhodnutí.⁸¹ Oproti facebookovým příspěvkům ale výrazně omezuje prostor pro případné vysvětlující a doplňující popisné informace k rozhodnutím, což je dobře patrné právě v případě Ústavního soudu. Rovněž je třeba podotknout, že ačkoliv tyto platformy poskytují poměrně široký prostor pro reakce a komentáře veřejnosti, zůstává komunikace tuzemských soudů v tomto ohledu poměrně striktně jednostranná a prakticky vůbec zde tak nedochází k dialogu mezi soudem a publikem.

V oblasti sociálních sítí nicméně vykazují mediální aktivity tuzemských vrcholných soudů stále značné rezervy, a to především z toho důvodu, že v současnosti slouží z velké části pouze coby zprostředkovací platforma, tvořená odkazy na jednotlivé tiskové zprávy, přičemž značná část výhod, které sociální sítě nabízí, zůstává nevyužita. Na druhé straně se soudy ne vždy dokáží vypořádat s riziky tamějšího prostředí, například zkratkovitosti, což dobře ilustruje příklad prezentace rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 8 As 202/2019 ze dne 31. 3. 2021, ve kterém soud zamítl kasační stížnost stěžovatelky, která se týkala posouzení obsahu jisté reklamy z hlediska jejího rozporu s dobrými mravy v podobě diskriminace a snižování lidské důstojnosti.⁸² Nejvyšší správní soud se při prezentaci tohoto rozhodnutí omezil na zveřejnění twitterového příspěvku, ve kterém publikoval odkaz na text rozhodnutí, přičemž ho okomentoval pouze vybranou právní větou.⁸³ K rozsudku však nevyhotovil tiskovou zprávu, ani se nepokusil o jiný způsob vysvětlení důvodů jeho rozhodnutí. Příspěvek vyvolal mezi uživateli sítě poměrně velkou odezvu, na které však bylo patrné, že nemalá část diskutujících vychází pouze ze své vlastní interpretace zveřejněné právní věty, bez hlubší znalosti kontextu a důvodů rozhodnutí, což v důsledku vedlo k jeho značnému nepochopení a nepřesnostem. Jsem

⁷⁹ Viz https://twitter.com/usoud_official; <https://twitter.com/nssoudcz>; <https://twitter.com/nejvyssisoud>.

⁸⁰ MEYER, Norman. Social Media and the Courts: Innovative Tools or Dangerous Fad? A Practical Guide for Court Administrators. *International Journal for Court Administration*. 2014, vol. 6, no. 1 [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qIAy8i>, s. 7.

⁸¹ MEYER, Norman., c. d., s. 9–10.

⁸² Součástí inkriminované reklamy byla fotografie téměř nahé ženy, která sloužila pouze k upoutání pozornosti na zcela nesouvisející produkt.

⁸³ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. [*Reklama, která využívá fotografie nahé ženy...*]. Twitter [online]. 21. 4. 2021 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3XpWkdh>.

přesvědčen, že podrobnější a důslednější informování o tomto rozhodnutí ze strany soudu by se rozhodně na úrovni této debaty bývalo výrazně projevil.⁸⁴

c) *Tiskový mluvčí*

Pozice tiskového mluvčího je pro mediální komunikaci a PR společensky významných institucí naprosto zásadní. Tiskový mluvčí bývá v rámci soudu zodpovědný za zpracování tiskových zpráv, prezentaci soudu v médiích a zprostředkovávání komunikace mezi soudem a veřejností. Podílí se na zpracování mediální strategie soudu, poskytuje soudcům v této oblasti konzultace a může spolurozhodovat o tom, o jakých rozhodnutích bude soud aktivně informovat. Rovněž ale slouží jako jakýsi „štít“ soudců, kteří jsou v některých mediálně exponovaných kauzách nuceni čelit velkému tlaku médií.⁸⁵ Mluvčí by měl být obecně vázán pokyny soudce a vyjadřovat se k určitému rozhodnutí jen do omezené míry.⁸⁶

Je zajímavé pozorovat, jak jednotlivé soudy přistupují k personálnímu obsazení této pozice. U řady okresních a krajských soudů je tato náplň práce součástí jiné pracovní pozice, role tiskového mluvčího může být v těchto případech vykonávána samotnými soudci nebo jejich asistenty.⁸⁷ Jinak tomu je u trojice vrcholných soudů, které k této pozici přistupuje mnohem důsledněji a vyhrazuje pro ni samostatnou pracovní pozici. Na obsazení tohoto místa bývají⁸⁸ kladeny požadavky v podobě velmi dobré obeznámenosti se systémem soudnictví a orientace v právním řádu, rovněž se velmi dbá na náležitou úroveň komunikačních schopností a zkušeností z oblasti PR. Právnícké vzdělání v tomto ohledu nemusí být podmínkou, příkladem v tomto ohledu je bývalý tiskový mluvčí Nejvyššího soudu Petr Tomíček, který před nástupem do této pozice dlouhá léta působil ve veřejnoprávních médiích.⁸⁹ Vystudovanou právničkou je oproti tomu tisková mluvčí Ústavního soudu Kamila Abbasi. Vzhledem ke koncepci

⁸⁴ Několik týdnů poté ovšem vyšel v týdeníku Respekt se soudcem Milanem Podhrázkým, který předsedal senátu, jenž o věci rozhodoval. V tomto rozhovoru otevřeně mluvil o důvodech, které k rozhodnutí vedly, a jeho obecných důsledcích, viz LAUDER, Silvie. *Překvapilo mě, jaký ohlas vzbudilo naše rozhodnutí o sexistické reklamě*. Respekt [online]. 12. 5. 2021. [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JwaHH5>.

⁸⁵ HANYCH, Monika. *Judicial Independence and Media Relationship in the European Context*, c. d., s. 45.

⁸⁶ VÁVRA, Libor. In: JIRSA, Jaromír – VÁVRA, Libor – JANEK, Kryštof – MEDUNA, Petr. *Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty*. Praha: Wolters Kluwer, 2006, s. 70–71.

⁸⁷ Viz např.: VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *ROZVRH PRÁCE 2021*. [online]. 1. 4. 2021 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: bit.ly/32G2gmP nebo KRAJSKÝ SOUD V HRADCI KRÁLOVÉ. *Rozvrh práce – Úsek správy krajského soudu*. [online]. 16. 12. 2020 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: bit.ly/3dJ9ZqA.

⁸⁸ Viz např.: KRAJSKÝ SOUD V PLZNI. *VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ na obsazení místa tiskové/ho mluvčí/ho*. [online]. 1. 10. 2020 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: bit.ly/3tLGSIR.

⁸⁹ NEJVYŠŠÍ SOUD. *Tiskovým mluvčím Nejvyššího soudu byl jmenován Petr Tomíček*. Tisková zpráva [online]. 17. 8. 2015 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3azmAKU.

komunikace obou soudů směrem k veřejnosti⁹⁰ se tento způsob personálního obsazení pozice tiskového mluvčí jeví jako poměrně zajímavý paradox.

d) Ostatní způsoby

Mezi další možné způsoby, kterými může soud o své rozhodovací činnosti informovat, je pořádání tiskových konferencí. Jejich četnost je poměrně nízká, týkají se především významných soudních rozhodnutí s celospolečenským přesahem. Příkladem z nedávné doby je tiskový briefing, pořádaný Ústavním soudem při příležitosti vyhlášení výše zmíněného nálezu ve věci volebního zákona.⁹¹ Konání podobného typu akcí ještě v nedávné době komplikovala omezení spojená s pandemií viru SARS-CoV-2, četnost tiskových konferencí u příležitosti prezentace konkrétního soudního rozhodnutí je tak dlouhodobě s výjimkou Ústavního soudu poměrně nízká.⁹²

Jakub Stádník ve svém článku⁹³ zmiňuje v tomto ohledu i další možnosti, např. myšlenku zavedení pozice speciálního soudního prostředníka pro zveřejňování dat, jehož úkolem by bylo distribuovat informace veřejnosti a vyvolávat zájem o fungování justice, nebo online přenosy vybraných soudních jednání. Dalším možným způsobem je vydávání vlastního soudního internetového periodika s vybranými rozhodnutími a komentáři k nim. V rámci tuzemské justice má v tomto ohledu největší zkušenosti patrně Nejvyšší soud, který již více než šest let vydává internetový čtvrtletník AEQUITAS,⁹⁴ ve kterém však informace o rozhodovací činnosti soudu scházejí, obsah tvoří z velké části rozhovory se soudci, společně s informováním o proběhlých akcích pořádaných soudem. Nejvyšší soud o své rozhodovací činnosti pravidelně souhrnně informuje v ročenkách, ty vydává rovněž Ústavní soud. V nich je obsažen přehled významných rozhodnutí soudu v daném roce, které jsou v ročence členěné tematicky podle toho, kterých zákonných ustanovení, resp. základních práv se tato rozhodnutí týkají. Ročenky jsou volně přístupné na webových stránkách soudů, osobně se však nemohu ubránit dojmu, že jsou pro širší veřejnost poněkud skryté a přeci jen se jedná o rozsáhlejší text, který má v případě Ústavního soudu v průměru více než 100 stran.⁹⁵ Velice kvalitně zpracovaný a zajímavý obsah

⁹⁰ Viz níže podkapitola 4.1.

⁹¹ ČESKÁ TELEVIZE. *Ústavní soud o volebním zákoně (přímý přenos brífinku)*. Studio ČT24 [online]. 3. 2. 2021 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3dZQQkl.

⁹² Jako jednu z aktivit v oblasti veřejné prezentace soudních rozhodnutí ji nicméně uvedl ve své odpovědi na zasláné dotazy tiskový mluvčí Nejvyššího soudu, viz příloha č. 1 této práce.

⁹³ STÁDNÍK, Jakub., c. d., s. 14–25.

⁹⁴ Všechna jeho čísla jsou volně dostupná na webových stránkách Nejvyššího soudu, viz <https://www.nsoud.cz/>.

⁹⁵ ÚSTAVNÍ SOUD. *Ročenka Ústavního soudu – rok 2019*. [online]. 2020 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3gDqDtx.

popisující činnost těchto soudů je tak pro potenciální příjemce poměrně těžko přístupný, což vnímám jako do jisté míry nešťastně promarněnou příležitost.

Domnívám se, že vhodným řešením tohoto problému ze strany soudů by mohla být syntéza těchto dvou výše zmíněných přístupů. Těžkopádnost ročenek spočívá především v jejich příliš velkém rozsahu, periodicitu jejich vydávání by bylo možno zkrátit a vydávat shrnutí rozhodovací činnosti soudů např. každé čtvrtletí. Tematicky rozčleněný, uživatelsky přívětivý souhrn nejvýznamnějších rozhodnutí daného soudu ve stanoveném období, doplněn o grafy a statistické údaje rozhodovací činnosti, by mohl být cenným přínosem pro mnoho potenciálních adresátů napříč právníckými profesemi. Periodikum by mohlo nabýt formy newsletteru a pro zájemce z řad široké i odborné veřejnosti by tak bylo snadno přístupné. Vynikajícím příkladem takové praxe je zpravodaj Kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP,⁹⁶ který přináší pravidelně každé čtvrtletí shrnutí nejdůležitějších rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a jehož archiv je k dispozici na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti.

1.6 Pohled tiskových mluvčí vybraných soudů

V textu výše jsou rozebrána teoretická východiska problematiky informování soudů o své rozhodovací činnosti. Na tomto místě bych se chtěl věnovat otázce, jak se k celé této problematice staví konkrétní soudy. Proč soud k těmto aktivitám vůbec přistupuje a jak je vnímá? Kdo v rámci soudu vybírá, o jakých konkrétních rozhodnutích bude informováno a na základě jakých kritérií? Koho soud považuje za primární adresáty těchto výstupů? A kdo jejich obsah vytváří? Pro zodpovězení těchto otázek a osvětlení celé problematiky jsem se rozhodl oslovit prostřednictvím e-mailu vybrané mluvčí tří vrcholných tuzemských soudů – tedy těch, kterých se zároveň týká níže provedený výzkum. Skrze jejich odpovědi bych rád analyzoval odlišný přístup těchto institucí k tomu, jak se staví k veřejné prezentaci své rozhodovací činnosti a pokusil se nastínit možné důvody existence těchto rozdílů.

Tiskovým mluvčím jsem zaslal dotazy v následujícím znění:

a) Kdo v rámci Vašeho soudu rozhoduje o tom, jaká rozhodnutí budou aktivně publikována formou tiskových zpráv?

⁹⁶ KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE PRO ZASTUPOVÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY PŘED EVROPSKÝM SOUDEM PRO LIDSKÁ PRÁVA. *Zpravodaj kanceláře vládního zmocněnce*. [online]. 2012–2023 [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Zhujuw>.

b) Podle jakých kritérií je tak činěno?

c) Kdo vytváří samotné tiskové zprávy, které informují o rozhodovací činnosti soudu?

d) Kdo vytváří příspěvky na sociálních sítích, které informují o rozhodovací činnosti soudu?

e) Jaké jsou důvody, které vedou Váš soud k tomu, aktivně prezentovat svou rozhodovací činnost veřejnosti? Vnímá to jako svou povinnost?

f) Koho Váš soud vnímá jako primárního konzumenta svých tiskových zpráv?

g) Jak vnímá Váš soud důležitost mediálního obrazu své instituce?

Odpovědi tiskové mluvčí Nejvyššího správního soudu byly oproti reakcím dalších dvou soudů poměrně stručné, v rámci níže uvedeného souhrnu a analýzy odpovědí tak plní spíše doplňkovou funkci. To nicméně nepředstavuje pro účely této podkapitoly zásadní problém, neboť největší rozdíly v oblasti aktivní prezentace vlastní rozhodovací činnosti panují právě mezi Ústavním soudem a Nejvyšším soudem. Níže chci odpovědi jejich tiskových mluvčí porovnat a zamyslet se nad faktory, které jsou příčinou tolik odlišné praxe obou soudů v oblasti aktivní komunikace a prezentace jejich rozhodnutí.

Co se týče rozhodování o tom, k jakým rozhodnutím bude vydávána tisková zpráva, v případech Ústavního soudu a Nejvyššího soudu se jedná o výlučnou kompetenci tiskového mluvčí. V rámci obou soudů je tento proces někdy konzultován i se samotnými soudci, kteří občas vydání tiskové zprávy sami iniciují a zároveň se i podílejí na její přípravě. Ústavní soud vydává i zkrácené tiskové zprávy, obsahující pouze zveřejněnou právní větu rozhodnutí, tuto formu volí tisková mluvčí v případech, kdy je rozhodnutí zajímavé především pro odbornou právnickou veřejnost.⁹⁷ Nejvyšší soud se podle tvrzení svého mluvčí snaží tiskové zprávy vydávat ke všem „judikatorně důležitým anebo veřejností sledovaným rozhodnutím“ Praxe tohoto soudu je však poněkud odlišná, jak ukazují výsledky výzkumu provedeného v této práci.⁹⁸ Jedním z důvodů tohoto rozporu je podle tiskového mluvčího soudu skutečnost, že Nejvyšší soud v zásadě doručuje rozhodnutí účastníkům prostřednictvím prvoinstančních soudů,⁹⁹ platí přitom, že Nejvyšší soud nemá přehled o tom, kdy bylo jeho rozhodnutí účastníkům doručeno, a tedy kdy o něm může informovat veřejnost. Z tohoto důvodu byla v rámci soudu stanovena „ochranná lhůta“ v délce 60 dní, po jejímž uplynutí se předpokládá,

⁹⁷ Podrobněji k tomuto druhu tiskových zpráv viz níže v kapitolách 3 a 4.

⁹⁸ Podrobněji viz podkapitola 4.1.

⁹⁹ Analogicky to vyplývá z § 225 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

že rozhodnutí bylo již doručeno a může tak dojít k jeho zveřejnění na webové databázi soudu. Podle tvrzení mluvčího se ale často informace o rozhodnutí již dostanou do médií, většinou prostřednictvím samotných účastníků, a tak Nejvyšší soud k vydání tiskové zprávy nepřistupuje. Tento argument je nicméně oslaben následným tvrzením mluvčího, podle kterého se lhůta 60 dní neuplatní u rozhodnutí, která jsou vyhlášena na elektronické úřední desce soudu. Nadto je možno podotknout, i s přihlédnutím k dalším odpovědím mluvčího, že smyslem tiskové zprávy není pouze upozornit na konkrétní rozhodnutí, ale zároveň poskytnout jeho autorizované shrnutí a interpretaci. Tisková mluvčí Nejvyššího správního soudu se ve své odpovědi stroze odkázala na Organizační řád Nejvyššího správního soudu, podle jehož § 33 odst. 1 písm. a) „*Tiskový mluvčí informuje podle pokynů předsedy nebo místopředsedy soudu veřejnost prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků nebo internetových stránek soudu o činnosti soudu*“.

Jak bylo již zčásti nastíněno výše, autorem tiskových zpráv bývají převážně samotní tiskoví mluvčí. V případě všech soudů je proces prakticky totožný; konečné znění tiskové zprávy prakticky vždy podléhá schválení ze strany soudce, který rozhodnutí vydal, v některých případech se soudci na tvorbě tiskové zprávy spolupodílí, či ji dokonce vytváří sami.¹⁰⁰ Tvorba příspěvků na sociálních sítích, které informují o rozhodovací činnosti soudu, jsou naopak plně v gesci tiskových mluvčí.

Ohledně kritérií, podle kterých soudy vybírají, k jakému rozhodnutí tiskovou zprávu vydají, panuje mezi dotazovanými mluvčími pozoruhodná shoda, ačkoliv reálná praxe všech soudů se někdy i výrazně liší. Všichni tázaní mluvčí ve výčtu těchto faktorů uvedli následující; zásadní právní význam rozhodnutí, překonání či sjednocení dosavadní judikatury a mediální sledovanost dané kauzy. V odpovědích zazněly i kritéria jako aktuálnost rozhodnutí (Nejvyšší správní soud) nebo unikátnost tématu, kterému se rozhodnutí věnuje (Ústavní soud).

Stejně tak důvody, které vedou soud k otevřenosti a aktivitám na poli komunikace s veřejností, byly v odpovědích dotázaných tiskových mluvčí z velké části shodné. Tisková mluvčí Ústavního soudu uvedla, že jeho nálezy jsou do jisté míry „precedenty“, které se mohou dotýkat života všech občanů, a proto by se s nimi měl mít každý možnost seznámit. Vzhledem k tomu se podle jejího tvrzení soud snaží maximálně vycházet vstříc novinářům, neboť většina veřejnosti se dozvídá informace o rozhodovací činnosti soudu zprostředkovaně skrze média, a

¹⁰⁰ To platí především v případě Ústavního soudu, např. bývalá soudkyně Kateřina Šimáčková tak činila vždy, viz podkapitola 1.5.

v zájmu soudu je, aby tato rozhodnutí byla interpretována co nejpřesněji. Lze tak shrnout, že Ústavní soud vnímá aktivní prezentaci rozhodovací činnosti jako svou povinnost, vyplývající ze svého postavení v demokratickém právním státě. Podle tiskového mluvčí Nejvyššího soudu se jedná o „povinnost, přirozenost vedoucí k tomu, aby justice byla transparentní a důvěryhodná“. Podle jeho odpovědi představují tiskové zprávy obranu proti dezinterpretacím soudních rozhodnutí a zároveň prostředek prezentace jejich správného výkladu, skrze nějž může veřejnost podstatu rozhodnutí snadněji pochopit. Mluvčí Nejvyššího správního soudu uvedla, že se soud snaží být otevřeným již od svého vzniku, a sleduje tím především účel veřejné kontroly výkonu moci soudní.

Ústavní soud považuje za primární recipienty svých tiskových zpráv média, dále pak rovněž odbornou veřejnost, a také běžné občany. V případě odpovědi mluvčího Nejvyššího soudu jsou takto vymezené skupiny (ne)překvapivě opět téměř totožné – jedná se o odbornou právnickou veřejnost na straně jedné, pro které plní „signalizační“ funkci upozornění na kompletní text zajímavých rozhodnutí, a laickou veřejnost na straně druhé, kdy plní funkci prostředku pro zvyšování transparentnosti a důvěry v justici. Tisková mluvčí Nejvyššího správního soudu v odpovědi označila jako zamýšleného příjemce tiskových zpráv širokou veřejnost.

Tisková mluvčí Ústavního soudu na závěr svých odpovědí zdůraznila význam mediálního obrazu soudu, pramenícího především ze skutečnosti, že valná část veřejnosti čerpá své informace o činnosti soudu právě prostřednictvím médií. Zároveň podotkla, že: *„Někteří soudci se stále ještě domnívají, že není třeba nic dovysvětlovat, že soud promlouvá prostřednictvím svých rozhodnutí, ve kterých je vše potřebné obsaženo. Jenže si neuvědomují, že málokdo si to rozhodnutí přečte, a proto je v našem nejlepším zájmu novinářům všechny důležité aspekty mnohdy dosti složitého odůvodnění vysvětlit tak, aby ho mohli v nezkrácené podobě tlumočit dál.“* To je poměrně jasně deklarovaný postoj, který je přitom v příkrém kontrastu se spíše zdrženlivějším přístupem některých soudců Ústavního soudu v otázce jejich otevřenosti k médiím.¹⁰¹ Tiskový mluvčí Nejvyššího soudu označil mediální obraz soudu jako *„zásadní prostředek pro budování důvěryhodnosti“* a zdůraznil, že soudy jsou tu proto, aby sloužily veřejnosti, a proto by veřejnost měla být obeznámena s tím, zdali rozhodují spravedlivě. Rovněž poukázal na průzkum agentury STEM, podle něhož požívá Nejvyšší soud nejvyšší míry důvěry mezi vrcholnými soudy v České republice.¹⁰² Tento postřeh je pozoruhodný zejména proto, že

¹⁰¹ HANYCH, Monika. *Judicial Independence and Media Relationship in the European Context*, c. d., s. 44–45.

¹⁰² STEM. *Důvěra v nejvyšší soudní instituce se oproti loňskému roku mírně snížila*. [online]. 2019 [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <https://bit.ly/2XC599h>.

Nejvyšší soud se ze všech tří institucí jeví jako nejvíce uzavřený a komunikačně spíše zdrženlivý.¹⁰³ Na tuto skutečnost bude mít ostatně vliv patrně celá řada dalších faktorů a okolností.

Z výše uvedených odpovědí tiskových mluvčí Ústavního soudu a Nejvyššího soudu tedy vyplývá, že ačkoliv je reálná praxe obou soudů diametrálně odlišná, deklarovaný přístup osob, které mají v rámci soudu oblast komunikace s veřejností na starost, je v hlavních styčných bodech – tedy kritériích pro vydávání tiskových zpráv, zamýšlenému publiku, motivacích k otevřené a aktivní komunikaci – prakticky shodný. Otázkou tedy zůstává, jaký je důvod, proč se míra aktivní komunikace a otevřenosti obou soudů v realitě tolik liší.

Mám za to, že v této věci lze poukázat minimálně na tři hlavní důvody, proč tomu tak je. Prvním z nich může být skutečnost, že Nejvyšší soud byl historicky vždy spíše uzavřená instituce, přičemž tento trend se začíná pomalu měnit až v posledních letech.¹⁰⁴ Dalším důvodem, možná vůbec nejvýznamnějším, je struktura rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu. Jedním z hlavních posláních této instituce je sjednocování judikatury obecných soudů.¹⁰⁵ Řada důležitých rozhodnutí Nejvyššího soudu je tak velice zajímavá z odborného hlediska a má zásadní vliv do právní praxe, avšak tyto rozhodnutí sami o sobě již nejsou kvůli tomuto svému charakteru tolik zpravodajsky hodnotné. Vliv na praxi Nejvyššího soudu v této oblasti potom bude mít rovněž i vliv výše popisovaná praxe pramenící z poněkud komplikovaného doručování rozhodnutí účastníkům.

¹⁰³ Podrobněji viz výsledky provedeného výzkumu v podkapitole 4.1.

¹⁰⁴ Viz rozhovor s bývalým předsedou Nejvyššího soudu Pavlem Šámalem, ve kterém deklaruje snahu o vyšší transparentnost a otevřenost soudu: NEJVYŠŠÍ SOUD, *Předseda Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.: Zákony jsou džungle, nikdo je nezná všechny. Je to kritické.* [online]. 29. 1. 2019 [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Xki7Dd>.

¹⁰⁵ Viz § 14 odst. 1 a 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

2. Vztah soudů a médií

Média mají v současném světě výjimečné postavení. Svým působením mají značný vliv na společnost a moc ovlivňovat veřejné mínění.¹⁰⁶ Bývají také často¹⁰⁷ označovány jako „hlídací psi demokracie“.¹⁰⁸ V rámci problematiky aktivního informování soudů o jejich rozhodovací činnosti zastávají média pozici důležitého protagonisty, a proto jsem se rozhodl věnovat následující řádky rozboru vztahu médií a soudů. V této kapitole se budu postupně zabývat specifiky informování médií o rozhodovací činnosti soudů, rozbořením faktorů, které mají vliv na to, o jakých rozhodnutích média referují a riziky mediálních dezinterpretací soudních rozhodnutí.

2.1 Vliv současné mediální reality na soudnictví

Jak bylo již rozebráno v první kapitole, soudnictví není a ani by nemělo být¹⁰⁹ světem uzavřeným sám pro sebe a zcela odtrženým od společnosti. Jednou z podmínek spravedlivého a výkonného soudního systému je jeho publicita, kterou spoluvytváří právě žurnalistika.¹¹⁰ Média jsou v dnešní společnosti velmi důležitým přenašečem a předkladatelem dostupných informací veřejnosti o činnosti soudů,¹¹¹ rovněž fungují jako platforma pro vzájemný dialog soudů a veřejnosti, soudnictví je na nich tak do značné míry závislé.¹¹²

Jednou z funkcí masových médií je nastolování agendy („agenda-setting“), jehož podstatou je skutečnost, že na prosazení určitého tématu do veřejné debaty a vnímání veřejnosti má zásadní vliv četnost jeho výskytu v médiích.¹¹³ Média mohou také jednotlivým tématům zvyšovat důležitost a přinášet jim „potvrzující“ účinek.¹¹⁴ Mezi soudy a jejich publikem tak média zastávají stěžejní roli „gatekeeperů“, vytváří jakýsi „filtr“, prostřednictvím kterého určují, jakým zprávám a aktérům bude poskytnut prostor potřebný k tomu, aby se dostali

¹⁰⁶ MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Karolinum, 2016, ISBN 978-80-246-3093-9, s. 37.

¹⁰⁷ A to nepřímou i soudy, srov. např. Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1378/16 ze dne 17.10.2017, bod 90.

¹⁰⁸ JAKUBOWICZ, Karol. *Média a demokracie v 21. století: hledání nových modelů*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, ISBN 978-80-210-8449-0, s. 33.

¹⁰⁹ UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME. *Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct*. [online]. 2007 [cit. 2022-12-12]. Dostupné z: <https://bit.ly/3XgPczW>, s. 44.

¹¹⁰ MCQUAIL, D. *Žurnalistika*, c. d., s. 25.

¹¹¹ CALDEIRA, Gregory. Neither the Purse Nor the Sword: Dynamics of Public Confidence in the Supreme Court. *The American Political Science Review*. 1986, vol. 80, no. 4 [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JfpC8u>, s. 1209–1226.

¹¹² HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 50.

¹¹³ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-574-5, s. 527–529.

¹¹⁴ JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbora. *Masová média*. 1. vydání. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-262-0743-6, s. 354.

k veřejnosti.¹¹⁵ Pro nezanedbatelnou část čtenářů médií se nadto může jednat o jejich jediný zdroj informací o činnosti justice, jelikož veřejnost si zpravidla sama neobstarává informace přímo od jednotlivých veřejných institucí, ale činí tak zprostředkovaně skrze média.¹¹⁶ Soudní rozhodnutí navíc bývají psána pro laiky často nepříliš srozumitelným složitým právním jazykem a strukturována poměrně komplikovaně a nepřehledně, pro běžného čtenáře tak bývá velmi obtížné se v nich zorientovat a pochopit je.¹¹⁷ Lze se setkat s argumentem, že v dnešní době kdysi dominantní role tradičních médií slábne a hranice mezi mediálními konzumenty a tvůrci obsahu se postupně rozostřuje.¹¹⁸ To je do jisté míry sice pravda, nicméně se domnívám, že v tuzemském soudním prostředí, do něhož trend otevřené justice proniká zatím jen pomalu,¹¹⁹ hrají média stále velmi významnou roli zprostředkovatelů reality a primárního zdroje informací o činnosti soudů pro širokou veřejnost, a tak má v tomto kontextu smysl směřovat odborný zájem právě na ně.

Problematikou vztahu médií a rozhodovací činnosti soudů se v minulosti věnovala řada akademiků. Na příkladu Nejvyššího soudu USA bylo výzkumem mj. zjištěno, že na schopnosti soudu ovlivňovat veřejné mínění má značný vliv skutečnost, jak o rozhodnutí informují média.¹²⁰ Pokud budou média o některých soudních rozhodnutích informovat nepřesně, je velmi pravděpodobné, že veřejné povědomí tím bude výrazně ovlivněno. Výstupy médií mohou být totiž v řadě ohledů zkreslující a zjednodušující, v důsledku čehož může laická veřejnost získat značně klamnou představu o podobě a fungování právního systému. Očekávání veřejnosti pak mohou narážet na omezené možnosti právního řádu, čímž hrozí vznik reálného rizika podlomení důvěry veřejnosti v něj.¹²¹ Důležitost mediálního pokrytí soudního

¹¹⁵ VAN AELST, Peter – WALGRAVE, Stefaan. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. How Political Actors Use the Media. *Journal of Communication*. 2016, vol. 66, no. 3 [online]. [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qHe33v>, s. 504.

¹¹⁶ STROTHER, L. How Expected Political and Legal Impact Drive Media Coverage of Supreme Court Cases. *Political Communication*. 2017, vol. 34, no. 3 [online]. [cit. 2022-11-13]. Dostupné z: <https://bit.ly/465JRPI>, s. 571–589.

¹¹⁷ VUČKA, Jan. *Právní psaní*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-892-4, s. 151–171.

¹¹⁸ K tomu viz např. JOHNSTON, Jane. Three phases of courts' publicity: reconfiguring Bentham's open justice in the twenty-first century. *International Journal of Law in Context*. 2018, vol. 14, no. 4 [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/3paia7K>, s. 525–538.

¹¹⁹ STÁDNÍK, Jakub., c. d., s. 14–25.

¹²⁰ LINOS, Katerina – TWIST, Kimberly. The Supreme Court, the Media, and Public Opinion: Comparing Experimental and Observational Methods. *The Journal of Legal Studies*. 2016, vol. 45, no. 2 [online]. [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PnyxIK>, s. 223–254.

¹²¹ HAVEL, Tomáš. *Odras práva v médiích, aneb několik poznámek k tzv. mediálním kauzám*. In: KYSELA, Jan – ONDŘEJKOVÁ, Jana (eds.). *Jak se píše o soudech a o soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě*. Praha: Leges, 2012, ISBN 978-80-87576-40-3, s. 160–161.

rozhodování si podle některých autorů¹²² rovněž v ničem nezadá s významem informování o politickém dění, a to mj. z toho důvodu, že soudci mají oproti politikům poněkud omezené možnosti, jak hovořit k veřejnosti, a často tak činí pouze prostřednictvím svých rozhodnutí.

Zahraniční výzkumy¹²³ na příkladu Nejvyššího soudu USA rovněž ukázaly, že existuje korelace mezi vyšší mírou porozumění a povědomí o činnosti soudu a větší podporou soudu jako instituce. Nedostatečné nebo nepřesné mediální pokrytí aktivit soudu tak může v důsledku vést až ke snížení této institucionální podpory a důvěry veřejnosti, která do značné míry závisí právě na znalosti a povědomí o činnosti soudů.

2.2 Faktory mající vliv na mediální pokrytí činnosti soudů

Jak bylo uvedeno již v předchozí kapitole, média jsou pro značnou část veřejnosti primárním zdrojem informací o rozhodovací činnosti soudů. Média však mají k dispozici pouze omezené zdroje – lidské, časové, i finanční. Jsou tak do značné míry limitována a nemohou logicky informovat o všech soudních případech. Především z tohoto důvodu jsou nucena vybírat pouze ta rozhodnutí, o jejichž důležitosti a významu jsou přesvědčena.¹²⁴ Skutečnost, že o soudním rozhodnutí budou média referovat, závisí na řadě okolností. Pravděpodobnost mediálního pokrytí určitého rozhodnutí podle některých dříve provedených výzkumů ovlivňuje charakteristika nejen samotného rozhodnutí, nýbrž i soudu, který ho vydá a médií, která o něm mohou informovat.¹²⁵

Tématu mediální reprezentace českého soudnictví v médiích se ve své disertační práci věnovala Monika Hanych. Výsledky jejího výzkumu ukázaly, že mediální pokrytí soudního rozhodování tuzemských vrcholných soudů na předních stranách vybraných tištěných médií bylo relativně nízké, a to jak v poměru k celkovému počtu rozhodnutí daných soudů, tak ve srovnání se zahraničím. Autorka nabídla možná vysvětlení tohoto stavu, a to jednak v interních faktorech, mezi které patří neochota soudců komentovat rozhodnutí, či jejich nesrozumitelnost, a jednak v externích faktorech ze strany médií, mezi něž řadí zejména neochotu informovat o složitých tématech, nedostatek času, či nedostatečnou znalost soudního systému ze strany novinářů,

¹²² GREENHOUSE, Linda. Telling the Court's Story: Justice and Journalism at the Supreme Court. *The Yale Law Journal*. 1996, vol. 105, no. 6 [online]. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://bit.ly/42K8nmP>, s. 1537–1561.

¹²³ Např. CALDEIRA, Gregory – GIBSON, James. Knowing the Supreme Court?: A Reconsideration of Public Ignorance of the High Court. *The Journal of Politics*. 2009, vol. 71, no. 2, s. 429–441.

¹²⁴ Tímto tématem se zabývaly rovněž rozhovory s redaktory vybraných médií, prováděné v rámci uskutečňovaného výzkumu, k jejich shrnutí viz podkapitola 4.3.

¹²⁵ YANUS, Alixandra., c. d., s. 180–195.

příčemž připomíná otázku toho, jak a kde mají redaktoři hledat informace o soudních rozhodnutích.¹²⁶

Na následujících řádcích bych se rád blíže zaměřil na dosud publikované poznatky právě o aspektech jednotlivých rozhodnutí, která je v očích médií činí hodnými pozornosti. Této otázce se v minulosti věnovala řada studií z oblasti common law, převážně ze Spojených států amerických.¹²⁷ Z jejich výsledků vyplývá, že v rámci charakteristiky jednotlivého rozhodnutí má velký význam oblast práva, kterou se rozhodnutí zabývá, resp. konkrétní právní instituty, které se v něm vyskytují. Na příkladu nejvyšších soudů jednotlivých států USA bylo mj. zjištěno, že výrazně vyšší pravděpodobnost mediálního pokrytí mají rozhodnutí s ústavněprávním rozměrem, či ta, která se týkala trestu smrti.¹²⁸ Větší šanci, že o nich bude referováno v médiích, měla i ta rozhodnutí, která obsahovala více disentních stanovisek, nebo kterými byla zrušena či změněna rozhodnutí nižších soudů, jinými slovy ta, která v sobě zahrnovala větší či menší konflikt právních názorů. Tato zjištění odpovídají mediální teorii, která tvrdí, že jednou z významných zpravodajských hodnot¹²⁹ je „konflikt“, jinými slovy, události zahrnující neshody s větší pravděpodobností přitáhnou pozornost médií.¹³⁰

V případě Nejvyššího soudu USA pak existovala vyšší pravděpodobnost otištění v deníku New York Times u těch případů, které se týkaly Prvního dodatku Ústavy USA, občanských práv, trestního práva a práva na ochranu soukromí.¹³¹ Z uvedených výzkumů rovněž vyplývá, že mezi faktory, schopnými do určité míry ovlivnit šanci na mediální pokrytí případu, patří i specifické typy rozhodnutí (například překonání dosavadního precedentu či prohlášení zákona za protiústavní), geografický původ případu, případně fakt, že účastníky řízení jsou politicky či ekonomicky významní aktéři.¹³² Uvedené charakteristiky v tuzemském prostředí v zásadě nejvíce naplňuje Ústavní soud, což odpovídá relativně zvýšené míře mediálního pokrytí jeho rozhodovací činnosti oproti zbylým dvěma vysokým soudům.¹³³

¹²⁶ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 118.

¹²⁷ Vedle již citovaného článku Alixandry B. Yanus také např. SILL, Kaitlyn – METZGAR, Emily – ROUSE, Stella. *Media Coverage of the U.S. Supreme Court: How Do Journalists Assess the Importance of Court Decisions?* *Political Communication*. 2013, vol. 30, no. 1 [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JfWi1R>, s. 58–80.

¹²⁸ YANUS, Alixandra., c. d., s. 189.

¹²⁹ Mezi další význačné zpravodajské hodnoty patří podle autorů např. „překvapení“, „špatné zprávy“, „zábava“ nebo „účast mocenských elit“.

¹³⁰ VWhat is News?: News values revisited (again). *Journalism Studies*. 2017, vol. 18, no. 12 [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://bit.ly/42QIoKA>, s. 1470–1488.

¹³¹ SILL, Kaitlyn – METZGAR, Emily – ROUSE, Stella., c. d., s. 73.

¹³² SILL, Kaitlyn – METZGAR, Emily – ROUSE, Stella., c. d., s. 69–74.

¹³³ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 98.

Do určité míry hraje pravděpodobně roli ale i samotný celkový právní význam daného rozhodnutí. Výzkum provedený v zámoří například ukázal, že mezi mediálním pokrytím případů Nejvyššího soudu USA (výskytem na titulní straně New York Times) a jejich právním významem (publikováním rozhodnutí v ročence Congressional Quarterly's Guide to the US Supreme Court) existuje v zásadě značný překryv.¹³⁴ Autorky studie nabízí dvě možná vysvětlení tohoto vztahu; zaprvé může být celkový právní význam rozhodnutí ovlivněn skutečností, že o případu informují média, a rozhodnutí soudu má tak větší dosah, zadruhé je zde možnost, že média dokáží sama rozeznat právní důležitost rozhodnutí a o těch nejvýznamnějších následně informují.

Někteří autoři pak přímo pracují s četností mediálního pokrytí soudních rozhodnutí jako s indikátorem jejich právní důležitosti.¹³⁵ Zjištění, provedená Monikou Hanych v českém prostředí, jsou však v tomto ohledu značně odlišná.¹³⁶ Kupříkladu z jedenácti rozhodnutí Nejvyššího soudu, o kterých média referovala v jí vymezeném období, nebylo ani jedno soudem zařazeno do jeho Sbírky soudních rozhodnutí.¹³⁷ Autorka tento jev vysvětluje povahou rozhodnutí, kterým věnovala média pozornost. Nejednalo se o právně významné případy, jejich zajímavost pramenila ale spíše účastí známých osob (např. David Rath, „tykadlový řidič“ Roman Smetana) nebo jejich rozsahem (kauza H-System). Na tomto příkladu lze dobře ilustrovat, že výsledky výzkumů týkajících se tohoto tématu nelze zcela zobecňovat a jejich závěry přenášet, neboť jsou do značné míry ovlivněny podobou jednotlivých právních systémů a mediálních prostředí.

Jednou z hypotéz, kterou chci ověřit v analytické části této práce, je to, zdali má vydávání tiskových zpráv ze strany soudu vliv na výběr rozhodnutí, o kterých média následně informují. Výše uvedené výzkumy týkající se Nejvyššího soudu USA k tomuto tématu mlčí ze zcela prozaického důvodu – americký Nejvyšší soud o svých rozhodnutích prostřednictvím tiskových zpráv vůbec neinformuje. Tamní média si pravděpodobně během řady let dlouhodobou praxí vyvinula interní mechanismy, pomocí kterých vybírají, o kterých vydaných rozhodnutích Nejvyššího soudu budou referovat. Vlivu tiskových zpráv soudů na mediální pokrytí jejich

¹³⁴ SILL, Kaitlyn – METZGAR, Emily – ROUSE, Stella. c. d., s. 68–69.

¹³⁵ COLLINS, Todd – COOPER, Christopher. Case Salience and Media Coverage of Supreme Court Decisions: Toward a New Measure. *Political Research Quarterly*. 2010, vol. 65, no. 2, s. 396–407.

¹³⁶ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PŘÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 95–96.

¹³⁷ V případě Nejvyššího správního soudu bylo do Sbírky zařazeno 40 % rozhodnutí, u Ústavního soudu pak dokonce 70 %.

rozhodovací činnosti se nicméně alespoň zčásti věnovaly výzkumy z oblasti kontinentálního práva, které blíže rozeberu níže v analytické části práce.

2.3 Limity projevů soudce ve vztahu k médiím

Souvisejícím dílčím tématem, jež chci ve své práci pro úplnost alespoň rámcově zmínit, je zkoumání a nalézání hranic projevů soudů a soudců ve vztahu k médiím. Při rozebírání vzájemného poměru soudů a médií totiž naléhavě vyvstává otázka, nakolik by soudci a soudy měli být vůči médiím otevření a jaké způsoby komunikace s nimi jsou vhodné a přípustné. Svobodu projevu soudce omezují limity plynoucí především ze zásad profesní etiky a ze stěžejních hodnot a standardů soudcovského postavení – nestrannosti a nezávislosti. Tento dílčí princip výkonu soudní moci je zakotven přímo v ústavním pořádku České republiky.¹³⁸ Podle zákona o soudech a soudcích musí soudce především dbát na to, aby nenarušil důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování, a také aby nenarušil důstojnost soudcovské funkce.¹³⁹

Tato citlivá oblast dosud prakticky není nijak upravena v platném právu, a ani různá nezávazná doporučení pro soudy a soudce se touto otázkou do hloubky podrobněji nezabývají. Na problematiku vyjadřování soudce do médií upozorňuje například kodex Etických zásad chování soudce vydaný Soudcovskou unií ČR, který ve svém článku II, bodu 3 uvádí, že: „*Soudce se zdrží projevů, které by mohly ... vzbudit pochybnost veřejnosti o nestrannosti řízení ... Se zástupci sdělovacích prostředků jedná otevřeně, při zachování požadavku nezávislosti a nestrannosti soudní moci.*“¹⁴⁰ Lze tedy vycházet z toho, že úplné mlčení soudců zřejmě nelze bez dalšího považovat za optimální řešení tohoto problému. Debata ohledně této problematiky je nicméně stále živá, někteří autoři řadí otevřenost soudce přímo mezi předpoklady pro správný výkon jeho funkce.¹⁴¹

Obecně se doporučuje, aby se soudce v případě probíhajícího řízení omezil výhradně na sdělení organizačního a technického rázu.¹⁴² Neuváženými výroky a vyjádřeními před vynesením rozhodnutí ve věci by se totiž mohl snadno vystavit riziku vznesení námítky podjatosti.¹⁴³ Toto nebezpečí potvrzuje i nález sp. zn. I. ÚS 722/05 ze dne 7. 3. 2007, ve kterém Ústavní soud

¹³⁸ Viz článek 82 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ze dne 16. prosince 1992.

¹³⁹ Viz § 80 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

¹⁴⁰ SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Etické zásady chování soudce*. [online]. 26. 11. 2005 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3X9Nq3k>.

¹⁴¹ VÁVRA, Libor. c. d., s. 61.

¹⁴² VÁVRA, Libor. c. d., s. 68.

¹⁴³ HAPLA, Martin – FRIEDEL, Tomáš., c. d., s. 280–281.

uvedl, že: „*Soudce svými výroky (vyslovenými krátce před vlastním projednáváním a rozhodováním zkoumaného případu) překročil hranici toho, co lze považovat za přiměřený způsob poskytování informací o své činnosti.*“ Ve zmiňovaném případě poskytl soudce Městského soudu v Brně Dušan Schinzel rozhovor¹⁴⁴ týdeníku Respekt, ve kterém rozvíjel své úvahy, týkající se projednávané věci, ve které měl po zásahu Ústavního soudu rozhodovat již podruhé. Ústavní soud dospěl k závěru, že soudce svými výroky v rozhovoru „*sám přivodil důvodné pochybnosti o jeho objektivitě a nestrannosti ve vztahu k projednávané věci, bez ohledu na to, jak to soudce ve svém výroku myslel, co chtěl skutečně říci, či případně, co nebylo nikoliv jeho vinou v článku obsaženo.*“ Tento náález později kritizoval soudce Ústavního soudu Vojtěch Šimíček, přičemž zdůraznil, že soudci by měli umět své rozhodování vysvětlit a obhájit veřejně.¹⁴⁵ Poskytování rozhovorů médiím v souvislosti s vydáním rozhodnutí pak oproti tomu lze vnímat jako krok, který přispívá k podpoře otevřenosti justice pro veřejnost. Soudce by měl proto mít na paměti, že svým vyjádřením reprezentuje justici jako celek a pokusit se proto být nanejvýš zdvořilý a vstřícný.¹⁴⁶

Projevy soudce do médií ovšem nebývají omezeny pouze na oblast jeho rozhodovací činnosti. Samostatnou kapitolu tvoří výroky adresované ostatním soudcům či politickým aktérům, které mohou narušit důvěru v nestrannost a nezávislost soudce. Téma by jistě vystačilo na samostatnou práci, dovoluji si proto uvést pouze stručný příklad z nedávné doby, který dobře ilustruje problematičnost nekonzistentního přístupu k hranicím vlastního projevu k médiím. Jeho protagonistou je předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský a dva rozhovory, které poskytl serveru Aktuálně.cz v rozmezí roku a půl. Zatímco v srpnu 2021 výslovně odmítl prostřednictvím médií komentovat jednání prezidenta republiky a kategoricky se vymezil proti vynášení soudů o ústavních činitelích,¹⁴⁷ v listopadu 2022 se poměrně ostře vymezil proti jednomu z prezidentských kandidátů.¹⁴⁸ Nerad bych se na tomto místě pouštěl do politologických rozborů, nicméně si myslím, že podobné výroky mohou skutečně ohrozit důvěru veřejnosti v nestrannost předsedy soudu, u kterého, jak koneckonců v rozhovoru připomněl i sám Rychetský, mohou některé volební kauzy skončit. Opět se zde ukazuje

¹⁴⁴ ŠVEHLA, Marek – HOBSTOVÁ, Pavla. *Neuzavřená revoluce*. Respekt [online]. 13. 11. 2005. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/42IHSOr>.

¹⁴⁵ ŠIMÍČEK, Vojtěch. c. d.

¹⁴⁶ HAPLA, Martin – FRIEDEL, Tomáš. c. d., s. 282.

¹⁴⁷ BARTONÍČEK, Radek. *Za 31 let jsme příliš nepokročili, bojím se soumraku demokracie, říká Pavel Rychetský*. Aktuálně.cz [online]. 13. 8. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NdLZfR>.

¹⁴⁸ BARTONÍČEK, Radek. *Nechci prezidentem agenta StB ani Ústavní soud v Agrofertu, říká Rychetský*. Aktuálně.cz [online]. 30.11.2022 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Pee7lu>.

především potřebnost alespoň velmi obecného normativního rámce, např. v podobě výše uváděných etických kodexů. O přijetí případné závazné úpravy se dlouhodobě diskutuje, překážkou je však neexistence orgánu typu Nejvyšší rady soudnictví, který by podobný kodex mohl přijmout.¹⁴⁹ Osobně se domnívám, že jasné vymezení určitých hranic v tomto ohledu by mohlo přinést pozitivní důsledky nejen pro soudce, kteří by se tak snáze mohli vyvarovat nevhodných výroků, nýbrž i pro novináře, jimž by to mohlo usnadnit tvorbu konceptů příprav na rozhovory se soudci.

2.4 Rizika dezinterpretace soudních rozhodnutí

Jak je uvedeno již v první kapitole, jednou z podstatných dílčích problematik vzájemného vztahu informační (ne)činnosti soudů a reflektování jejich rozhodnutí v tisku je riziko vzniku mediálních dezinterpretací. Vzhledem k systematické práci jsem se rozhodl tuto otázku podrobněji rozebrat až v této kapitole.

Častým argumentem ve prospěch zdrženlivosti soudů a soudců ve vztahu k médiím je problematika zkreslení, případně značného zjednodušení rozhodnutí soudů ze strany médií. Adresáti zpravodajství mají pouze omezené právní povědomí, a média jim tak musí být schopna srozumitelně vysvětlit podstatu a důsledky rozhodnutí, a to navíc na značně omezeném prostoru.¹⁵⁰ Výstižně to popsal zkušený americký novinář Eldon Knoche: „*Soudce má možnost rozebrat dílčí právní otázku na celých třech stranách, zatímco novinář musí někdy celé rozhodnutí vysvětlit a shrnout v pouhých třech větách.*“¹⁵¹ Riziko dezinterpretací je nutno brát v potaz zejména u mediálně sledovaných a kontroverzních kauz. Takové případy se mohou vyznačovat jednak angažovaností veřejně známých osob, anebo tím, že se daná věc týká specifické oblasti práva, která se těší mediální pozornosti, typicky politických záležitostí, korupčních afér, závažné finanční kriminality nebo rasově motivovaných trestných činů.¹⁵² Problémy může v tomto kontextu působit také častá nepřipravenost samotných aktérů dění,

¹⁴⁹ SOBEK, Tomáš a kol. *Právní etika*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-333-9, s. 320.

¹⁵⁰ ZILIS, Michael. *The Limits of Legitimacy: Dissenting Opinions, Media Coverage, and Public Responses to Supreme Court Decisions*. University of Michigan Press, 2015, s. 29.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² MUNDL, Petr. *Jak vznikají mediální kauzy, jejich přínosy a problémy*. In: KYSELA, Jan – ONDŘEJKOVÁ, Jana (eds.). *Jak se píše o soudech a o soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě*. Praha: Leges, 2012, ISBN 978-80-87576-40-3, s. 171–174.

včetně samotných soudců, na nastalý zájem médií a veřejnosti.¹⁵³ Soustavný tlak, který na soudce vytváří pozornost a zájem médií, ostatně reflektují i některá literární díla.¹⁵⁴

V odborné literatuře se však vyskytují i doporučení k otevřené komunikaci s novináři, odůvodněné zvýšenou kontrolou nad výsledným mediálním výstupem a vyšší vstřícností žurnalistů.¹⁵⁵ Velmi důležitým faktorem pro akceptaci práva ve společnosti a rozvoj právní kultury je v tomto kontextu schopnost soudu srozumitelně a věcně vysvětlit své rozhodnutí médiím a veřejnosti, a to ideálně v den vydání rozhodnutí, na které by měla navazovat jeho prezentace. Rozhodnutí, které není veřejností správně pochopeno a přijato, a u nějž hrozí riziko dezinterpretace, může totiž v důsledku vést k tomu, že veřejnost bude vnímat soud jako necitlivou, chybnou autoritu, což může v extrémních případech vést až k ohrožení jeho institucionální legitimacy.¹⁵⁶ Jakmile je nějaký případ tímto způsobem negativně medializován, je už velmi obtížné vzniklé nepříznivé následky zhojit.¹⁵⁷

Případová studie č. 2 – mediální dezinterpretace soudního rozhodnutí a následný pokus Nejvyššího soudu o nápravu:

Téměř učebnicovým příkladem takového pokusu o „uvedení skutečností na pravou míru“ je tisková zpráva¹⁵⁸ Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2018. V této zprávě soud reagoval na článek z titulní strany deníku Právo, vydaný téhož dne,¹⁵⁹ který byl uveden titulkem: „*Soud: Škrčení a rána do srdce není brutální vražda.*“ Článek informoval o usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 2014, sp. zn. 8 Tdo 462/2014. Na tento verdikt Nejvyššího soudu v návaznosti na vydaný článek podle tvrzení deníku Právo negativně reagovala řada čtenářů. Nejvyšší soud v tiskové zprávě zkritizoval nevhodně zvolený, zavádějící titulek a tendenční pojetí úvodu článku. Mimo jiné v ní zdůraznil, že každá vražda je svým způsobem brutálním útokem proti lidskému životu a upřesnil, že v dané věci věcně zkoumal to, zdali byla naplněna kvalifikovaná skutková podstata, tedy jestli byla vražda spáchána „zvlášť surovým způsobem“. Plné znění tiskové

¹⁵³ MAREŠ, Miroslav. *Jak média ovlivňují české právo?* Jiné právo [online]. 29. 4. 2008 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: bit.ly/3xhn6XR.

¹⁵⁴ Např. román *The Children Act* anglického spisovatele Iana McEwana, viz KUKLÍK, Jan. *Myslete na děti! Ian McEwan a jeho kritický pohled na současné anglické právo*. In: KYSELA, Jan – URBAN, Michal (eds.). *Literatura a film jako zrcadlo práva a právníků*. Praha: Leges, 2017, ISBN 978-80-7502-220-2, s. 56.

¹⁵⁵ VÁVRA, Libor. c. d., s. 75.

¹⁵⁶ VICKREY, William – DENTON, Douglas – JEFFERSON, Wallace., c. d., s. 78.

¹⁵⁷ Viz dále uvedená případová studie k tomuto tématu.

¹⁵⁸ TOMÍČEK, Petr. *Reakce Nejvyššího soudu na článek uveřejněný na titulní straně deníku PRÁVO*. Tisková zpráva [online]. 25. 10. 2018 [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: bit.ly/2Qji5gU.

¹⁵⁹ Článek byl rovněž uveřejněn na serveru novinky.cz, viz BISKUP, Patrik. *Soud: Škrčení a rána do srdce není brutální vražda. Na výjimečný trest je to prý málo*. Novinky.cz [online]. 25. 10. 2018 [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/3CxuKrk>.

zprávy se po dvou dnech objevilo na serveru Novinky.cz, s redakční poznámkou, že se redakce Práva se tímto textem „*cítí dotčena, neboť si není vědoma žádného údajného pochybení svého redaktora, který pouze pravdivě popsal situaci, informoval o verdiktu i o důvodech, které k němu Nejvyšší soud vedly.*“¹⁶⁰ Příznačná je v tomto případě důležitá skutečnost, že o samotném rozhodnutí Nejvyšší soud sám nijak aktivně neinformoval, ani ho při jeho vydání blíže nekomentoval, ačkoliv případ již dříve vzbudil mediální pozornost.¹⁶¹ I následná tisková zpráva byla plna odborných právních výrazů, poměrně složitě formulovaná, a navíc celkem rozsáhlá. Je tak přinejmenším pochybné, že by tato reakce soudu byla způsobilá zhojit vzniklé následky v podobě pošramoceného mediálního obrazu. Domnívám se, že případná vhodná prezentace a vysvětlení tohoto rozhodnutí by bývala mohla předejít takovému nesprávnému uchopení ze strany médií, které může být zapříčiněno jak úmyslem novináře zvýšit kontroverzně znějícím titulkem čtenost daného článku, tak i obecně nedostatečným právním vědomím tuzemských žurnalistů.¹⁶²

Velice podobnou situací se musel Nejvyšší soud zabývat několik měsíců poté, když byl nucen opět vydat tiskovou zprávu¹⁶³ podobného ražení, kterou uváděl na pravou míru mediální interpretaci rozhodnutí ve věci sp. zn. 8 Tdo 1372/2018 ze dne 28. 11. 2018. V tomto případě opět figuroval server Novinky.cz, na jehož (podle názoru soudu) zavádějící titulek tisková zpráva reagovala. Tento titulek zněl: „*Nejvyšší soud se zastal snowboardisty, který smetl lyžařku. Trestný čin to není, uvedl*“. Nejvyšší soud v tiskové zprávě rozporoval zejména užití výrazu „smetl“ a poukazoval rovněž na to, že to nebyl on, kdo rozhodl, že se o trestný čin v daném případě nejednalo. Ani toto rozhodnutí nebylo po svém vyhlášení ze strany Nejvyššího soudu nijak podrobněji prezentováno.

Případová studie č. 3 – mediální prezentace nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/17

Oproti tomu příkladem podle mého názoru vhodně provedené prezentace soudního rozhodnutí s účelem preventivně zamezit jeho případným dezinterpretacím a snížit riziko jeho nepřijetí ze

¹⁶⁰ NOVINKY.CZ. *Brutality při vraždě bylo Nejvyššímu soudu na výjimečný trest málo. Vysvětluje proč.* [online]. 27. 10. 2018 [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/42CIXHC>.

¹⁶¹ Viz např. AKTUÁLNĚ.CZ. *Soud snížil trest za surovou vraždu ženy v Sokolově na 21 let vězení. Muži pomohlo přiznání.* [online]. 19.6.2018. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NwVisF>.

¹⁶² BOBEK, Michal. *Novinář, právo a tupý čtenář.* Jiné právo [online]. 2. 12. 2006 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: bit.ly/32Ey6Az.

¹⁶³ TOMÍČEK, Petr. *Nejvyšší soud upozorňuje na zavádějící prezentaci výsledku dovolacího řízení ve věci nehody na sjezdovce ve Špindlerově Mlýně.* Tisková zpráva [online]. 14. 5. 2019 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qLfQVo>.

strany veřejnosti bylo vyhlášení nálezu Ústavního soudu,¹⁶⁴ týkajícího se zrušení některých ustanovení zákona o volbách do Poslanecké sněmovny. Ústavní soud v předvečer vyhlášení tohoto nálezu oznámil, že nález bude následující den zveřejněn na webové stránce soudu a následovat bude tisková konference, které se zúčastní předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský a soudce zpravodaj ve věci Jan Filip.¹⁶⁵ V den vyhlášení pak soud o nálezu informoval prostřednictvím poměrně obsáhlé tiskové zprávy,¹⁶⁶ na zhruba hodinu trvající zorganizované tiskové konferenci byly poté z úst zmíněných soudců relativně srozumitelně a podrobně vysvětleny důvody a důsledky nálezu a zodpovězeny dotazy přítomných zástupců médií. Nutnost tento zásadní nález pečlivě a srozumitelně vysvětlit široké veřejnosti a náležitě o něm informovat v tomto případě odůvodňoval především enormní mediální a politický tlak, kterému musel Ústavní soud čelit, pramenící z výrazného zásahu nálezu do podoby volebního systému do Poslanecké sněmovny ČR. K nálezu navíc uplatnili společné odlišné stanovisko hned čtyři soudci, v kombinaci s jeho vyhlášením jen necelý rok před termínem sněmovních voleb se jednalo o skutečně citlivou záležitost, jejíž přijetí širokou veřejností rozhodně nešlo považovat za samozřejmé. Zveřejnění nálezu ostatně vyvolalo řadu bouřlivých reakcí, včetně několika bezprecedentních útoků ze strany vlády, zpochybňujících nezávislost justice.¹⁶⁷ Rovněž se objevily zavádějící mediální zkratky, které hovořily o „Rychetského nálezu“, ačkoliv soudcem zpravodajem nálezu byl Jan Filip.¹⁶⁸ Nicméně z hlediska uchopení právní podstaty nálezu ze strany médií a jejího správného interpretování nedošlo k žádným výraznějším nepřesnostem nebo dezinterpretacím. Domnívám se, že jedním z důvodů tohoto jevu byla skutečnost, že v tomto případě Ústavní soud přistoupil k prezentaci rozhodnutí zodpovědně a vůči médiím poměrně vstřícně a otevřeně.

Soudci by proto měli pamatovat na to, že odmítnutí či absence srozumitelného vysvětlení rozhodnutí médiím může mít za následek jeho následnou dezinterpretaci nebo otištění zavádějících informací.¹⁶⁹ Současný tuzemský soudní systém má přitom doposud k ideálu otevřené justice stále v mnoha ohledech poměrně daleko.¹⁷⁰ V souladu s výše uvedenými

¹⁶⁴ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/17 ze dne 3. 2. 2021.

¹⁶⁵ ÚSTAVNÍ SOUD. *Informace ke zveřejnění rozhodnutí Ústavního soudu ve věci volebního zákona, vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 44/17*. Tisková zpráva [online]. 2. 2. 2021 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: bit.ly/2S0tQcr.

¹⁶⁶ ÚSTAVNÍ SOUD. *Ústavní soud zrušil část volebního zákona pro porušení rovnosti volebního práva a šancí kandidujících stran*. Tisková zpráva [online]. 3. 2. 2021. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: bit.ly/32GbZJT.

¹⁶⁷ Viz např. IROZHLAS.CZ. *Ústavní soud ztratil všechny zábrany. Otrásá důvěrou v politický systém, kritizoval Babiš*. [online]. 3. 2. 2021 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: bit.ly/3vj95Hn.

¹⁶⁸ HREBENAR, Petr. *Obraz třetího Ústavního soudu tvořený jeho soudci ve vybraných médiích*. In: ANTOŠ, Marek – WINTR, Jan (eds.): *Třetí Ústavní soud*. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-638-5, s. 23.

¹⁶⁹ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 42.

¹⁷⁰ K tomu viz srov. STÁDNÍK, Jakub., c. d., s. 14–25.

případovými studii jsou výsledky předešlých bádání v oboru, podle kterého se soudci Ústavního soudu k vydaným rozhodnutím vyjadřují častěji než soudci zbývajících dvou soudů.¹⁷¹ Jak je blíže rozebráno v této práci výše, argumentem pro zdrženlivost ohledně poskytování komentářů ke svým rozhodnutím jsou pro některé soudce právě obavy z možného mediálního zkreslení, neboť i při jejich nejlepší snaze může k určité dezinterpretaci jejich sdělení dojít. Monika Hanych v závěru své disertační práce uvádí lehce provokativní a znepokojivou otázku, zdali je tedy špatně informovaná veřejnost v důsledku horší variantou než veřejnost neinformovaná.¹⁷² Osobně jsem toho názoru, že přestože mohou vyjádření soudců ke svým rozhodnutím v některých jednotlivých případech skutečně nezáměrně vést k negativním důsledkům, z dlouhodobého hlediska by vstřícný a aktivní přístup soudců daleko spíše mohl přispět ke zkvalitnění úrovně mediálního informování o činnosti soudů i celkového právního povědomí ve veřejnosti.

2.5 Proč by mělo soudům záležet na tom, jak o nich média referují?

Jak již bylo uvedeno v úvodu této práce, důsledky některých soudních rozhodnutí mohou mít v řadě případů vliv na celou společnost. Jejich přesvědčivost a přijetí ze strany společnosti pak souvisí s tím, zdali a jak se o nich veřejnost vůbec dozví. Nasnadě je pak otázka, jakým způsobem se sdělení soudů dostane k široké veřejnosti. Představa, že si sama veřejnost bude rozhodnutí dohledávat, je stále poněkud vzdálená realitě,¹⁷³ role médií je proto v současnosti v zásadě stále nezastupitelná, soudy a soudci by tuto skutečnost měli mít na paměti.

Jednou z premis této práce je, že důvěra veřejnosti v justici souvisí do značné míry s tím, jak veřejnost vnímá její rozhodovací činnost. Toto vnímání do značné míry vychází z vytvářeného mediálního obrazu soudu, který tak může zprostředkovaně ovlivňovat legitimitu soudu jako instituce.¹⁷⁴ Soudy a soudci by se proto měli snažit porozumět tomu, jak je skrze média tento veřejný obraz budován a uvědomit si, že vzájemná kooperace s médii může napomoci budování legitimacy soudnictví. Při tom je ovšem nutno pamatovat na citlivost tohoto spojení a četná rizika a limity, která z něho oboustranně pramení. Jedním z nástrojů, který hraje zásadní roli ve vztazích mezi soudy a médii, jsou tiskové zprávy. Právě zkoumání jejich vlivu na mediální pokrytí rozhodovací činnosti soudů jsem se rozhodl věnovat analytickou část své práce.

¹⁷¹ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 121.

¹⁷² HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 124.

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ SOLBERG, Rorie Spill – WALTEBURG, Eric. *The Media, the Court, and the Misrepresentation: The New Myth of the Court*. New York: Routledge, 2014. s. 7.

3. Předmět výzkumu a metody zkoumání

Na následujících řádcích rozebírám cíl, strukturu a metody výzkumu, který chci v rámci této práce provést. Jeho předmětem je zkoumání vztahu mezi vydáváním tiskových zpráv vrcholných tuzemských soudů a mediálním pokrytí jejich rozhodovací činnosti.

3.1 Cíle výzkumu, vymezení výzkumné otázky

Ve výše uvedených kapitolách jsem se pokusil rozebrat otázku vhodnosti a potřebnosti aktivní komunikace soudů stran jejich vlastní rozhodovací činnosti a zaměřit se na některé podstatné aspekty vztahu soudů a médií, jakožto zprostředkovatelů informací o nich směrem k veřejnosti. Tyto dílčí otázky, spojené s tématem otevřenosti justice, jsou v moderní demokratické společnosti velice důležitým problémem, zčásti bohužel stále neprávem opomíjeným. V této analytické části práce jsem se proto rozhodl zabývat empirickým výzkumem, který se zaměřuje na otázku vlivu komunikačních aktivit soudů na pokrytí jejich činnosti ze strany médií.

Soudy jako takové nemají příliš možností ovlivňovat mediální pokrytí své rozhodovací činnosti, na rozdíl od vlád nebo parlamentů si nemohou samy určovat konkrétní agendu, které se budou věnovat, ta je totiž výhradně determinována případy, které jsou soudu předloženy.¹⁷⁵ To je přitom velice důležitým faktorem, skrze nějž se široká veřejnost primárně dozvídá informace o činnosti soudu, a tím v důsledku do značné míry determinuje, jak je daný soud vnímán veřejností.¹⁷⁶ Jedním z prostředků k ovlivnění této skutečnosti ze strany soudu může být vlastní aktivní prezentace rozhodovací činnosti, tak, jak byla rozebrána v první kapitole této práce. Mezi akademiky panuje přesvědčení, že vedle oblasti sociálních sítí patří v tomto ohledu mezi nejefektivnější nástroje vydávání vlastních tiskových zpráv k jednotlivým rozhodnutím.¹⁷⁷

Obecná výzkumná otázka, kterou budu v této části práce zkoumat, proto zní: „Ovlivňují tuzemské vysoké soudy (Ústavní soud, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud) prostřednictvím aktivního informování o své rozhodovací činnosti (konkrétně vydáváním tiskových zpráv) mediální pokrytí konkrétního rozhodnutí?“. V návaznosti na ni bych ve výzkumu chtěl ověřit dvě dílčí hypotézy:

¹⁷⁵ MEYER, Phillip. Transparency and strategic promotion... c. d.

¹⁷⁶ CALDEIRA, Gregory – GIBSON, James., c. d.

¹⁷⁷ MEYER, Phillip. Promoted Media Coverage of Court Decisions: Media Gatekeeping of Court Press Releases and the Role of News Values. *Journalism Studies*. 2021, vol. 22, no. 6 [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3p6AJd7>, s. 724.

a) „Rozhodnutí, která jsou opatřena tiskovými zprávami, mají vyšší pravděpodobnost mediálního pokrytí“ – v rámci této hypotézy mě zajímá, zdali má skutečnost, že je k rozhodnutí soudem vydána tisková zpráva, souvislost s vyšší šancí na to, že se toto rozhodnutí objeví v médiích.

b) „Soud, který komunikuje aktivněji, má větší vliv na to, o kterých jeho rozhodnutích média následně informují“ – skrze ověření této hypotézy chci zjistit, zdali mohou soudy, které vydávají vyšší množství tiskových zpráv, mohou prostřednictvím této aktivity alespoň zčásti ovlivnit skladbu mediálního pokrytí své rozhodovací činnosti, tj. aktivní cílenou prezentací determinovat to, o kterých rozhodnutí soudu budou média referovat.

K výzkumu jsem si vybral již zmíněnou trojici tuzemských vrcholných soudů – Ústavní soud, Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud. K tomuto výběru mě vedly především tři důvody:

1) Naprostá většina předchozích výzkumů v této oblasti se orientovala především na rozhodovací činnost vrcholných soudů, a to především z toho důvodu, že tyto soudy mají obecně z hlediska vztahu k médiím a veřejnému mínění patrně nejdůležitější význam kvůli jejich právnímu a politickému dopadu, institucionální autoritě soudů a jejich vlivu.¹⁷⁸

2) Ostatní tuzemské soudy tiskové zprávy ke svým rozhodnutím až na výjimky zásadně nevydávají.¹⁷⁹

3) Relativně srovnatelné postavení všech tří vybraných soudů vzhledem k jejich institucionálnímu významu a vztahu k veřejnosti.¹⁸⁰ Tento aspekt je důležitý pro následnou možnost komparace zkoumaných proměnných u všech tří soudů.

Ve výzkumu jsem se zaměřil na období posledních čtyř let (2019–2022), a to především s ohledem na své omezené časové možnosti vzhledem k rozsahu plánovaného výzkumu. Vymezené období v délce čtyř let jsem schopen podrobně zanalyzovat, navíc se jedná o poměrně nedávnou minulost, díky čemuž budou výsledky výzkumu aktuálnější a některá potřebná data snadněji dohledatelná.

Mediální pokrytí rozhodovací činnosti soudů jsem sledoval prostřednictvím uveřejněných online článků vybraných zpravodajských médií, které o jednotlivých rozhodnutích informují.

¹⁷⁸ MEYER, Phillip. Explaining Media Coverage of Constitutional Court Decisions in Germany: The Role of Case Characteristics. *Political Communication*. 2021, vol. 38, no. 4, s. 427.

¹⁷⁹ Tuto skutečnost následně potvrdili dotazovaní novináři v rozhovorech – viz níže podkapitola 4.3.

¹⁸⁰ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 68–70.

Mezi zkoumaná média jsem zahrnul 4 nejnavštěvovanější online zpravodajské servery v České republice, jmenovitě: Novinky.cz, Seznam Zprávy, iDnes.cz a Aktuálně.cz.¹⁸¹ Pro tento užší výběr jsem se opět rozhodl především z důvodů svých omezených časových možností a dalších limitů výzkumu, klíčovými parametry pro výběr byl zpravodajský charakter média a jeho čtenost. Konkrétní rozhodnutí zkoumaných soudů jsem považoval za „mediálně pokryté“, pokud o něm prostřednictvím článku informovalo alespoň jedno z vybraných médií. Sledované období je totožné jako u vydaných tiskových zpráv.

3.2 Shrnutí současného poznání

Tématem vztahu komunikační aktivity soudů a mediálního pokrytí jejich rozhodovací činnosti se již v minulosti věnovala řada výzkumů. Tato specifická problematika byla zkoumána již v 70. letech minulého století v Kalifornii, na příkladu tamního Nejvyššího soudu. Porovnáním vydaných tiskových zpráv a mediálního pokrytí soudních rozhodnutí bylo zjištěno, že média při výběru kladla důraz na stejná rozhodnutí jako vlastní tiskové zprávy soudu, což podle autora naznačovalo existenci možného vlivu vydaných tiskových zpráv na skutečnost, která rozhodnutí soudu se v tisku objeví.¹⁸²

Podobnou oblastí se v poslední době intenzivně zabýval Phillip Meyer, který se zaměřuje na německý Spolkový ústavní soud. Ve svém nedávném výzkumu zkoumal otázku, zdali existuje vztah mezi vydáním tiskové zprávy k rozhodnutí a pravděpodobností toho, že bude takové rozhodnutí v médiích otištěno. Postupoval při tom tak, že zkoumal proměnnou v podobě „mediálního úspěchu“ rozhodnutích, o kterých informovaly tiskové zprávy soudu. Pokud o něm informovalo alespoň jedno z vybraných médií, označil rozhodnutí jako „mediálně úspěšné“. Jeho výzkum byl velmi rozsáhlý, týkal se hned 36 německých médií a zabýval se obdobím mezi lety 2010–2018. Pomocí této metody došel autor k závěru, že mediální pokrytí rozhodovací činnosti soudu není nijak výrazně ovlivněno jeho vlastními komunikačními aktivitami, když zjistil, že pouze 18 % rozhodnutí opatřených tiskovou zprávou bylo „mediálně úspěšných“.¹⁸³

Nejužší souvislost s návrhem mého výzkumu mají zjištění provedená Monikou Hanych v tuzemském prostředí. Metodou obsahové analýzy ve své disertační práci ověřovala hypotézu,

¹⁸¹ Údaje o návštěvnosti vychází z průzkumů společnosti NetMonitor ze sledovaného období, konkrétně z roku 2020, viz MEDIAGURU. *Zpravodajské weby 2020: Na čele Novinky, v TOP 10 i nový web CNN Prima*. [online]. 21. 1. 2021 [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PeMOaV>.

¹⁸² HALE, Dennis. Press Releases vs. Newspaper Coverage of California Supreme Court Decisions. *Journalism Quarterly*. 1978, vol. 55, no. 4, s. 696–710.

¹⁸³ MEYER, Phillip. Promoted Media Coverage of Court Decisions, c. d., s. 723–740.

zda vydání tiskové zprávy soudem k určitému rozhodnutí mohlo napomoci k vydání článků o daném rozhodnutí na předních stranách vybraných českých médií. Provedený výzkum se týkal trojice vrcholných tuzemských soudů (Ústavní soud, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud) v období let 2012 až 2018. Zjištěné výsledky podporovaly navrhovanou hypotézu u Ústavního soudu a Nejvyššího soudu, zatímco u Nejvyššího správního soudu byla korelace mezi počtem rozhodnutí s tiskovou zprávou, která se objevila v denících, a těch, která se tam neobjevila, velmi nízká. Autorka naznačila možné vysvětlení tohoto jevu, spočívající v tom, že Nejvyšší správní soud svými tiskovými zprávami cílí spíše na odbornou veřejnost, než na novináře či širokou veřejnost.¹⁸⁴ Především na tento její dílčí výzkum bych rád částečně navázal a podrobněji ho rozpracoval.

3.3 Použitá metodologie

Cílem mého výzkumu je zjistit, zdali má vydávání tiskových zpráv k jednotlivým soudním rozhodnutím vliv na strukturu mediálního pokrytí jejich rozhodovací činnosti. Pro tyto účely jsem nejprve manuálně vyhledal články ve vybraných zpravodajských serverech, které informovaly o rozhodovací činnosti jednotlivých soudů. Zároveň jsem provedl analýzu vydaných soudních tiskových zpráv v daném období, týkajících se informování o jejich rozhodnutích.

V této části výzkumu jsem použil následující data:

- a) Tiskové zprávy vydané zkoumanými soudy v rozhodném období, která mají za cíl informovat o soudem vydaném rozhodnutí. Tyto zprávy jsou veřejně přístupné na webových stránkách jednotlivých soudů. V tomto ohledu práce navazuje na metody použité v předchozích výzkumech.
- b) Články v médiích, které informují o rozhodovací činnosti zkoumaných soudů v daném období.

Na rozdíl od Moniky Hanych se ve své práci zaměřuji na online média, a to především z toho důvodu, že jejich význam¹⁸⁵ a počet návštěvníků v posledních letech narůstá.¹⁸⁶ Rovněž jsem upustil od metody tematické významnosti, kterou ve své práci použila, důvodem je, že výzkum

¹⁸⁴ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 115.

¹⁸⁵ MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*, c. d., s. 183–191.

¹⁸⁶ JAKUBOWICZ, Karol, c. d., s. 122–123.

se zaměřuje primárně na užší téma, konkrétně zjištění toho, zdali vybraná média o rozhodnutí informovala, bez ohledu na tematickou důležitost těchto zpráv.

Sběr výše uvedených dat jsem provedl prostřednictvím databáze Anopress, která monitoruje tuzemská média. Vyhledávání článku bylo uskutečněno prostřednictvím zadání totožných klíčových slov ve vyhledávání, která ve své práci použila Hanych.¹⁸⁷ Ve vyhledávání jsem používal dotaz ve formátu „název soudu“ a výrazy „rozhodnutí, rozsudek, nález¹⁸⁸, usnesení, nebo verdikt“.¹⁸⁹ Meyer pracoval ve svém výzkumu s poměrně velkým množstvím článků, proto použil metodu kódování dat, v rámci které posuzoval se svými spolupracovníky jednotlivé tiskové zprávy a články v médiích, publikované po jejich vydání. Pokud článek citoval dané rozhodnutí, anebo se zabýval stejným tématem jako dané rozhodnutí a obsahoval v textu zmínku o Spolkovém ústavním soudu, byla tisková zpráva označena jako mediálně „úspěšná“. Ve svém výzkumu jsem se s ohledem na své omezené možnosti a jeho zkrácený rozsah rozhodl projít vybrané články manuálně a stejně tak provést jejich obsahovou analýzu. Stěžejním kritériem zařazení článků do výzkumu je skutečnost, zdali byl článek vydán alespoň v jednom z médií ve stanoveném období a jeho tématem je informování o konkrétním rozhodnutí jednoho ze tří zkoumaných soudů. Nalezené články jsem následně rozřadil podle typu rozhodnutí do dvou skupin – a) rozhodnutí, ke kterým byla vydána tisková zpráva, b) rozhodnutí, ke kterým nebyla vydána tisková zpráva. Rovněž jsem si pro účely výzkumu dohledal celkové počty rozhodnutí vydaných danými soudy ve vymezeném období. Potřebná data jsou dostupná na webových stránkách jednotlivých soudů.

V případě Ústavního soudu jsem zařadil „zkrácené“ tiskové zprávy, kterými soud informuje o svých rozhodnutí pouze velmi stručně (prostřednictvím právní věty), zatímco u Nejvyššího soudu jsem jím vydávané „souhrnné“ tiskové zprávy do výzkumu nezahrnul, ačkoliv strukturou jsou velmi podobné těm, které vydává Ústavní soud. Důvodem, kvůli kterému jsem se je rozhodl nezahrnout, je skutečnost, že o předmětných rozhodnutích informují tyto tiskové zprávy zpravidla až se značným časovým odstupem, a proto nejsou zpravodajsky příliš významné. U Nejvyššího správního soudu jsem poté provedl redukci počtu rozhodnutí volebního senátu Nejvyššího správního soudu, o kterých bylo v několika tiskových zprávách informováno hromadně.

¹⁸⁷ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 86.

¹⁸⁸ Tento výraz jsem ve vyhledávání použil pouze v případě Ústavního soudu.

¹⁸⁹ Databáze Anopress v těchto případech vyhledá zadané výrazy ve všech pádech.

Na základě takto získaných dat jsem u jednotlivých soudů zkoumal poměr mezi rozhodnutími, ke kterým byla vydána tisková zpráva a rozhodnutími opatřenými těmito tiskovými zprávami, která se objevila v mediálních článcích. Totožný postup jsem užil i u rozhodnutí, ke kterým nebyla vydána tisková zpráva a u počtu mediálních článků o nich. Zjištěné hodnoty jsem mezi sebou následně porovnal. V zásadě tak v tomto ohledu používám obdobný metodologický postup pomocí obsahové analýzy, jaký užila Hanych, k tomu, abych se pokusil v rámci ověření první hypotézy zjistit, zdali rozhodnutí, která jsou opatřena tiskovými zprávami, mají vyšší pravděpodobnost mediálního pokrytí oproti rozhodnutím, která takto prezentována nejsou.

V rámci ověření druhé hypotézy jsem se následně u jednotlivých soudů zaměřil na poměr zkoumaných článků, týkajících se rozhodnutí opatřených tiskovou zprávou vzhledem k celkovému počtu článků, které byly zaměřeny na rozhodovací činnost daného soudu. Tento poměr jsem následně porovnal s celkovou komunikační aktivitou soudů v této oblasti – tj. celkovým počtem vydaných tiskových zpráv, týkajících se jejich rozhodovací činnosti. Cílem tohoto postupu bylo otestovat, zdali soud, který komunikuje aktivněji, tj. vydává více tiskových zpráv ke svým rozhodnutím, má větší vliv na to, o kterých jeho rozhodnutích média následně informují.

Po provedení následujících metod vyvstane otázka, zdali případná korelace mezi vydáváním tiskových zpráv k rozhodnutím a zvýšením mediálním pokrytím této části rozhodovací činnosti soudu je skutečně projevem kauzality mezi těmito proměnnými. Nabízí se např. alternativní vysvětlení, podle kterého považují tiskoví mluvčí soudu i novináři podobná rozhodnutí za významná a hodná informování, a proto jsou tato rozhodnutí více mediálně pokryta, ačkoliv to vůbec nesouvisí se skutečností, že k nim byla vydána tisková zpráva. Pro zodpovězení této otázky jsem do výzkumu zahrnul ještě strukturované rozhovory s konkrétními novináři z vybraných médií, jichž se výzkum týkal, kteří mají v dané redakci na starosti právě pokrývání témat rozhodnutí soudů.

Primárním účelem těchto rozhovorů bylo zjistit, zdali patří tiskové zprávy soudů mezi klíčové zdroje, ze kterých se média dozvídají o existenci soudních rozhodnutí, a zdali je pro ně fakt, že byla k rozhodnutí vydána tisková zpráva, důležitým faktorem při vybírání rozhodnutí, o kterých budou následně ve svých článcích informovat.

Rozhovory obsahovaly z výše uvedených důvodů následující otázky:

1) *Podle čeho se jako redakce rozhodujete, zdali budete o některém rozhodnutí vybraných soudů informovat veřejnost prostřednictvím článku?*

2) *Odkud jako novinář získáváte informace o vydání rozhodnutí vybraných soudů?*

3) *Představují pro vás tiskové zprávy soudů relevantní zdroj informací pro vaše články?*

Výsledky provedených rozhovorů jsem následně zanalyzoval s ohledem na výsledky předchozího provedeného výzkumu. Takto získané odpovědi mohou s ohledem na předešlá zjištění podpořit, upravit nebo případně zpochybnit ověřované hypotézy, vzhledem k tomu, jak sami novináři jakožto zásadní aktéři této problematiky vnímají a pracují s institutem tiskových zpráv vysokých soudů. Rozhovory probíhaly vzhledem k preferencím a možnostem respondentů telefonicky.

3.4 Limity výzkumu

Je nutno zdůraznit, že prováděný výzkum se týká značně komplexní oblasti a na jevy, které jsou předmětem jeho zkoumání, působí jak na straně soudů, tak médií celá řada různě významných vlivů, které tento výzkum opomíjí a nebere v úvahu.

V ohledu srovnávání jednotlivých soudů může dojít ke zkreslení výsledků z důvodu výběru tiskových zpráv, které jsem se rozhodl do výzkumu zahrnout (viz výše). Sběr dat jsem provedl jednorázovou manuální rešerší webových stránek soudů a databáze Anopress, je proto možné, že získaná data obsahují drobné chyby a nesrovnalosti. Kritérii, které omezují výpovědní hodnotu výsledků je rovněž nastavení rozsahu a hloubky výzkumu, které byly uzpůsobeny potřebám zpracování diplomové práce s ohledem na časové a další možnosti autora této práce.

Přes všechny výše uvedené limity věřím, že výsledky výzkumu přinesou cenná a zajímavá zjištění, která budou sloužit minimálně jako podnět k další diskusi, týkající se dané problematiky.

4. Výsledky výzkumu

4.1 Kvantitativní analýza praxe soudů v oblasti vydávání tiskových zpráv o jejich rozhodovací činnosti

a) Ústavní soud

Ústavní soud ve sledovaném období ze zkoumané trojice soudů zveřejnil na svých webových stránkách suverénně nejvíce tiskových zpráv, které informují o jeho rozhodovací činnosti. Celkem jich v období let 2019–2022 vydal 489. Ústavní soud prostřednictvím nich informoval dohromady o 494 rozhodnutích. Výrazná většina z nich se týkala nálezů vydaných Ústavním soudem (463), zbytek informoval o usneseních (27), případně stanoviscích pléna Ústavního soudu (4). Část z celkového počtu publikovaných zpráv (konkrétně 109 zpráv) tvořily „zkrácené“ tiskové zprávy, které obsahují pouze velmi stručné základní informace o rozhodnutí a právní větu, rozhodnutí jako celek ale blíže nijak nekomentují. Trend vydávání těchto zpráv zesílil s počátkem pandemie viru Sars-CoV-2 v březnu 2020, kdy se v souvislosti s uzavřením Ústavního soudu pro veřejnost začaly nálezy vyhlášovat publikováním na webových stránkách soudu.¹⁹⁰ Do výzkumu jsem se je rozhodl zařadit proto, že je lze považovat za jistý druh tiskové zprávy, neboť do omezené míry mohou plnit jejich základní signalizační a informativní funkci, tj. mohou média a veřejnost upozornit na vydání rozhodnutí soudem a podat o něm stručné informace předtím, než si novináři dohledají znění konkrétního rozhodnutí. Sám Ústavní soud je sice za tiskové zprávy neoznačuje, ale systematicky jsou na jeho webových stránkách dostupné na stejném místě jako klasické tiskové zprávy.

	Ústavní soud
Rok	Celkový počet vydaných tiskových zpráv
2019	137 (z toho 3 zkrácené) TZ
2020	125 (z toho 31 zkrácených) TZ
2021	125 (z toho 43 zkrácených) TZ
2022	102 (z toho 32 zkrácených) TZ

Tabulka 1 - Počet vydaných tiskových zpráv Ústavního soudu

¹⁹⁰ GÖTTINGER, Vlastimil. *UZAVŘENÍ BUDOVY ÚSTAVNÍHO SOUDU PRO VEŘEJNOST*. Tisková zpráva [online] 12. 3. 2020 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qPPzp2>.

b) Nejvyšší správní soud

Nejvyšší správní soud publikuje na svém webu tiskové zprávy pravidelně již od svého vzniku. Ve sledovaném období na něm uveřejnil celkem 116 tiskových zpráv, které se týkaly jeho rozhodovací činnosti. Bylo v nich informováno dohromady o 124 rozhodnutích Nejvyššího správního soudu. Převážná část z nich kopíruje typickou strukturu tiskových zpráv, která informuje o konkrétním rozhodnutí, a velmi se tak podobá zprávám, které zveřejňuje Ústavní soud. Zbytek zpráv tvořila specifickou skupina rozhodnutí, o kterých Nejvyšší správní soud informuje rozsáhleji, jednalo se především o věci týkající se průběhu vyřizování volebních stížností. Tři tiskové zprávy orámovaly průběh voleb do Evropského parlamentu z května 2019. Podobně pak soud informoval o projednání volebních stížností voleb do Poslanecké sněmovny ČR v říjnu 2021. Několika poměrně obsáhlými tiskovými zprávami soud informoval rovněž návrzích ve věci registrace kandidátních listin pro volbu prezidenta republiky v lednu 2023. Dalším opakujícím se tématem bylo informování o rozpouštění a pozastavení činnosti politických stran a hnutí a výsledky kárných řízení vedených proti soudcům a státním zástupcům. Nejvyšší správní soud jako jediný ze zkoumaných soudů nepublikuje zkrácené „právněvětní“ tiskové zprávy.

Nejvyšší správní soud	
Rok	Celkový počet vydaných tiskových zpráv
2019	33 TZ
2020	26 TZ
2021	35 TZ
2022	22 TZ

Tabulka 2 - Počet vydaných tiskových zpráv Nejvyššího správního soudu

c) Nejvyšší soud

Historicky nejstarší z trojice soudů přistupuje k informování prostřednictvím tiskových zpráv odlišně oproti zbývajícím dvěma soudům. Zásadní rozdíl je v už celém přístupu k této problematice a způsobu, kterým ji Nejvyšší soud v praxi řeší. Standardní informování o

jednotlivých rozhodnutích formou tiskových zpráv je totiž v jeho praxi ojedinělé. Za sledované období na svých stránkách takto zveřejnil pouze 43 tiskových zpráv, které informovaly dohromady o 47 rozhodnutích (33 rozsudků, 13 usnesení, 1 stanovisko) Struktura těchto zpráv je velice podobná těm, které publikují zbylé dva soudy a v zásadě odpovídá standardní koncepci popsané výše, jejich četnost je ale v absolutních číslech výrazně nižší. Nejvyšší soud však nezůstává pouze u tohoto běžného formátu tiskových zpráv a část své rozhodovací činnosti zveřejňuje prostřednictvím zpráv shrnujících právní věty rozhodnutí schválené na zasedání občanskoprávního a obchodního kolegia a trestního kolegia. Svou formou se od klasické struktury tiskových zpráv velmi liší. Ve zprávě je vždy zveřejněno několik samostatných právních vět, doprovázených seznamem zákonných ustanovení, kterých se dotýkají, a také odkazem na příslušné soudní rozhodnutí. Žádné bližší podrobnější komentáře k jednotlivým rozhodnutím v těchto zprávách uváděny nejsou, jedná se pouze čistě seznam publikovaných právních vět, bez uvedení dalších okolností a kontextu. Nejvyšší soud vydal mezi lety 2019 a 2022 těchto zpráv celkem 59, objevilo se v nich celkem 525 rozhodnutí. V součtu s tiskovými zprávami, které se týkaly jednotlivých samostatných rozsudků, tedy Nejvyšší soud za sledované období technicky informoval o 572 rozhodnutích obsažených v 102 tiskových zprávách. Souhrnné „právněvětní“ tiskové zprávy Nejvyššího soudu jsem se však do výzkumu rozhodl nezařadit, a to především z toho důvodu, že nejsou vzhledem ke svému charakteru zcela způsobilé plnit signalizační a informativní funkci, díky kterým mohou běžné tiskové zprávy upozorňovat média na významná a zajímavá rozhodnutí. U těchto souhrnných „právněvětních“ zpráv tyto funkce absentují, neboť vybraná rozhodnutí jsou takto zveřejňována až po pravidelných zasedáních občanskoprávního a obchodního kolegia a trestního kolegia, a to se značným zpožděním oproti datu vydání původního rozhodnutí, zpravidla v délce několika měsíců.

Přístup Nejvyššího soudu k informování o své vlastní rozhodovací činnosti výmluvně ilustruje fakt, že v lednu 2021 vydal na svých webových stránkách tiskovou zprávu, která informovala o rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu, kterým byl potrestán soudce Okresního soudu v Mělníku za nepřesné a neúplné informace, které uvedl v oznámení o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích, jenž soudci povinně každoročně podávají

k Nejvyššímu soudu.¹⁹¹ Ve stejném měsíci přitom takto neinformoval o žádném svém vlastním rozhodnutí.

	Nejvyšší soud
Rok	Celkový počet vydaných tiskových zpráv
2019	14 TZ, (k tomu 15 souhrnných zkrácených TZ)
2020	11 TZ, (k tomu 13 souhrnných zkrácených TZ)
2021	10 TZ, (k tomu 15 souhrnných zkrácených TZ)
2022	8 TZ, (k tomu 16 souhrnných zkrácených TZ)

Tabulka 3 - Počet vydaných tiskových zpráv Nejvyššího soudu

4.2 Kvantitativní analýza mediálního pokrytí rozhodovací činnosti jednotlivých soudů ve stanoveném období

a) Ústavní soud

Mezi lety 2019–2022 bylo na vybraných online zpravodajských serverech informováno dohromady o 330 rozhodnutích Ústavního soudu, což je znatelně vyšší mediální pokrytí než u dalších dvou zkoumaných soudů. Z toho celkem k 211 z nich byla vydána tisková zpráva, zatímco zbylých 119 mediálně pokrytých rozhodnutí Ústavní soud nijak blíže neprezentoval. Jako jediný ze zkoumaných soudů tak Ústavní soud vykazuje vyšší poměr rozhodnutí mediálně pokrytých opatřených tiskovou zprávou oproti těm, ke kterým soud tiskovou zprávu nevydal. Mediálně nejvýraznějším rozhodnutím Ústavního soudu byl, v této práci již výše zmiňovaný, nález sp. zn. Pl. ÚS 44/17 ze dne 2. února 2021, v tomto období lze vypořadovat neobvykle

¹⁹¹ TOMÍČEK, Petr. *Kárný senát Nejvyššího správního soudu potrestal soudce Okresního soudu v Mělníku za nepřesné a neúplné informace, které uvedl v oznámení o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích, jenž soudci povinně každoročně podávají k Nejvyššímu soudu*. Tisková zpráva [online]. 7. 1. 2021 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Ph59nM>.

zvýšenou četnost článků o Ústavním soudu.¹⁹² O rozhodovací činnosti Ústavního soudu bylo také vydáno nejvíce článků v porovnání se dvěma dalšími zkoumanými soudy. Ačkoliv je toto zjištění limitováno specifickým záběrem výzkumu, k podobným zjištěním došli v minulosti za užití rozdílných metod i výše zmiňovaní Hanych, která se zabývala pokrytím soudních rozhodnutí na předních stranách celostátních deníků¹⁹³ a Chmel, jenž ve svém článku použil jako ilustrativní případ vysokého mediálního zájmu o Ústavní soud četnost výskytu termínu „Ústavní soud“ v tuzemských médiích.¹⁹⁴

Rok	Počet rozhodnutí, opatřených tiskovou zprávou, o kterých informovala média	Počet rozhodnutí bez tiskové zprávy, o kterých informovala média	Celkový počet rozhodnutí, o kterých informovala média
2019	78	30	108
2020	44	23	67
2021	48	31	79
2022	41	35	76
Celkem	211	119	330

Tabulka 4 - Mediální pokrytí rozhodovací činnosti Ústavního soudu

Ústavní soud vydal v období sledovaných čtyř let celkem 15 783 rozhodnutí.¹⁹⁵ Ke 494 z nich byla vydána tisková zpráva. Z těchto zjištěných dat vyplývá, že média referovala hned o 43,1 % rozhodnutí, ke kterým byla vydána tisková zpráva, a oproti tomu pouze o 0,78 % rozhodnutích, které Ústavní soud tiskovou zprávou neopatřil. Tato skutečnost je dána především charakterem struktury rozhodovací činnosti Ústavního soudu, kterou tvoří z převážné části odmítavá usnesení, v roce 2022 se jednalo zhruba o 95 % všech rozhodnutí vydaných Ústavním soudem.¹⁹⁶ I o takových rozhodnutích soudu však média v některých případech informovala, jednalo se především o kauzy, které vzbudily mediální ohlas v minulosti. Příkladem může být usnesení sp. zn. IV. ÚS 2682/22 ze dne 25. 10. 2022, kterým

¹⁹² HREBENÁR, Petr. c. d., s. 32.

¹⁹³ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...* c. d., s. 118.

¹⁹⁴ CHMEL, Jan. *Tiskové zprávy...*, c. d., s. 29.

¹⁹⁵ Data o rozhodovací činnosti soudu ve sledovaném období získána z ročenek Ústavního soudu, veřejně dostupných na webových stránkách soudu, viz <https://www.usoud.cz/rocenky>.

¹⁹⁶ ÚSTAVNÍ SOUD. *Ročenka Ústavního soudu – rok 2022*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NcPVNI>, s. 49.

Ústavní soud odmítl stížnost stěžovatele, který vykonává doživotní trest za podíl na pěti nájemných vraždách,¹⁹⁷ případně odmítnutí ústavní stížnosti usnesením sp. zn. III. ÚS 2766/2018 ze dne 21. 8. 2018 ve věci již zmiňované kauzy H-System.¹⁹⁸ V obou případech o usnesení Ústavní soud informoval tiskovou zprávou.¹⁹⁹²⁰⁰

	Rozhodnutí Ústavního soudu, ke kterým byla vydána tisková zpráva	Rozhodnutí Ústavního soudu, ke kterým nebyla vydána tisková zpráva
Celkový počet těchto rozhodnutí v letech 2019-2022	494	15 289
Počet těchto rozhodnutí, která byla mediálně pokryta	211	119
Pravděpodobnost, že bylo takové rozhodnutí mediálně pokryto	42,71 %	0,78 %

Tabulka 5 – Mediální „úspěšnost“ jednotlivých typů rozhodnutí Ústavního soudu

b) Nejvyšší správní soud

Nejmenší mediální pokrytí vykazovala ve sledovaném období rozhodovací činnost Nejvyššího správního soudu.²⁰¹ Celkem bylo prostřednictvím online článků na zpravodajských webech referováno o 156 rozhodnutích soudu. Méně než polovinu těchto rozhodnutí, konkrétně 64 z nich, soud prezentoval formou tiskové zprávy na svých webových stránkách. O zbylých 92 rozhodnutích soud takto neinformoval. Výrazný nárůst mediálního pokrytí Nejvyššího správního soudu lze vysledovat v roce 2021, kdy bylo informováno o dvojnásobném počtu rozhodnutí oproti průměrnému počtu mediálně pokrytých rozhodnutí v ostatních letech. Vysvětlení tohoto relativně prudkého nárustu je možno vysvětlit průběžným vydáváním série rozhodnutí, ve kterých Nejvyšší správní soud posuzoval zákonnost exekutivních právních předpisů vydávaných v souvislosti s pandemií viru SARS-CoV-2, zejména mimořádných

¹⁹⁷ AKTUÁLNĚ.CZ. Ústavní soud odmítl Biedermanovu stížnost, sedí na doživotí ve vězení za nájemné vraždy z 90. let. [online]. 28. 11. 2022. [cit. 2023-04-05]. Dostupné na <https://bit.ly/3Par288>.

¹⁹⁸ SEZNAM ZPRÁVY. V kauze H-System nebylo možné vyhovět všem, konstatuje Ústavní soud. Lidé mají vyklidit domy. [online]. 2. 10. 2019 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://bit.ly/42HnPQG>.

¹⁹⁹ ABBASI, Kamila. Ústavní soud odmítl stížnost stěžovatele, který vykonává doživotní trest za podíl na pěti nájemných vraždách. Tisková zpráva [online]. 28. 11. 2022 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NcSU8S>.

²⁰⁰ ÚSTAVNÍ SOUD. Ústavní soud odmítl ústavní stížnost ve věci H-SYSTEM. Tisková zpráva [online]. 2. 10. 2019 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://bit.ly/3oXKkTG>.

²⁰¹ Data o rozhodovací činnosti soudu ve sledovaném období získána z veřejně dostupných údajů na webových stránkách Nejvyššího správního soudu, viz <https://www.nssoud.cz/rozhodovaci-cinnost/statistiky>.

opatření Ministerstva zdravotnictví.²⁰² Pro řadu z těchto rozhodnutí bylo typické, že se často jednalo o opatření, která byla v době posuzování soudem již zrušena či nahrazena. Ačkoliv tedy tato rozhodnutí sama o sobě přímo nepřinášela signifikantní právní důsledky, aktuálnost a společenská významnost řešeného tématu se odrážela ve vyšším zájmu médií o tuto konkrétní rozhodovací činnost soudu. Specifický význam těchto rozhodnutí ilustruje i fakt, že v souvislosti s nimi poskytli soudci Nejvyššího správního soudu médiím několik rozhovorů, ve kterých se neobvykle otevřeně a kriticky vyjadřovali na adresu vládních protiepidemických opatření a vysvětlovali důvody, které je vedly k jejich rušení.²⁰³ I tato skutečnost podporuje obraz Nejvyššího správního soudu jako poměrně otevřené a mediálně vstřícné instituce. Jednou z možných motivací k takovému přístupu může být v jeho případě snaha o budování svého postavení a reputace v očích široké veřejnosti, neboť tento soud vznikl právně i fakticky až účinností zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, tedy dnem 1. 1. 2003, čímž se řadí mezi vůbec nejmladší veřejné instituce v České republice.

Rok	Počet rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, opatřených tiskovou zprávou, o kterých informovala média	Počet rozhodnutí Nejvyššího správního soudu bez tiskové zprávy, o kterých informovala média	Celkový počet rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, o kterých informovala média
2019	11	9	20
2020	11	24	35
2021	27	33	60
2022	15	26	41
Celkem	64	92	156

Tabulka 6 - Mediální pokrytí rozhodovací činnosti Nejvyššího správního soudu

U tiskových zpráv, které souhrnně informovaly o rozhodování volebního senátu Nejvyššího správního soudu, týkajícího se návrhů vlády na rozpuštění nebo pozastavení činnosti politických stran a hnutí, nebo rozličných volebních stížností, jsem přistoupil k redukci dat a

²⁰² O těchto rozhodnutích soud hojně informoval prostřednictvím tiskových zpráv, viz např. NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *NSS shledal nezákonným mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví, které mezi podmínky pro vstup do vnitřních prostor nezahrnulo laboratorní test na protilátky*. Tisková zpráva [online]. 30. 6. 2021 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qNadGf>.

²⁰³ SVOBODA, Tomáš. *Od ministerstva je to lajdáctví, říká soudce, který „zrušil“ respirátory*. Seznam Zprávy. [online]. 29. 7. 2021 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://bit.ly/46k5kF1>.

každé takové souhrnné informování o vyřízení těchto návrhů tak považují pro účely výzkumu za informování pouze o jednom rozhodnutí. Činím tak především z toho důvodu, že tyto tiskové zprávy se týkají relativně vysokého počtu rozhodnutí podobného typu a média o nich rovněž zpravidla informují hromadně v rámci jednoho článku. Vzhledem k těmto okolnostem by tak mohlo dojít ke značnému zkreslení výsledků výzkumu. I z důvodu tohoto opatření jsem došel k výsledku, podle kterého bylo mediálně pokryto 64 ze 124 rozhodnutí, tj, mírně nadpoloviční většina rozhodnutí, ke kterým Nejvyšší správní soud vydal tiskovou zprávu.

	Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ke kterým byla vydána tisková zpráva	Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ke kterým nebyla vydána tisková zpráva
Celkový počet těchto rozhodnutí v letech 2019-2022	124	16 830
Počet těchto rozhodnutí, která byla mediálně pokryta	64	92
Pravděpodobnost, že bylo takové rozhodnutí mediálně pokryto	51,61 %	0,55 %

Tabulka 7 - Mediální "úspěšnost" jednotlivých typů rozhodnutí Nejvyššího správního soudu

c) Nejvyšší soud

Počet rozhodnutí Nejvyššího soudu, která ve sledovaném období splňovala podmínku výskytu v alespoň jednom článku kteréhokoliv ze zkoumaných zpravodajských serverů, byl 220. Pouze ke 24 takto mediálně pokrytým rozhodnutím pak byla vydána tisková zpráva. O zbývajících 196 rozhodnutích Nejvyšší soud žádným způsobem aktivně neinformoval. Již z těchto dat je patrné, že v případě mediálního pokrytí Nejvyššího soudu nehrají tiskové zprávy příliš významnou roli, neboť informace o všech těchto rozhodnutích si média dokázala opatřit jiným způsobem.

Rok	Počet rozhodnutí Nejvyššího soudu, opatřených tiskovou zprávou, o kterých informovala média	Počet rozhodnutí Nejvyššího soudu bez tiskové zprávy, o kterých informovala média	Celkový počet rozhodnutí Nejvyššího soudu, o kterých informovala média
2019	7	56	63
2020	8	53	61
2021	6	41	47
2022	3	46	49
Celkem	24	196	220

Tabulka 8 - Mediální pokrytí rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud vydal podle údajů ze svých ročenek ve sledovaném období celkem 22 815 rozhodnutí.²⁰⁴ Tisková zpráva byla vydána pouze ke 47 z nich. Hned 24 rozhodnutí opatřených tiskovou zprávou však bylo v daném období mediálně pokryto. Paradoxně má tak rozhodnutí opatřené tiskovou zprávou nejvyšší pravděpodobnost publikace v médiích v případě soudu, který tiskových zpráv vydává ze zkoumané trojice s přehledem nejméně. Počet rozhodnutí, o kterých Nejvyšší soud prostřednictvím tiskových zpráv neinformoval, ale přesto se objevila v médiích, je v absolutních číslech (196) vysoký a tvoří drtivou většinu mediálního pokrytí rozhodovací činnosti soudu.

	Rozhodnutí Nejvyššího soudu, ke kterým byla vydána tisková zpráva	Rozhodnutí Nejvyššího soudu, ke kterým nebyla vydána tisková zpráva
Celkový počet těchto rozhodnutí v letech 2019-2022	47	22 768
Počet těchto rozhodnutí, která byla mediálně pokryta	24	196
Pravděpodobnost, že bylo takové rozhodnutí mediálně pokryto	51,06 %	0.86 %

Tabulka 9 - Mediální "úspěšnost" jednotlivých typů rozhodnutí Nejvyššího soudu

²⁰⁴ Data o rozhodovací činnosti soudu ve sledovaném období získána z ročenek Nejvyššího soudu, veřejně dostupných na webových stránkách soudu, viz <https://bit.ly/46mMtZP>.

V rámci ověřování druhé hypotézy v následující tabulce zkoumám poměr článků, týkajících se rozhodnutí opatřených tiskovou zprávou vzhledem k celkovému počtu článků, které byly zaměřeny na rozhodovací činnost daného soudu. Vedle procentuálního vyjádření hodnoty tohoto poměru je v tabulce zobrazena míra komunikační aktivity soudů v podobě celkového počtu vydaných tiskových zpráv, týkajících se jejich rozhodovací činnosti ve sledovaném období. Zjištěné výsledky ukazují, že u soudů s vyšším počtem vydaných tiskových zpráv mají v rámci mediálního pokrytí jejich rozhodovací činnosti znatelně vyšší podíl zastoupení právě rozhodnutí, která jsou opatřena tiskovou zprávou.

Cílem tohoto postupu je otestovat hypotézu, zdali soud, který komunikuje aktivněji, tj. vydává více tiskových zpráv ke svým rozhodnutím, má větší vliv na to, o kterých jeho rozhodnutích média následně informují.

	Celkový počet rozhodnutí, ke kterým byla vydána TZ	Podíl rozhodnutí, ke kterým byl vydán článek a zároveň byly opatřeny TZ vůči celkovému počtu rozhodnutí, o kterých bylo informováno v médiích
Ústavní soud	494	63,94 %
Nejvyšší soud	47	10,91 %
Nejvyšší správní soud	124	41,03 %

Tabulka 10 - Vliv vydávání tiskových zpráv na strukturu mediálního pokrytí rozhodovací činnosti jednotlivých soudů

4.3 Rozhovory s redaktory vybraných médií

V následující podkapitole souhrnně rozeberu zjištění, která jsou výsledkem rozhovorů provedených s redaktory a redaktorkami vybraných médií, kterých se výzkum týkal. Z průběžně zpracovávaných odpovědí jednotlivých respondentů během práce na rozhovorech vyplynulo, že významnou roli hraje v oblasti zpravodajského pokrytí rozhodnutí tuzemských vrcholných soudů zpravodajská agentura Česká tisková kancelář, od které zpravodajské weby část obsahu tohoto typu přebírají.²⁰⁵ Proto jsem se rozhodl provést rozhovor i s členem redakce

²⁰⁵ Ačkoliv tato otázka nebyla v této práci empiricky ověřována, je zajímavé toto obecné zjištění porovnat s výsledky výzkumu M. Hanych v její výše zmiňované disertační práci. Podle nich totiž byla ve zkoumaných člancích ČTK zmíněna jako autor či spoluautor dohromady pouze v 28 % případů. Zdá se tak, že o významných

České tiskové kanceláře, který dlouhodobě mediálně pokrývá právě rozhodovací činnost vrcholných soudů. Tento rozhovor se nakonec ukázal jako vůbec obsahově nejrozsáhlejší a informačně nejpodstatnější (viz příloha č. 2 této práce).

Prvním důležitým zjištěním, které z provedených rozhovorů vyplynulo, je již zmíněná skutečnost, že obsah na online zpravodajských webech je často přímo přebírán z výstupu České tiskové kanceláře. Podle rozhovoru, provedeného s redaktorem této zpravodajské agentury, Česká tisková kancelář s tiskovými zprávami soudů často pracuje a používá je jakožto doplňkový zdroj informací. Nemůže se ovšem spoléhat výhradně na ně, a to především proto, že soudy vydávají tiskové zprávy pouze k části rozhodnutí, která jsou zpravodajsky hodnotná a o kterých později referují média. Rovněž podle jeho názoru platí, že soudy často rozhodují velmi arbitrárně, zdali ke konkrétnímu rozhodnutí vydají tiskovou zprávu. Je nutno poznamenat, že oběma těmito tvrzením výrazně nasvědčuje i analýza výsledků této práce.²⁰⁶ Ostatně i vyjádření tiskových mluvčí soudů, uvedené v první kapitole, příliš nenasvědčují tomu, že by soudy měly v tomto ohledu vypracované nějaké podrobné interní metodiky, ale řídí se často spíše intuicí, nebo iniciativou některého ze soudců.

Co je tedy pro redakce primárním zdrojem informací o vydání zpravodajsky atraktivních rozhodnutí? Na základě odpovědí respondentů lze vyvozovat, že tyto informace čerpají především z úředních desek přístupných na webových stránkách jednotlivých soudů. Pozoruhodné je v tomto kontextu zjištění, že i novináři, kteří nemají právnické vzdělání, často pracují přímo s originálními texty soudních rozhodnutí a články tvoří nezřídka pouze na základě nich.²⁰⁷ V tomto ohledu vyvstává otázka, zdali má tato praxe vliv na kvalitu a přesnost mediálně zprostředkovaných informací o rozhodovací činnosti soudů, která se často zabývá komplexní a velmi složitou odbornou právní problematikou. Její zodpovězení by si však žádalo rozsáhlou analýzu výsledné podoby publikovaných článků, které informují o soudních rozhodnutích. Dále novináři přiznávají, že jim často poskytují informace samotní účastníci řízení, případně jejich právní zástupci.²⁰⁸ Tiskové zprávy proto v tomto ohledu tedy zřejmě příliš neplní svou „signalizační“ funkci.

rozhodnutích, která se objevují na předních stránkách novin, píšou přímo specializovaní redaktoři, zatímco část obsahu tohoto typu na online zpravodajských webech přebírají média přímo z ČTK.

²⁰⁶ Viz kapitola 5.

²⁰⁷ Tomu odpovídá i postřeh mluvčího Nejvyššího soudu, uvedený v jeho odpovědi na zaslané dotazy: „*Mnohdy si novináři komentář vyberou z textu zveřejněného odůvodnění rozhodnutí a citují jej raději než slova mluvčího.*“

²⁰⁸ Tomu ostatně napovídá i další tvrzení mluvčího Nejvyššího soudu, viz výše v podkapitole 1.6.

Podle odpovědí respondentů jsou nicméně tiskové zprávy (a obecně jakékoliv zapojení soudců do prezentace a případného dovysvětlování soudních rozhodnutí) pro novináře velmi přínosné a cenné, a to především tehdy, pokud jsou psány srozumitelně a vyhýbají se složitým odborným právním a akademickým termínům. Jak ukazuje příklad tiskových zpráv bývalé soudkyně Ústavního soudu Kateřiny Šimáčkové v první kapitole této práce, těmto požadavkům může dostát především tisková zpráva vytvořená přímo autorem daného rozhodnutí, který je z jeho obsahem velice dobře obeznámen a díky tomu je schopen ho výstižně stručně shrnout. Oproti tomu řada tiskových zpráv (v případech všech tří zkoumaných soudů), jejichž autoři jsou tiskoví mluvčí daného soudu, sestává výhradně z přímých citací klíčových pasáží referovaného rozhodnutí. Přínosnost takto zkompileovaných tiskových zpráv pro média je nicméně diskutabilní.

Co se týče důvodů, podle kterých se dané redakce rozhodují, zdali budou o konkrétním soudním rozhodnutí informovat, v odpovědích respondentů se pravidelně opakovalo několik zásadních atributů; právní a společenský význam rozhodnutí, mediálně zajímavý příběh, účast určitého typu aktérů, nebo vyústění dlouhodobě sledované kauzy. Toto zjištění v zásadě odpovídá výsledkům provedeného výzkumu, neboť mezi nalezenými články by se jen velmi obtížně hledal takový, který by informoval o rozhodnutí, jenž by nesplňovalo ani jednu z výše uvedených charakteristik. Nadto se výše uvedené faktory shodně vyskytovaly i v odpovědích tiskových mluvčí v první kapitole této práce. Jedná se o první náznak možného vysvětlení podoby výsledků výzkumu, které je podrobněji rozebráno v následující kapitole. Podle tohoto zjištění platí o významné části mediálně pokrytých rozhodnutí, že je za zpravodajsky významné považují nezávisle na sobě jak soudy, tak i média. I když soud na takovéto rozhodnutí zvláště upozorní, např. vydáním tiskové zprávy, novináři se o něm mohou dozvědět jinou cestou, typicky skrze úřední desku soudu, a sami vyhodnotit, zdali je pro ně dostatečně mediálně atraktivní.

5. Shrnutí výsledků

5.1 K hypotéze č. 1

„Rozhodnutí, která jsou opatřena tiskovými zprávami, mají vyšší pravděpodobnost mediálního pokrytí“

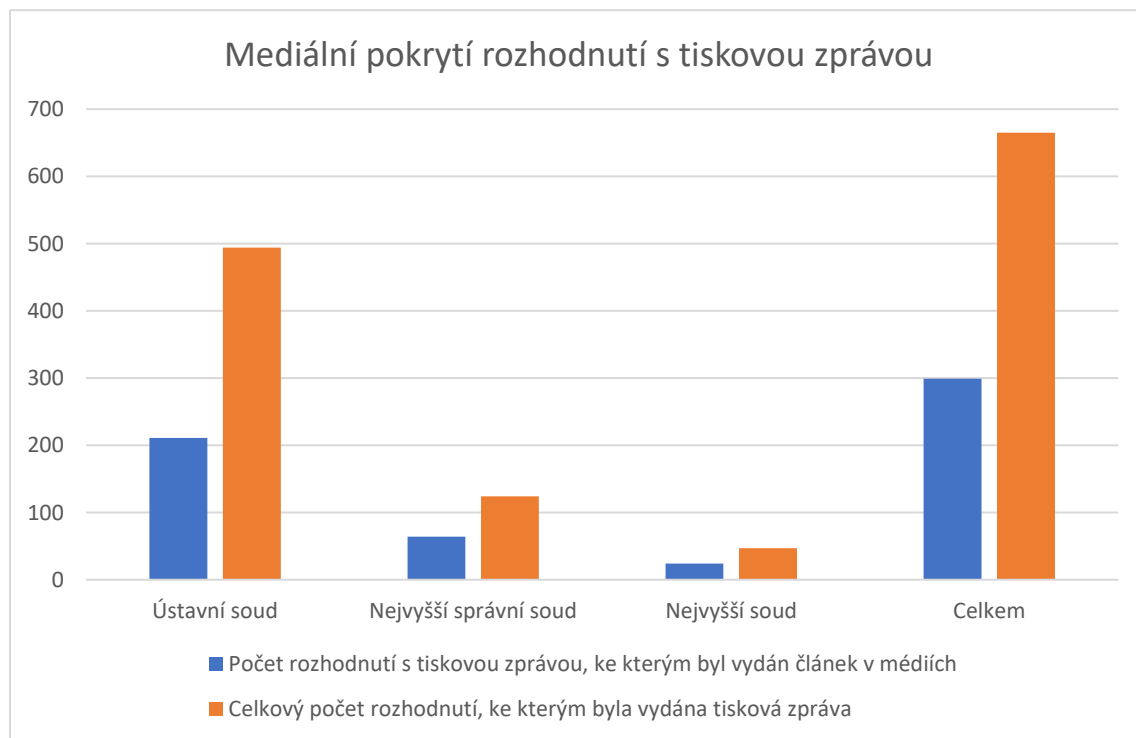
Zjištěná data ukazují, že tiskové zprávy jsou vydávány k statisticky naprosté menšině vydaných rozhodnutí zkoumaných soudů. Tato skutečnost je z části determinována charakterem rozhodování tuzemských vysokých soudů, jelikož výrazně převažující část této jejich činnosti tvoří rozhodování o mimořádných opravných prostředcích, v případě Ústavního soudu pak o ústavních stížnostech, přičemž většina z nich není úspěšná, a soudy se tak často ani nezabývají meritem dané věci.

Výsledky výzkumu dále ukazují, že rozhodnutí opatřená tiskovou zprávou mají napříč všemi třemi soudy průměrně téměř 45% šanci na to, že o nich budou informovat celostátní média (viz graf č. 1). Je pozoruhodné, že podobných hodnot tato kategorie dosahuje u všech tří soudů, ačkoliv míra produkce tiskových zpráv se u nich poměrně výrazně liší. Vysvětlení může spočívat v tom, že všechny soudy vydávají tiskové zprávy k obdobnému podílu rozhodnutí, která jsou sice právně významná a zajímavá pro odbornou právnickou veřejnost, ale schází jim přidaná hodnota, která by je činila atraktivními v očích médií.

V případě Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu byla mediálně pokryta nadpoloviční část rozhodnutí opatřených tiskovou zprávou (51,61, resp. 51,06 %). U Ústavního soudu se jednalo o 42,71% mediální „úspěšnost“ rozhodnutí, ke kterým byla vydána tisková zpráva. O tomto soudu přitom podle zjištěných údajů platí, že ze všech tří soudů informuje prostřednictvím tiskových zpráv o nejvíce rozhodnutích, a rovněž mediální pokrytí jeho rozhodovací činnosti bylo ze všech tří soudů nejvyšší.

Ukazuje se ale rovněž, že vyšší počet vydaných tiskových zpráv rozhodně nemá za následek vyšší mediální pokrytí rozhodovací činnosti daného soudu. Ve sledovaném období média informovala celkem o 220 rozhodnutích Nejvyššího soudu, který však vydává tiskových zpráv minimum, zatímco v případě Nejvyššího správního soudu, který o své rozhodovací činnosti informuje tiskovými zprávami násobně více, bylo oproti tomu mediálně pokryto „pouze“ 156 rozhodnutí. Ústavní soud, který vydal tiskovou zprávu ke 494 rozhodnutím, dosáhl ve výzkumu mediálního pokrytí 330 svých rozhodnutí. Tento zvýšený zájem médií o Ústavní soud však může být podmíněn řadou dalších odlišných faktorů, např. samotnými tématy, kterými se

rozhodnutí tohoto soudu zabývají, či specifickým politickým rozměrem rozhodovací činnosti tohoto orgánu.²⁰⁹

Graf 1 - Mediální "úspěšnost" rozhodnutí opatřených tiskovou zprávou

Monika Hanych se v dílčí části svého výše zmiňovaného výzkumu věnovala vlivu vydávání tiskových zpráv na pokrytí rozhodnutí vrcholných soudů na předních stranách celostátních deníků. Jí zjištěné výsledky ukazovaly, že v případě Ústavního soudu a Nejvyššího soudu existuje poměrně vysoká korelace mezi vydáním tiskové zprávy k rozhodnutí a pravděpodobností umístění takového rozhodnutí na předních stranách vybraných médií, zatímco u Nejvyššího správního soudu se tato hypotéza spíše nepotvrdila.²¹⁰ Oproti tomu výsledky výzkumu této práce ukazují, že rozhodnutí opatřená tiskovou zprávou mají u všech třech soudů relativně srovnatelnou pravděpodobnost mediálního pokrytí. Oba výzkumy byly samozřejmě koncipované jinými metodami a zabývaly se odlišnými otázkami, avšak z jejich porovnání mohou i tak vyplynout zjištění ohledně charakteru rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Možným vysvětlením odlišného výsledku tohoto soudu v obou výzkumech může být totiž to, že rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ke kterým je vydávána tisková zpráva, jsou sice dostatečně zpravodajsky zajímavá na to, aby o nich bylo informováno běžným způsobem,

²⁰⁹ K tomu dále viz např. PROCHÁZKOVÁ, Andrea. *Vliv doktríny politické otázky na rozhodování soudců Ústavního soudu ČR*. Praha, 2021. [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://bit.ly/43AtFEB>. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy, s. 29 – 31.

²¹⁰ HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 114 – 116.

ale nejsou už způsobilá se ve větším měřítku prosadit až na titulní stránky deníků. To může být způsobeno specifickým charakterem témat, o nichž Nejvyšší správní soud převážně rozhoduje.

Výsledky každopádně potvrzují hypotézu č. 1 – rozhodnutí, které je opatřeno tiskovou zprávou, má výrazně vyšší pravděpodobnost mediálního pokrytí oproti rozhodnutí, které tuto podmínku nespĺňuje. Tato skutečnost je dána především charakterem rozhodovací činnosti zkoumaných vrcholných soudů, které ročně vydají řádově tisíce rozhodnutí, z nichž je ovšem pouze nepatrná část zpravodajsky relevantní. V rámci analýzy zjištěných dat se níže pokusím výsledky výzkumu kategorizovat a blíže rozebrat.

Z hlediska zkoumaných proměnných lze v zásadě rozřadit rozhodnutí do třech skupin:

a) Rozhodnutí, o nichž informoval soud i média

V absolutních číslech se do této skupiny řadí nejnižší počet zkoumaných rozhodnutí (celkem 305 napříč všemi třemi soudy²¹¹). Jedním z důvodů je nízký počet tohoto typu rozhodnutí u Nejvyššího soudu, který vydává oproti zbylým dvěma soudům výrazně méně tiskových zpráv o své rozhodovací činnosti. Velmi zjednodušeně lze říci, že do této kategorie spadají především ta rozhodnutí, která splňují alespoň jednu z níže uvedených charakteristik: 1) zásadní politicko-právní význam rozhodnutí, 2) společensky významné či kontroverzní téma, nebo 3) mediálně zajímavé pozadí případu, přičemž platí, že nezdířka se tyto atributy u jednotlivých rozhodnutí prolínají.

Typickým představitelem první skupiny jsou rozhodnutí Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu týkající se volebních věcí, u těch platilo v průběhu sledovaného období prakticky bezvýjimečně, že o nich informovala jak média, tak samy soudy. Příkladem takového rozhodnutí byl přezkum volebního senátu Nejvyššího správního soudu ve věcech registrace kandidátních listin pro volbu prezidenta republiky, která se konala v lednu 2023. Soud uspořádal při této příležitosti tiskovou konferenci a k tomu vydal informativní souhrnnou tiskovou zprávu,²¹² o těchto rozhodnutích následně hojně referovala i média.²¹³ V případě Ústavního soudu se poté často jedná o nálezy, kterými dochází ke zrušení zákona či jeho části.

²¹¹ Konkrétně se jednalo o 211 rozhodnutí Ústavního soudu, 70 Nejvyššího správního soudu a 24 Nejvyššího soudu.

²¹² LANGÁŠEK, Tomáš. *Volební senát dnes rozhodl o posledních třech návrzích ve věci registrace kandidátních listin pro lednovou volbu prezidenta republiky*. Tisková zpráva [online]. 13. 12. 2022 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qNfVbb>.

²¹³ IDNES.CZ. *Správní soud pustil Diviše do boje o Hrad, vyřadil Rohanovou, odmítl Janečka*. [online]. 13. 12. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://bit.ly/3XbMJXo>.

Příkladem z nedávné doby může být nálezu sp. zn. Pl. ÚS 10/22 ze dne 14. června 2022, kterým došlo ke zrušení některých ustanovení zákona č. 324/2021 Sb., o jednorázovém odškodnění subjektů dotčených mimořádnou událostí v areálu muničních skladů Vlachovice-Vrbětice, o němž informoval jak samotný Ústavní soud,²¹⁴ tak média.²¹⁵

Druhým typem případu jsou ta rozhodnutí, jež se týkají témat, která budí zvýšený společenský zájem anebo kontroverze. Příkladem mohou být témata spojená s otázkami omezení svobody z důvodů ochrany veřejného zdraví, například usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3444/20 ze dne 19. ledna 2021. Toto rozhodnutí se zabývalo otázkou ústavnosti předběžného opatření, jímž soud umístil nezletilou stěžovatelku do péče dětského oddělení nemocnice, která považovala nezletilou za dítě ohrožené na životě a zdraví v důsledku možného onemocnění tetanem, neboť proti němu nebyla očkována. Příklad vzbudil mediální pozornost,²¹⁶ Ústavní soud k rozhodnutí vydal tiskovou zprávu a soudce zpravodaj Jaromír Jirsa poskytl vyjádření médiím.²¹⁷ Do této skupiny spadají i výše zmiňovaná rozhodnutí vrcholných soudů ve věcech zákonnosti protiepidemických opatření vydávaná v letech 2020–2021.

Mezi třetí typ se řadí především ta rozhodnutí, která v sobě skýtají potenciál mediálně zajímavého příběhu, ačkoliv právní jádro řešené věci ničím příliš významné nebo podstatné nemusí být. Tímto mohlo být odůvodněno např. informování prostřednictvím tiskové zprávy²¹⁸ o nálezu sp. zn. IV. ÚS 1993/21 ze dne 26. dubna 2022, kterým Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti ve věci dopravní nehody na Vyškovsku, typického případu přítomnosti zpravodajské hodnoty „špatné zprávy“.²¹⁹ Toto rozhodnutí se následně objevilo i v médiích.²²⁰ Podobná rozhodnutí se objevují i u Nejvyššího soudu, například dvojice usnesení, jimiž soud zkraje roku 2023 (tedy těsně po konci sledovaného období výzkumu, jsou proto užity pouze jako ilustrativní příklad) odmítl dvě dovolání bývalé předsedkyně Energetického regulačního úřadu Aleny

²¹⁴ ČÍHALÍKOVÁ SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Nárok na jednorázové odškodnění za výbuch v areálu muničních skladů Vlachovice-Vrbětice budou moci uplatnit i lidé s faktickým pobytem v některé z dotčených obcí*. Tisková zpráva [online]. 15. 6. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Cw5awp>.

²¹⁵ AKTUÁLNĚ.CZ. *Odškodnění za Vrbětice získají i lidé bez trvalého bydliště v obcích, rozhodl Ústavní soud*. [online]. 15. 6. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Jj0zkV>.

²¹⁶ NOVINKY.CZ. *Předběžné opatření kvůli neočkované dívce bylo legitimní, konstatoval Ústavní soud*. [online]. 27. 1. 2021 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/43HKkpQ>.

²¹⁷ ČÍHALÍKOVÁ SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Ústavní soud odmítl ústavní stížnost proti předběžnému opatření v případě dívky, která nebyla očkována proti tetanu*. Tisková zpráva [online]. 27. 1. 2021 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/43ImSJ8>.

²¹⁸ ČÍHALÍKOVÁ SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Okresní soud ve Vyškově se musí znovu zabývat tragickou dopravní nehodou*. Tisková zpráva [online]. 3. 5. 2022. [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3XcMv2o>.

²¹⁹ K tomu viz HARCUP, Tony – O'NEILL, Deirdre., c. d.

²²⁰ KOZELKA, Petr. *Všechno špatně. ÚS se zastal ženy, jejíž manžel a dcera zemřeli při nehodě*. Novinky.cz [online]. 3. 5. 2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/4691Nca>.

Vitáskové. K nim soud (na své poměry výjimečně) vydal tiskovou zprávu,²²¹ na kterou se posléze odkazovala i média, která o těchto rozhodnutích informovala.²²² Takovýto typ rozhodnutí pokrývá tisk často, soudy však k jejich prezentacím přistupují jen v některých případech, přičemž nelze zcela vysledovat, podle jakých kritérií se při tomto rozhodování soudy řídí, a zdá se tak, že je to často ponecháno čistě na volné úvaze tiskových mluvčích, popř. samotných soudců.

Ne vždy přitom v podobných případech platilo, že bylo o rozhodnutí informováno v médiích až poté, co k němu byla vydána tisková zpráva, příkladem může být mediální pokrytí rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu, kterým byl ze své funkce odvolán soudce Jaroslav Krátký.²²³ Soud ve věci vydal tiskovou zprávu, ta ale vyšla až den poté, co bylo o případu informováno v médiích.²²⁴ Mimochodem, v odkazovaném článku je Nejvyšší správní soud v titulku mylně označen jako „Nejvyšší soud“, jedná se o jeden z příkladů nepřesností a diskutabilní úrovně kvality referování o právu v médiích, které ve výše odkazovaném článku kritizoval již před delší dobou soudce Michal Bobek.²²⁵

b) Rozhodnutí, o němž informovala pouze média

Další kategorií rozhodnutí jsou ta, o kterých informují média, ale samotné soudy se k nim blíže nevyjadřují. Jedná se o vůbec nejpočetnější skupinu rozhodnutí, zařazenou do výzkumu, celkem jich bylo 407.²²⁶ Do této skupiny patří typicky „navazující“ rozhodnutí vysokých soudů v kauzách, které trvají delší dobu a poutají mediální a společenský zájem. Často se přitom jedná např. o usnesení odmítaná z procesních důvodů, která nejsou právně nijak zajímavá nebo významná, nicméně bývají relativně mediálně úspěšná proto, že rámuje dlouhodobě sledované kauzy. Jako příklad tohoto druhu rozhodnutí může posloužit usnesení Ústavního soudu sp. zn. II.ÚS 1646/18 ze dne 25. 6. 2019, kterým byla odmítnuta ústavní stížnost jednoho z aktérů tzv. metanolové aféry. O rozhodnutí informovala média,²²⁷ avšak sám soud se k němu nijak blíže

²²¹ TOMÍČEK, Petr. *Nejvyšší soud odmítl dovolání bývalé předsedkyně Energetického regulačního úřadu*. Tisková zpráva [online]. 3. 1. 2023 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qOd4P9>.

²²² SCHRÖDEROVÁ, Simona. *Nejvyšší soud odmítl dvě dovolání exšéfy ERÚ Vitáskové. Za trestní stíhání v kauze solárních elektráren chtěla milionové odškodnění*. Česká televize [online]. 3. 1. 2023 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://bit.ly/440hXTE>.

²²³ AKTUÁLNĚ.CZ. *Nejvyšší soud odvolal třebečského soudce Krátkého z funkce, protahoval 111 případů*. [online]. 17. 1. 2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/42DaRTW>.

²²⁴ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Soudkyni Bartošovou kárný senát obvinění zprostil, soudce Krátkého odvolal z funkce*. Tisková zpráva [online]. 18. 1. 2022 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://bit.ly/42GBCXG>.

²²⁵ BOBEK, Michal. *Novinář, právo a tupý čtenář, c. d.*

²²⁶ Konkrétně 119 rozhodnutí Ústavního soudu, 92 Nejvyššího správního soudu a 196 Nejvyššího soudu.

²²⁷ AKTUÁLNĚ.CZ. *Ústavní soud odmítl stížnost muže odsouzeného v metanolové kauze na doživotí*. [online]. 1. 7. 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NdGHkB>.

nevyjádřil. V daném období přitom vydal tiskové zprávy k několika jiným svým rozhodnutím (viz níže).

Přítomnost tohoto fenoménu je patrná především v případě Nejvyššího soudu. Média totiž relativně často referují o odmítnutých dovoláních v kauzách, které dlouhodobě poutají zájem veřejnosti, samotný Nejvyšší soud se ale jejich prezentaci prostřednictvím tiskových zpráv až na ojedinělé výjimky nijak blíže nevěnuje. Právě rozhodnutí Nejvyššího soudu spadají nejčastěji do této kategorie, a to proto, že o nich média poměrně často informují i přes skutečnost, že je samotný soud prakticky neprezentuje. Typickým příkladem budiž rozhodnutí, kterým Nejvyšší soud zamítl dovolání dědiců původního překladatele v autorskoprávním sporu o český překlad názvu divadelní hry Oscara Wildea „Jak je důležité mít Filipa“.²²⁸

Z příkladu Nejvyššího soudu je dále zjevné, že tiskové zprávy nejsou pro média primárním zdrojem informací o rozhodovací činnosti soudu. Celých 89,1 % rozhodnutí tohoto soudu (v absolutních číslech 196 rozhodnutí), o kterých média ve zkoumaném období referovala, totiž tiskovou zprávou opatřena nebyla. Je tak zřejmé, že se o rozhodovací činnosti soudu novináři dozvídají jinými cestami. Většinu z těchto způsobů uvedli sami tázaní novináři v provedených rozhovorech – jedná se konkrétně především o monitorování úředních desek soudů a webových databází jejich rozhodnutí, dlouhodobé pokrývání kauz, které končí u vrcholných soudů, dotazování se obecných soudů, či přebírání informací od tiskové agentury ČTK.

Soudy se ale v některých případech nevyjadřují ani k rozhodnutím, která jsou poutavá nejen zpravodajsky, ale která řeší zajímavé právní otázky, navíc s politickým podtextem. Tak je tomu např. u příkladu hojně mediálně zaznamenaného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ve kterém soud posuzoval otázku, zdali existuje veřejný zájem u žádosti studenta právnické fakulty ohledně přístupu k údajům z peněžních deníků poslaneckých klubů Poslanecké sněmovny, a to z důvodů potřeby těchto dokumentů k účelu vypracování jeho diplomové práce.²²⁹ Toto rozhodnutí tedy obsahovalo relativně zajímavý mediální příběh, zčásti se týkalo politického tématu, a i samotná řešená právní otázka byla do jisté míry významná. Je proto s podivem, že se Nejvyšší správní soud k tomuto rozsudku blíže nevyjádřil, především s přihlédnutím k tomu, o jakých typech rozhodnutí takto občas informuje (viz níže).

²²⁸ SEZNAM ZPRÁVY. *Nejvyšší soud zamítl dovolání ve sporu o překlad názvu Wildeovy hry*. [online]. 9. 4. 2021 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/3pa1lv9>.

²²⁹ NOHL, Radek. *Soud se zastal právníka, který chtěl zkoumat koloběh peněz ve Sněmovně*. [online]. 29. 9. 2020 [cit. 2023-05-30]. Dostupné z: <https://bit.ly/464bEjI>.

c) Rozhodnutí, o nichž informovaly pouze soudy

Třetí skupinou soudních rozhodnutí jsou ta, o nichž platí, že je sice samy soudy aktivně veřejně prezentovaly, ale i přesto se jim nedostalo prostoru v médiích. Celkem se to ve sledovaném období týkalo 375 rozhodnutí.²³⁰ V případě Ústavního soudu se jednalo dokonce o většinu rozhodnutí, ke kterým byla vydána tisková zpráva, tento jev lze vysvětlit především neobvykle vysokým počtem tiskových zpráv, které Ústavní soud vydává.

Hlavní rys této skupiny rozhodnutí lze zjednodušeně charakterizovat tak, že se jedná o případy, které jsou důležité anebo zajímavé z odborného právního hlediska a mohou mít významný dopad do praxe, ale schází jim přidaná hodnota v podobě přítomnosti zpravodajských hodnot, která by je činila atraktivními pro média a přispěla k jejich zařazení do zpravodajství.²³¹

Jako příklad může posloužit další rozhodnutí Ústavního soudu, konkrétně nález sp. zn. III. ÚS 2280/18 ze dne 25. 6. 2019, v němž se soud zabýval otázkou, zda je chodník samostatnou nemovitou věcí či pouhou součástí pozemku.²³² I struktura tiskové zprávy, jejíž podstatnou část tvořila přímá citace textu nálezu, nasvědčuje tomu, že Ústavní soud při informování o tomto rozhodnutí cílil spíše na publikum z řad odborné veřejnosti a nepředpokládal výraznější mediální odezvu vydání nálezu. Z tohoto úhlu pohledu totožná situace nastala ve stejné době v případě plenárního nálezu sp. zn. Pl. ÚS 38/18 ze dne 18. 6. 2019, který se týkal problematiky ústavně zakotveného požadavku veřejného vyhlášení rozsudků.²³³ Obě tiskové zprávy byly vydány v téže době, jako výše zmíněné odmítnutí ústavní stížnosti v kauze metanolové aféry z předchozí kategorie.

V případě Nejvyššího soudu se jedná o poměrně vzácnou záležitost, a to jednak z důvodu nízkého počtu vydávaných tiskových zpráv a jednak kvůli skutečnosti, že na odbornou veřejnost cílí Nejvyšší soud především prostřednictvím souhrnných publikací holých právních vět. Přesto se několik případů takových rozhodnutí ve sledovaném období objevilo. Šlo např. o rozsudek sp. zn. 23 ICdo 56/2019 ze dne 16. 3. 2021, který se týkal otázky možností přezkumu úroku sjednaného ve smlouvě mezi podnikateli. Ve vydané tiskové zprávě Nejvyšší soud shrnul

²³⁰ Konkrétně 283 rozhodnutí Ústavního soudu, 69 Nejvyššího správního soudu a 23 Nejvyššího soudu.

²³¹ K pojmu „zpravodajské hodnoty“ srov. viz HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH...*, c. d., s. 42–43.

²³² SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *K posouzení otázky, zda je chodník samostatnou nemovitou věcí či pouhou součástí pozemku*. Tisková zpráva [online]. 2. 7. 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/42Y7rvj>.

²³³ ÚSTAVNÍ SOUD. *V souladu s čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky musí Nejvyšší správní soud své rozsudky vyhlášovat včetně jejich nosných důvodů, vyhlášení však může být učiněno i prostřednictvím úředních desek soudu*. Tisková zpráva [online]. 2. 7. 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Nt0rln>.

výhradně právní jádro řešeného problému, bez bližšího popisu skutkových okolností případu.²³⁴ Tato struktura zprávy naznačuje, že jejími zamýšlenými adresáty patrně nebyla média ani široká veřejnost.

Na závěr lze uvést ještě příklad z rozhodovací činnosti Nejvyššího správního soudu, a to konkrétně rozsudek sp. zn. 9 As 121/2018 ze dne 15. 8. 2019. Předmětem tohoto rozhodnutí byla problematika posuzování podmínek geologického průzkumu pro vybudování hlubinného úložiště jaderného odpadu. Tisková zpráva, kterou soud k rozhodnutí vydal, je z podstatné části tvořena přímo citacemi z původního textu rozsudku.²³⁵ Stejně jako u výše uvedených příkladů se jedná spíše o specifickou odbornou tematiku, která je relevantní pouze pro úzce vymezený okruh publika.

Dohromady tyto příklady poměrně výstižně charakterizují rozdíl mezi skupinou rozhodnutí, o kterých referují pouze média, bez bližší prezentace ze strany soudů a těmi, o nichž informují samy soudy, avšak již bez následné mediální odezvy.

Na míře informování o jednotlivých kauzách však lze poměrně dobře ilustrovat i jistou míru arbitrárnosti a nekonzistentnosti soudů v určování toho, o jakých rozhodnutích budou informovat. Jako specifický příklad mohou posloužit rozhodnutí v mediálně sledovaném sporu ohledně Lidového domu mezi Českou stranou sociálně demokratickou a dědici právníka Zdeňka Altnera. V tomto sporu totiž rozhodovaly vrcholné soudy vícekrát, a přestože případ poutal zájem veřejnosti po celou dobu, soudy přistupovaly k prezentaci jednotlivých rozhodnutí odlišně. Ústavní soud informoval prostřednictvím tiskové zprávy o nálezu sp. zn. III. ÚS 1872/16 ze dne 9. dubna 2019, kterým vyhověl ústavní stížnosti dědiců Zdeňka Altnera a zrušil usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. června 2016 sp. zn. Ncn 178/2016, kterým byla odložena vykonatelnost rozsudku odvolacího soudu ve věci. O odmítnutí další ústavní stížnosti, která se týkala domnělého porušení práva stěžovatelů na zákonného soudce v řízení před Nejvyšším soudem, se však již Ústavní soud nevyjádřil, ačkoliv k obdobným typům rozhodnutí v některých případech tiskovou zprávu vydává (viz kapitola 1). V ostrém kontrastu s tím pak působí přístup Nejvyššího soudu, který tiskovou zprávu nevydal ani k rozsudku, kterým

²³⁴ NEJVYŠŠÍ SOUD. *Nejvyšší soud posuzoval otázky možnosti přezkumu sjednaného úroku ve smlouvách uzavíraných mezi podnikateli*. Tisková zpráva [online]. 25. 3. 2021 [cit. 2023-06-02]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JeYEOp>.

²³⁵ DOSTÁLOVÁ, Sylva. *Nejvyšší správní soud je pro jednodušší posuzování podmínek geologického průzkumu úložiště jaderného odpadu*. Tisková zpráva [online]. 22. 8. 2019 [cit. 2023-06-02]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NyKTMQ>.

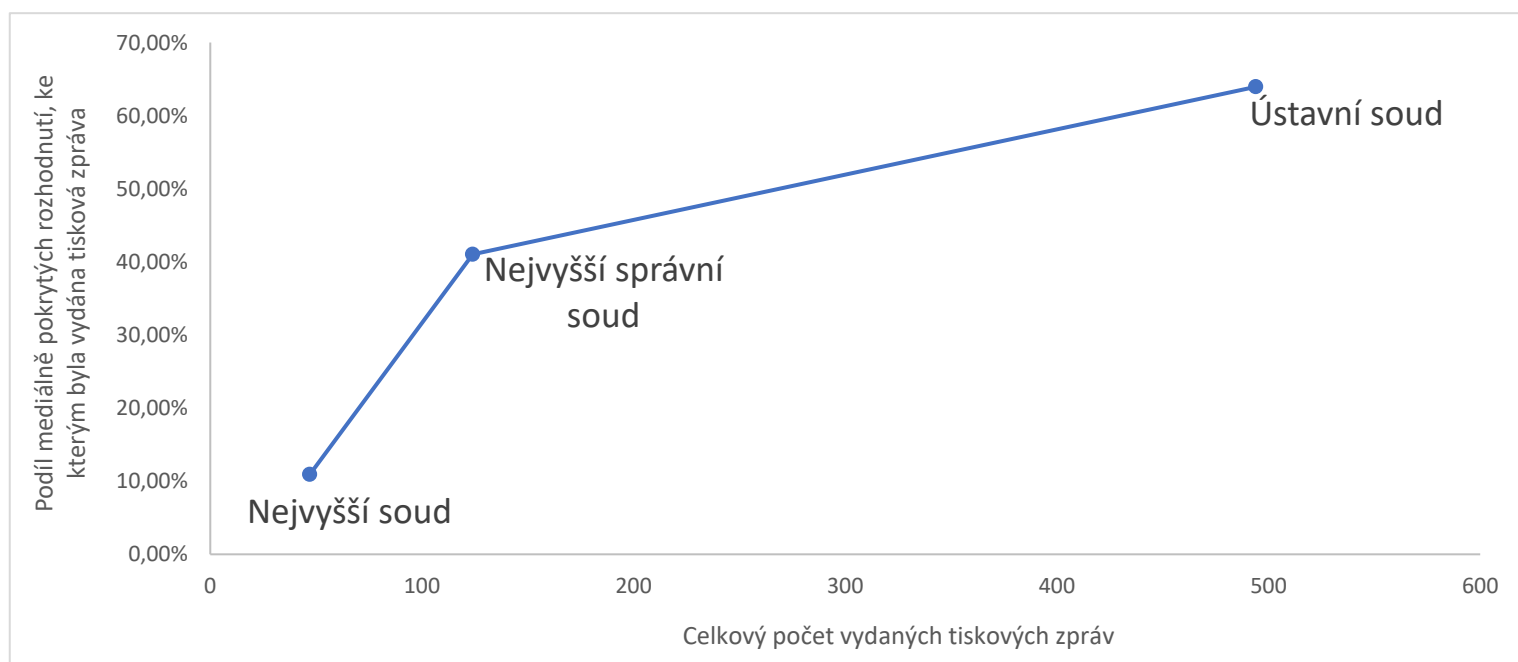
rozhodl o dovolání Altnerových dědiců a zrušil původní rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 v této věci.

Hranice mezi všemi výše popsanými skupinami charakteristik samozřejmě nejsou zcela ostré a zřetelné, typově podobná rozhodnutí se místy objevují ve všech třech kategoriích. Tato skutečnost je dána především tím, že soudy ani média podle všeho nemají v těchto záležitostech pevně stanovenou interní politiku nebo ucelená kritéria, podle kterých vybírají, o jakých rozhodnutích budou informovat, a často tak má na pravděpodobnost tohoto jevu velký vliv subjektivní úsudek odpovědné osoby, nebo momentální časová a obsahová volná kapacita.

5.2 K hypotéze č. 2

„Soud, který komunikuje aktivněji, má větší vliv na to, o kterých jeho rozhodnutích média následně informují“

Výsledné hodnoty provedeného výzkumu ukazují, že existuje korelace mezi počtem vydaných tiskových zpráv a podílem rozhodnutí opatřených tiskovou zprávou na celkovém mediálním pokrytí rozhodovací činnosti jednotlivých soudů. Nejvyšší soud vydal v průběhu sledovaného období tiskovou zprávu k 47 rozhodnutím, podíl těchto rozhodnutí na celkovém mediálním pokrytí jeho rozhodovací činnosti činil 10,91 %. V případě Nejvyššího správního soudu, který opatřil tiskovou zprávu ke 124 rozhodnutím, je hodnota tohoto podílu 41,03 %. A Ústavní soud, jenž vykazuje nejvyšší počet rozhodnutí, ke kterým byla vydána tisková zpráva, konkrétně 494,

Graf 2 - Vliv vydávání tiskových zpráv na strukturu mediálního pokrytí rozhodovací činnosti jednotlivých soudů

má rovněž jejich nejvyšší podíl z celkového mediálního pokrytí všech rozhodnutí soudu – 63,94 % (viz graf č. 2).

Podobnou korelaci lze vysledovat i v případě detailního zaměření na konkrétní soud v průběhu zkoumaných let. Jak ukazuje následující tabulky, poměr rozhodnutí Ústavního soudu s tiskovou zprávou, o kterých média informovala, oproti těm, která opatřená tiskovou zprávou nebyla, v průběhu let klesal, stejně jako počet tiskových zpráv, které Ústavní soud vydával.

	Poměr mediálně pokrytých rozhodnutí, opatřených tiskovou zprávou a rozhodnutí bez tiskové zprávy	Počet celkem vydaných tiskových zpráv
2019	2,6:1	137 (z toho 3 zkrácené)
2020	1,91:1	125 (z toho 31 zkrácených)
2021	1,54:1	125 (z toho 43 zkrácených)
2022	1,17:1	102 (z toho 32 zkrácených)

Tabulka 11 - Vliv vydávání tiskových zpráv na strukturu mediálního pokrytí rozhodovací činnosti Ústavního soudu v jednotlivých letech

Stále však zůstává otázkou, zdali mezi oběma těmito proměnnými existuje i kauzalita, a tudíž jestli platí, že soud, který vydává tiskové zprávy k více svým rozhodnutím, může prostřednictvím této aktivity ovlivnit složení mediálního pokrytí své rozhodovací činnosti. Na tuto otázku zčásti odpovídají provedené rozhovory s novináři. Z nich vyplývá, že prakticky žádná redakce nepoužívá tiskové zprávy jakožto primární informační zdroj o rozhodovací činnosti jednotlivých soudů. Důvodem je především to, že se na ně v tomto smyslu nedá dlouhodobě spoléhat, protože soudy je vydávají nepravidelně, obsažená rozhodnutí vybírají do značné míry arbitrárně a neinformují nimi o řadě zpravodajsky významných rozhodnutích.

Zároveň však z odpovědí respondentů plyne, že pokud je tisková zpráva k dispozici, tak s ní rádi pracují, neboť pro ně představuje poměrně užitečný nástroj. Rovněž lze předpokládat, že vzhledem k tomu, že si novináři nejčastěji opatřují informace o vydání soudních rozhodnutí z úředních desek soudů, existuje značná šance, že se touto cestou dozví o většině rozhodnutí, ke kterým daný soud vydá tiskovou zprávu. I pokud bychom tak vyloučili signalizační funkci těchto tiskových zpráv, stále zůstává u každého takového rozhodnutí relativně vysoká pravděpodobnost, že novinář na tuto tiskovou zprávu k předmětnému rozhodnutí narazí, pokud

si o něm bude následně zjišťovat více informací. Pozitivum tohoto zjištění lze spatřovat například v tom, že vydání tiskové zprávy obsahující podstatné informace k rozhodnutí může zčásti snížit riziko dezinterpretace ze strany médií. Dále je díky tomu možno usuzovat, že existence tiskové zprávy k rozhodnutí může být jedním z dílčích faktorů, které ovlivňují to, že dané rozhodnutí bude mediálně pokryto. Moje úvaha je v tomto směru taková, že pro novináře může existence tiskové zprávy, jakožto přínosného zdroje informací, představovat (byť nevědomky) důvod, proč o konkrétním rozhodnutí psát článek na úkor jiného, neopatřeného tiskovou zprávou. Výsledky, které naznačují korelaci mezi aktivním vydáváním tiskových zpráv a poměrem rozhodnutí, o kterých bylo prostřednictvím těchto zpráv informováno vůči celkovému mediálnímu pokrytí rozhodovací činnosti jednotlivých soudů, spolu s odpověďmi novinářů a uvedenou argumentací tak do jisté míry podporují navrženou hypotézu č. 2, avšak jednoznačně ji neprokazují.

Nicméně, i pokud bychom přes výše uvedené označili existenci kauzality mezi aktivní prezentací soudních rozhodnutí a struktuře jejich mediálního pokrytí za spíše méně pravděpodobnou, můžeme dospět k jinému pozoruhodnému zjištění. Uvedené výsledky totiž nepřímo nasvědčují tomu, že vnímání médií a soudů v tom smyslu, která rozhodnutí jsou důležitá, je do velké míry totožné.²³⁶ To na jedné straně může zčásti svědčit o erudici a zkušenosti žurnalistů, kteří jsou schopni identifikovat významné rozhodnutí i přesto, že na něj samotný soud zvlášť neupozorní. Na druhé straně to může být důkazem schopnosti soudů vydávat tiskové zprávy k těm rozhodnutím, která mají velikou šanci zaujmout média. Z výsledných dat výzkumu ostatně vyplývá, že v celkovém měřítku vydávají soudy tiskové zprávy k relativně výrazné části rozhodnutí, o nichž informují celostátní média, konkrétně k 42,35 % (hned 299 z celkových 706 mediálně pokrytých rozhodnutí bylo opatřeno tiskovou zprávou).

²³⁶ To samozřejmě neplatí zcela, s ohledem na výše popsané typy rozhodnutí, opatřených tiskovou zprávou, o kterých média neinformují a typy rozhodnutí, neopatřených tiskovou zprávou, o kterých média naopak referují.

Závěr

Cílem této práce bylo především přispět do dlouhodobě probíhající diskuse o otevřenosti justice v rámci jejího vztahu k veřejnosti a médiím, a vnést do ní alespoň částečně empiricky podložené argumenty. Teoretická část práce ukazuje, o jak komplexní a důležitou, a zároveň přitom dosud stále nedostatečně neprozkoumanou oblast se jedná. Pádne argumenty zaznívají na straně zastánců i odpůrců otevřené justice, osobně se však domnívám, že především na poli vztahů soudů a médií nelze úplné mlčení soudce považovat za dlouhodobě udržitelné a prospěšné. Oproti situaci, kdy za sebe soud nechá hovořit pouze (zpravidla několikastránkový) odborným stylem psaný text v podobě svého rozhodnutí, mu prostředí otevřené justice může poskytnout příležitost pro dovysvětlení a případnou obhajobu svého rozhodnutí. Sami novináři ostatně v provedených potvrzují, že komunikační otevřenost soudů představuje značný přínos pro jejich práci. Nadto si myslím, že případné zakotvení určitého typu závazných a podrobných metodik pro komunikaci soudů směrem k médiím by mohlo nastolit určitý rámec standardů oboustranné komunikace, a tím přispět k rozvoji vzájemných vztahů.

Nejdůležitějším výstupem práce by však měly být výsledky výzkumu provedeného v jejím rámci. Z analýzy vydávání tiskových zpráv jednotlivými zkoumanými soudy, podpořené vyjádřeními tiskových mluvčí těchto soudů, vyplynulo, že každý z trojice vybraných soudů přistupuje k aktivní prezentaci své rozhodovací činnosti odlišným způsobem a činí tak v rozdílné míře. Na jedné straně stojí velice aktivní Ústavní soud, který vydává tiskové zprávy ke svým rozhodnutím oproti zbylým dvěma soudům velmi často, a v řadě případů klade důraz na otevřenost, srozumitelnost a přístupnost těchto výstupů. Nejvyšší správní soud vydává oproti Ústavnímu soudu výrazně méně tiskových zpráv, avšak i v jeho aktivní komunikaci je přítomna snaha o otevřenost vůči široké veřejnosti a médiím.

Nejvyšší soud přistupuje k informování o své rozhodovací činnosti na rozdíl od předchozích dvou soudů značně zdrženlivě, tiskové zprávy vydává jen výjimečně a namísto toho publikuje především souhrnné tiskové zprávy, které obsahují vybrané právní věty s odkazem na původní texty rozhodnutí. Touto svou celkovou uzavřeností není k médiím a laickému publiku příliš vstřícný, a podle všeho se těmito aktivitami snaží cílit především na odbornou právnickou veřejnost, což patrně vyplývá především z charakteru jeho rozhodovací činnosti. Výzkum zároveň ukázal, že se tyto rozdíly neprojevují v celkovém zájmu médií o rozhodovací činnost

daných soudů a zdá se, že nemají ani přílišný vliv ani na míru důvěry veřejnosti v tyto instituce.²³⁷

Důvody těchto rozdílů pramení pravděpodobně především z charakteru rozhodovací činnosti soudů a jejich odlišného institucionálního postavení. Nejvyšší soud se jako historicky vždy spíše uzavřená instituce otevírá veřejnosti přes proklamované snahy zatím jen pomalu, zatímco Nejvyšší správní soud, který je ze všech tří nejmladší, může otevřenost a aktivní komunikace směrem navenek vnímat jako prostředek budování své reputace a veřejného obrazu. Ústavní soud vnímá podle slov tiskové mluvčí veřejnou prezentaci rozhodovací činnosti vzhledem k jejich významu a dopadu na společnost jako nedílnou součást svého postavení v demokratickém právním státě.

Výsledky výzkumu naznačují, že soudy se při určování toho, zdali bude ke konkrétnímu rozhodnutí vydána tisková zpráva, rozhodují do vysoké míry arbitrárně a nepostupují podle pevně stanovených kritérií. Tato skutečnost má za následek, že se redaktoři médií nemohou na tiskové zprávy soudů spoléhat coby na hlavní zdroj informací o jejich rozhodovací činnosti. Z provedených rozhovorů nicméně vyplynulo, že existence tiskové zprávy k soudnímu rozhodnutí je pro novináře velmi přínosná a při tvorbě článku s nimi pracují. V tomto ohledu dále záleží na tom, zdali je tiskovou zpráva tvořena kompilací pasáží z referovaného rozhodnutí, anebo je spíše jeho „převyprávěním“.

Online zpravodajské weby při informování o rozhodování tuzemských vrcholných soudů často přebírají obsah ze zpravodajské agentury ČTK. Ta s tiskovými zprávami soudů pracuje, ale stejně jako většina dotazovaných redakcí používá jako primární zdroj informací o rozhodovací činnosti těchto soudů jejich úřední desky a originálními texty rozhodnutí, které se na nich nacházejí.

Co se týče první ověřované dílčí hypotézy, výsledky výzkumu jasně ukázaly, že rozhodnutí, které je opatřeno tiskovou zprávou, má výrazně vyšší pravděpodobnost toho, že o něm bude referováno v médiích, oproti rozhodnutí, ke kterému tisková zpráva není vydána. V rámci ověřování druhé hypotézy bylo zjištěno, že existuje poměrně značná korelace mezi počtem soudem vydaných tiskových zpráv a vyšším podílem rozhodnutí s tiskovou zprávou na celkovém mediálním pokrytí rozhodovací činnosti soudu. Zůstává však otázkou, zdali mezi oběma zkoumanými proměnnými panuje kauzalita. Provedené rozhovory s novináři ukázaly,

²³⁷ STEM. c. d.

že média používají tiskové zprávy jako vítaný, avšak spíše doplňkový zdroj informací. Pokud na tiskovou zprávu však narazí, přiznávají, že s ní rádi pracují, a skutečnost, že je rozhodnutí opatřeno tiskovou zprávou tak může být v některých případech rozhodujícím důvodem, zdali se toto konkrétní opatření objeví v médiích, anebo nikoliv.

Případným možným vysvětlením nalezené korelace tak může být skutečnost, že soudy i média shodně považují určitou část rozhodovací činnosti soudů za důležitou, a proto o ní informují nezávisle na sobě. O takových rozhodnutích zpravidla platí, že splňují alespoň jeden z níže uvedených atributů: 1) jedná se o právně či politicky významné rozhodnutí, 2) rozhodnutí se zabývá společensky důležitým či kontroverzním tématem, nebo 3) skutkový stav rozhodnutí je zpravodajsky hodnotný, a tím pádem atraktivní pro média. Jak bylo již ovšem uvedeno výše, soudy k vydávání tiskových zpráv přistupují značně arbitrárně, a proto nelze zcela přesně charakterizovat, o kterých typech rozhodnutí takto pravidelně informují. Naopak typicky o „navazujících“ rozhodnutích, která završují dlouhodobě mediálně sledované kauzy, soudy informují méně často a nepravidelně. Často se v tomto ohledu jedná „pouze“ o odmítnutí návrhu v dané věci z procesních důvodů, která z odborného právního hlediska nejsou příliš zajímavá, nicméně média o těchto typech rozhodnutí informují velmi často, především proto, že nezdá se, že tyto kauzy pokrývají z důvodu jejich zpravodajské atraktivity už od samého začátku.

Ovlivňují tedy tuzemské vysoké soudy prostřednictvím vydáváním tiskových zpráv mediální pokrytí svých konkrétních tiskových rozhodnutí? Z výsledků analytické části této práce lze usuzovat, že do určité míry ano. Kromě výše popsané korelace mezi počtem vydáváním tiskových zpráv a strukturou mediálního pokrytí rozhodovací činnosti konkrétního soudu bylo z provedených rozhovorů s redaktory zjištěno, že ačkoliv tiskové zprávy nelze považovat za jejich a výhradní zdroj informací o činnosti soudu, v případě vydání takové zprávy je vysoká pravděpodobnost, že na ní novinář narazí a bude s ní pracovat. Tato skutečnost může následně představovat jeden z faktorů, které určují, zdali bude o konkrétním rozhodnutím referováno v médiích. Rovněž to ale může mít vliv na výslednou podobu článku a „kvalitativní část“ mediálního pokrytí rozhodovací činnosti soudů.

Novináři, kteří sami často nemají právnické vzdělání, totiž nezdá se, že pracují přímo s originálními texty rozhodnutí, a musí se tak vypořádat s řadou formálních i obsahových úskalí, které s sebou tento specifický žánr odborného textu přináší. Tisková zpráva proto může v tomto kontextu sloužit jako vítané informační doplnění a ve vzájemném vztahu soudu a médií

tak hrát významnou roli. Soudy by proto podle mého mínění neměli jejich vliv na činnost médií podceňovat, vyvíjet snahu o větší zapojení samotných soudců do jejich tvorby a zvážit možnosti vytvoření interních metodik, které budou určovat, jaké druhy rozhodnutí budou soudy tímto způsobem veřejně prezentovat.

Výsledky provedeného výzkumu mohou sloužit jako užitečný podklad a podnět pro samotné soudy a soudce, kteří dnes v řadě případů zastávají zčásti zdrženlivější a uzavřenější přístup k otázce aktivního informování o své rozhodovací činnosti. Závěry mohou být ovšem cenné rovněž pro soudní instituce, které sice již dnes rozličné komunikační aktivity ke svým rozhodnutím vyvíjejí, ale stále si nemusí být plně vědomi jejich potenciálu a vlivu na mediální pokrytí činnosti soudu. Práce bude moci zároveň sloužit jako podnětná inspirace pro další navazující bádání v této, doposud stále nepříliš prozkoumané, a zároveň nesmírně zajímavé oblasti.

Závěrem bych chtěl vyjádřit neskromné, a snad i trochu drzé přání v podobě toho, aby soudy a soudci tuto oblast svého působení nepodceňovali, ale naopak se jí svědomitě věnovali a kladli na ni patřičný důraz – jsem totiž přesvědčen, že práce soudce a soudu nekončí vydáním rozhodnutí, neboť svými následnými aktivitami a přístupem mohou do značné míry ovlivnit, k jakému publiku se rozhodnutí dostane, a přispět k tomu, aby bylo správně interpretováno. Věřím, že tento text ukázal, jak je řešená problematika důležitá, a že do budoucna může sehrát významnou roli v otázce legitimacy soudní moci. Otevřená a aktivní prezentace soudních rozhodnutí je totiž podle mého přesvědčení cestou, které se tuzemská justice musí držet, aby dostála své úlohy v demokratické společnosti.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury:

- BARAK, Aharon. *The Judge in a Democracy*. Princeton: Princeton University Press, 2006, ISBN 0-691-12017-X, s. 109–110.
- BOBEK, Michal – KÜHN, Zdeněk a kol. *Judikatura a právní argumentace*. 2. vyd., Praha: Auditorium, 2013, ISBN 978-80-87284-35-3, s. 32–39, 70–71, 134–140, 216–229, 419–429.
- GARNER, Bryan. *Právní psaní srozumitelným jazykem*. Brno: Nugis Finem Publishing, 2021, ISBN 978-80-7614-005-9, s. 15–17, 66–68, 92–95.
- GAROUPA, Nuno – GINSBURG, Tom. *Judicial Reputation. A Comparative Theory*. Chicago: University of Chicago Press, 2015, s. 14–50, 180–189, 197.
- HAPLA, Martin – FRIEDEL, Tomáš. *Profesní etika právníků*. Brno: Nugis Finem Publishing, 2002, ISBN 978-80-7614-007-3, s. 280–282.
- HAVEL, Tomáš. *Odras práva v médiích, aneb několik poznámek k tzv. mediálním kauzám*. In: KYSELA, Jan – ONDŘEJKOVÁ, Jana (eds.). *Jak se píše o soudech a o soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě*. Praha: Leges, 2012, ISBN 978-80-87576-40-3, s. 160–161.
- HESS, Burkhard – HARVEY Ana. *Open Justice in Modern Societies: What Role for Courts?* In: HESS, Burkhard – HARVEY Ana (eds.). *Open Justice: The Role of Courts in a Democratic Society*. Nomos, 2019, s. 9–45.
- HREBENÁR, Petr. *Obraz třetího Ústavního soudu tvořený jeho soudci ve vybraných médiích*. In: ANTOŠ, Marek – WINTR, Jan (eds.). *Třetí Ústavní soud*. Praha: Leges, 2022, ISBN 978-80-7502-638-5, s. 23.
- JAKUBOWICZ, Karol. *Média a demokracie v 21. století: hledání nových modelů*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, ISBN 978-80-210-8449-0, s. 33, 122–123.
- JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbora. *Masová média*. 1. vydání. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-262-0743-6, s. 354.
- JIRSA, Jaromír. In: JIRSA, Jaromír – VÁVRA, Libor – JANEK, Kryštof – MEDUNA, Petr. *Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty*. Praha: Wolters Kluwer, 2007, ISBN 978-80-86920-22-1, s. 62–66.
- KUKLÍK, Jan. *Myslete na děti! Ian McEwan a jeho kritický pohled na současné anglické právo*. In: KYSELA, Jan – URBAN, Michal (eds.). *Literatura a film jako zrcadlo práva a právníků*. Praha: Leges, 2017, ISBN 978-80-7502-220-2, s. 56.
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-574-5, s. 527–529.
- MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Karolinum, 2016, ISBN 978-80-246-3093-9, s. 25, 37, 183–191
- MUNDL, Petr. *Jak vznikají mediální kauzy, jejich přínosy a problémy*. In: KYSELA, Jan – ONDŘEJKOVÁ, Jana (eds.). *Jak se píše o soudech a o soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě*. Praha: Leges, 2012, ISBN 978-80-87576-40-3, s. 171–174.
- SOBEK, Tomáš a kol. *Právní etika*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-333-9, s. 320.

SOLBERG, Rorie Spill – WALTENBURG, Eric. *The Media, the Court, and the Misrepresentation: The New Myth of the Court*. New York: Routledge, 2014. s. 7.

TATE, Neal – VALLINDER, Torbjorn. *The Global Expansion of Judicial Power*. New York: NYU Press, 1997, s. 38.

VÁŇA, Jan. *Publikace soudních rozhodnutí*. In ANTOŠ, Marek – WINTR, Jan (eds.): *Výkonná a soudní moc v demokratickém právním státě*. Praha: Leges, 2012, ISBN 978-80-87576-38-0, s. 288–299.

VÁVRA, Libor. In: JIRSA, Jaromír – VÁVRA, Libor – JANEK, Kryštof – MEDUNA, Petr. *Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty*. Praha: Wolters Kluwer, 2006, s. 70–71.

VUČKA, Jan. *Právní psaní*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-892-4, s. 151–171.

ZEMANOVÁ, Daniela. *Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-888-7, s. 201.

ZILIS, Michael. *The Limits of Legitimacy: Dissenting Opinions, Media Coverage, and Public Responses to Supreme Court Decisions*. University of Michigan Press, 2015, s. 29.

Seznam použitých odborných článků:

ASKARI, Daniel – BLAŽKOVÁ, Kristina – CHMEL, Jan – RADEMACHEROVÁ, Kristina. Communicating Judicial Decisions: Stepping out of the Black Box. *The Lawyer Quarterly*. 2018, vol. 8, no. 2 [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://bit.ly/43FY9oQ>, s. 142–164.

CALDEIRA, Gregory. Neither the Purse Nor the Sword: Dynamics of Public Confidence in the Supreme Court. *The American Political Science Review*. 1986, vol. 80, no. 4 [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JfpC8u>, s. 1209–1226.

CALDEIRA, Gregory – GIBSON, James. Knowing the Supreme Court?: A Reconsideration of Public Ignorance of the High Court. *The Journal of Politics*. 2009, vol. 71, no. 2, s. 429–441.

COLLINS, Todd – COOPER, Christopher. Case Salience and Media Coverage of Supreme Court Decisions: Toward a New Measure. *Political Research Quarterly*. 2010, vol. 65, no. 2, s. 396–407.

DAVIS, Richard – STRICKLER, Vincent. The Invisible Dance: The Supreme Court and the Press. *Perspectives on Political Science*. 2000, vol. 29, no. 2 [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/43FP3s7>, s. 85–92.

DRÁPALOVÁ, Jana – DRÁPAL, Jakub. Precedenční závaznost judikatury Ústavního soudu v praxi: Ovlivnil nález sp. zn. II. ÚS 482/18 rozhodování obecných soudů o podmíněném propuštění? *Bulletin advokacie*. 2022, č. 7–8 [online]. [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qPEjIY>, s. 33–46.

FRIEDEL, Tomáš. Soudce a sociální média – úvahy profesně-etické, na pozadí situace v USA založené. *Soudce*. 2016, roč. 18, č. 9, s. 3–11.

GAROUPA, Nuno – GINSBURG, Tom. Judicial Audiences and Reputation: Perspectives from Comparative Law, *Columbia Journal of Transnational Law*. 2009, vol. 47, no. 3 [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qH632x>, s. 452–464.

GIES, Lieve. The Empire Strikes Back: Press Judges and Communication Advisers in Dutch Courts. *Journal of Law and Society*. 2005, vol. 32, no. 3, s. 455–457.

- GREENHOUSE, Linda. Telling the Court's Story: Justice and Journalism at the Supreme Court. *The Yale Law Journal*. 1996, vol. 105, no. 6 [online]. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://bit.ly/42K8nmP>, s. 1537–1561.
- GRIMMELIKHUIJSEN, Stephan – KLIJN, Albert. The effects of judicial transparency on public trust: Evidence from a field experiment. *Public Administration*. 2015, vol. 93, no. 4, s. 995–1011.
- HALE, Dennis. Press Releases vs. Newspaper Coverage of California Supreme Court Decisions. *Journalism Quarterly*. 1978, vol. 55, no. 4, s. 696–710.
- HARCUP, Tony – O'NEILL, Deirdre. What is News?: News values revisited (again). *Journalism Studies*. 2017, vol. 18, no. 12 [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://bit.ly/42QIoKA>, s. 1470–1488.
- HOŘEŇOVSKÝ, Jan – CHMEL, Jan. Proces vzniku rozhodnutí Ústavního soudu ČR. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2015, č. 3 [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://bit.ly/43Ugrm4>, s. 307.
- CHMEL, Jan. Tiskové zprávy jako nástroj tvorby reputace Ústavního soudu ČR a jeho soudců. *Jurisprudence*. 2020, č. 1 [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3X9gt7a>, s. 25–35.
- JANOSKI-HAEHLEN, Emily. The Courts Are All A 'Twitter': The Implications of Social Media Use in the Courts, *Valparaiso University Law Review*. 2011, vol. 46, no. 1 [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://bit.ly/3N8mwEp>, s. 43–68.
- JOHNSTON, Jane. Courts' Use of Social Media: A Community of Practice Model. *International Journal of Communication*. 2017, vol. 11, no. 1 [online]. [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <https://bit.ly/3CvWciH>, s. 669–683.
- JOHNSTON, Jane. Three phases of courts' publicity: reconfiguring Bentham's open justice in the twenty-first century. *International Journal of Law in Context*. 2018, vol. 14, no. 4 [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/3paia7K>, s. 525–538.
- KOVÁCS, Krista – SCHEPPELE, Kim. The fragility of an independent judiciary: Lessons from Hungary and Poland – and the European Union. *Communist and Post-Communist Studies*. 2018, vol. 51, no. 3, s. 189–200.
- LASSEN, Inger. Is the press release a genre? A study of form and content. *Discourse Studies*. 2006, vol. 8, no. 4 [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Cue6SY>, s. 507–508.
- LINOS, Katerina – TWIST, Kimberly. The Supreme Court, the Media, and Public Opinion: Comparing Experimental and Observational Methods. *The Journal of Legal Studies*. 2016, vol. 45, no. 2 [online]. [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PnyxIK>, s. 223–254.
- MEYER, Norman. Social Media and the Courts: Innovative Tools or Dangerous Fad? A Practical Guide for Court Administrators. *International Journal for Court Administration*. 2014, vol. 6, no. 1 [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qIAy8i>, s. 7.
- MEYER, Phillip. Explaining Media Coverage of Constitutional Court Decisions in Germany: The Role of Case Characteristics. *Political Communication*. 2021, vol. 38, no. 4, s. 426–446.
- MEYER, Phillip. Promoted Media Coverage of Court Decisions: Media Gatekeeping of Court Press Releases and the Role of News Values. *Journalism Studies*. 2021, vol. 22, no. 6 [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3p6AJd7>, s. 723–740.
- MEYER, Phillip. Transparency and strategic promotion: How court press releases facilitate judicial agenda-building in Germany. *Public Relations Review*. 2022, vol. 48, no. 4.
- NOVOTNÝ, Jan. Jak soudy informují o své rozhodovací činnosti? Srovnání vybraných soudů v oblasti veřejné prezentace svých rozhodnutí. *Jurisprudence*, 2022, č. 1, s. 14–27. Dostupné z: <https://bit.ly/3NPu511>.

PELEG, Anat – BOGOCH, Bryna. Silence is no Longer Golden: Media, Public Relations and the Judiciary in Israel. *Oñati Socio-Legal Series*. 2014, vol. 4, no. 4 [online]. [cit. 2022-11-20]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JgI1SC>, s. 819–835.

SILL, Kaitlyn – METZGAR, Emily – ROUSE, Stella. Media Coverage of the U.S. Supreme Court: How Do Journalists Assess the Importance of Court Decisions? *Political Communication*. 2013, vol. 30, no. 1 [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JfWi1R>, s. 58–80.

STÁDNÍK, Jakub. Otevřená justice jako prostředek posilování důvěry veřejnosti v soudní moc. *Soudce*. 2020, č. 9, s. 14–25.

STROTHER, L. How Expected Political and Legal Impact Drive Media Coverage of Supreme Court Cases. *Political Communication*. 2017, vol. 34, no. 3 [online]. [cit. 2022-11-13]. Dostupné z: <https://bit.ly/465JRPI>, s. 571–589.

VAN AELST, Peter – WALGRAVE, Stefaan. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. How Political Actors Use the Media. *Journal of Communication*. 2016, vol. 66, no. 3 [online]. [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qHe33v>, s. 504.

VICKREY, William – DENTON, Douglas – JEFFERSON, Wallace. Opinions as the Voice of the Court: How State Supreme Courts Can Communicate Effectively and Promote Procedural Fairness. *Court Review: The Journal of the American Judges Association*. 2012, vol. 48, no. 3, s. 78.

VOERMANS, Wim. Judicial Transparency Furthering Public Accountability for New Judiciaries. *Utrecht Law Review*. 2007, vol. 3, no. 1 [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Cum6DB>, s. 148–159.

WAISBORD, Silvio. Truth is What Happens to News: On journalism, fake news, and post-truth. *Journalism Studies*. 2018, vol. 19, no. 13 [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PxpXHR>, s. 1866–1878.

YANUS, Alixandra. Full-court press: An examination of media coverage of state supreme courts. *The Justice System Journal*. 2009, vol. 30, no. 2 [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qSbU50>, s. 180–195.

Seznam použitých právních předpisů:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Seznam použité judikatury:

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 722/05 ze dne 7. 3. 2007

Seznam použitých kvalifikačních prací:

DRÁPALOVÁ, Jana. *Závaznost nálezu Ústavního soudu: Normativní východiska a praktické limity*. Praha, 2022. [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://bit.ly/447KGWJ>. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy, s. 81–82.

HANYCH, Monika. *Judicial Independence and Media Relationship in the European Context*. Tilburg, 2018. [online]. [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/43MeFnk>. Master thesis. Faculty of Law, Tilburg University, s. 44–45.

HANYCH, Monika. *ZOBRAZOVÁNÍ PRÁVA V MÉDIÍCH: Mediální reprezentace rozhodování vrcholných českých soudů ve vybraných médiích*. Brno, 2019. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/43IBKHr>. Disertační práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 42, 50, 68–70, 86, 95–96, 98, 114–116, 118, 121, 124.

MACKOVÁ, Alena. *Nová média v politické komunikaci: Politici, občané a online sociální sítě*. Brno, 2016. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/468wmyH>. Disertační práce. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, s. 11.

PROCHÁZKOVÁ, Andrea. *Vliv doktríny politické otázky na rozhodování soudců Ústavního soudu ČR*. Praha, 2021. [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://bit.ly/43AtFEB>. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy, s. 29 – 31.

Seznam použitých internetových zdrojů:

ABBASI, Kamila. *Ústavní soud odmítl stížnost stěžovatele, který vykonává doživotní trest za podíl na pěti nájemných vraždách*. Tisková zpráva [online]. 28. 11. 2022 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NcSU8S>.

AKTUÁLNĚ.CZ. *Soud snížil trest za surovou vraždu ženy v Sokolově na 21 let vězení. Muži pomohlo přiznání*. [online]. 19.6.2018. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NwVisF>.

AKTUÁLNĚ.CZ. *Ústavní soud odmítl stížnost muže odsouzeného v metanolové kauze na doživotí*. [online]. 1. 7. 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NdGHkB>.

AKTUÁLNĚ.CZ. *Nejvyšší soud odvolal třebíčského soudce Krátkého z funkce, protahoval 111 případů*. [online]. 17. 1. 2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/42DaRTW>.

AKTUÁLNĚ.CZ. *Odškodnění za Vrbětice získají i lidé bez trvalého bydliště v obcích, rozhodl Ústavní soud*. [online]. 15. 6. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Jj0zkV>.

AKTUÁLNĚ.CZ. *Ústavní soud odmítl Biedermanovu stížnost, sedí na doživotí ve vězení za nájemné vraždy z 90. let*. [online]. 28. 11. 2022. [cit. 2023-04-05]. Dostupné na <https://bit.ly/3Par288>.

ANGYALOSSY, P. a kol. *Etický kodex*. [online]. 1. 6. 2020 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qTRN6s>.

BARTONÍČEK, Radek. *Nechci prezidentem agenta StB ani Ústavní soud v Agrofertu, říká Rychetský*. Aktuálně.cz [online]. 30.11.2022 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Pee7lu>.

BARTONÍČEK, Radek. *Za 31 let jsme příliš nepokročili, bojím se soumraku demokracie, říká Pavel Rychetský*. Aktuálně.cz [online]. 13. 8. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NdLZfR>.

BISKUP, Patrik. *Soud: Škrčení a rána do srdce není brutální vražda. Na výjimečný trest je to prý málo*. Novinky.cz [online]. 25. 10. 2018 [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/3CxuKRR>.

- BOBEK, Michal. *Novinář, právo a tupý čtenář*. Jiné právo [online]. 2. 12. 2006 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: bit.ly/32Ey6Az.
- CEELI INSTITUTE. *Judicial Manual On Independence, Impartiality And Integrity Of Justice*. [online]. 1. 3. 2020 [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: bit.ly/3vE4scp, s. 108.
- CONSULTATIVE COUNCIL OF EUROPEAN JUDGES. *CCJE Opinion No. 25 (2022) on freedom of expression of judges* [online]. 2. 12. 2022 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JfGnjU>.
- ČESKÁ TELEVIZE. *Ústavní soud o volebním zákoně (přímý přenos brífinku)*. Studio ČT24 [online]. 3. 2. 2021 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3dZQQkl.
- ČÍHALÍKOVÁ SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Ústavní soud odmítl ústavní stížnost proti předběžnému opatření v případě dívky, která nebyla očkována proti tetanu*. Tisková zpráva [online]. 27. 1. 2021 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/43ImSJ8>.
- ČÍHALÍKOVÁ SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Okresní soud ve Vyškově se musí znovu zabývat tragickou dopravní nehodou*. Tisková zpráva [online]. 3. 5. 2022. [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3XcMv2o>.
- ČÍHALÍKOVÁ SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Nárok na jednorázové odškodnění za výbuch v areálu muničních skladů Vlachovice-Vrbětice budou moci uplatnit i lidé s faktickým pobytém v některé z dotčených obcí*. Tisková zpráva [online]. 15. 6. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Cw5awp>.
- ČÍHALÍKOVÁ SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Ústavní soud zamítl ústavní stížnost kardinála Dominika Duky a právníka Ronalda Němce ve sporu s brněnskými divadly*. Tisková zpráva [online]. 11. 10. 2022 [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Pfb87O>.
- DATAREPORTAL. *DIGITAL 2022: CZECHIA*. [online]. 26. 1. 2022 [cit. 2022-12-09]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qDPODg>.
- DOSTÁLOVÁ, Sylva. *Nejvyšší správní soud je pro jednodušší posuzování podmínek geologického průzkumu úložiště jaderného odpadu*. Tisková zpráva [online]. 22. 8. 2019 [cit. 2023-06-02]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NyKTMQ>.
- EUROPEAN COMMISSION, *The 2022 EU Justice Scoreboard*. Luxembourg: Publications Office of the European Union [online]. 19. 5. 2022 [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/442HGLa>, s. 41.
- EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE. *Guide on communication with the media and the public for courts and prosecution authorities*. [online]. 4. 12. 2018 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/43GargY>.
- EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *HUDOC database*. [online]. 2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: bit.ly/2Z7mdEY.
- GÖTTINGER, Vlastimil. *UZAVŘENÍ BUDOVY ÚSTAVNÍHO SOUDU PRO VEŘEJNOST*. Tisková zpráva [online] 12. 3. 2020 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qPPzp2>.
- IDNES.CZ. *Správní soud pustil Diviše do boje o Hrad, vyřadil Rohanovou, odmítl Janečka*. [online]. 13. 12. 2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://bit.ly/3XbMJXo>.
- IROZHLAS.CZ. *Ústavní soud ztratil všechny zábrany. Otřásá důvěrou v politický systém, kritizoval Babiš*. [online]. 3. 2. 2021 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: bit.ly/3vj95Hn.
- KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE PRO ZASTUPOVÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY PŘED EVROPSKÝM SOUDEM PRO LIDSKÁ PRÁVA. *Zpravodaj kanceláře vládního zmocněnce*. [online]. 2012–2023 [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Zhujuw>.

KEDROŇ, Radek. *Soudce kauzy Rath: Odposlechy jsou definitivně mimo hru, u oznamovatele bych udělal domovní prohlídku.* iRozhlas [online]. 5. 8. 2019 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/2Pe8DKY.

KOZELKA, Petr. *Všechno špatně. ÚS se zastal ženy, jejíž manžel a dcera zemřeli při nehodě.* Novinky.cz [online]. 3. 5. 2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/4691Nca>.

KRAJSKÝ SOUD V HRADCI KRÁLOVÉ. *Rozvrh práce – Úsek správy krajského soudu.* [online]. 16. 12. 2020 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: bit.ly/3dJ9ZqA.

KRAJSKÝ SOUD V PLZNI. *VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ na obsazení místa tiskové/ho mluvčí/ho.* [online]. 1. 10. 2020 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: bit.ly/3tLGSIR.

LANGÁŠEK, Tomáš. *Volební senát dnes rozhodl o posledních třech návrzích ve věci registrace kandidátních listin pro lednovou volbu prezidenta republiky.* Tisková zpráva [online]. 13. 12. 2022 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qNfVbb>.

LAUDER, Silvie. *Překvapilo mě, jaký ohlas vzbudilo naše rozhodnutí o sexistické reklamě.* Respekt [online]. 12. 5. 2021. [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JwaHH5>.

MAREŠ, Miroslav. *Jak média ovlivňují české právo?* Jiné právo [online]. 29. 4. 2008 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: bit.ly/3xhn6XR.

MEDIAGURU. *Zpravodajské weby 2020: Na čele Novinky, v TOP 10 i nový web CNN Prima.* [online]. 21. 1. 2021 [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PeMOaV>.

MOLEK, Pavel. *Ke komu soudy mluví aneb Melčák a Schrödingerova kočka.* Jiné právo [online]. 13. 2. 2011 [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <https://bit.ly/42NaNku>.

NEJVYŠŠÍ SOUD. *Tiskovým mluvčím Nejvyššího soudu byl jmenován Petr Tomíček.* Tisková zpráva [online]. 17. 8. 2015 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3azmAKU.

NEJVYŠŠÍ SOUD, *Předseda Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.: Zákony jsou džungle, nikdo je nezná všechny. Je to kritické.* [online]. 29. 1. 2019 [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Xki7Dd>.

NEJVYŠŠÍ SOUD. *Nejvyšší soud posuzoval otázky možnosti přezkumu sjednaného úroku ve smlouvách uzavíraných mezi podnikateli.* Tisková zpráva [online]. 25. 3. 2021 [cit. 2023-06-02]. Dostupné z: <https://bit.ly/3JeYEOp>.

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Organizační řád Nejvyššího správního soudu* [online]. 2021 [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <https://bit.ly/42VqVAz>.

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *[Reklama, která využívá fotografie nahé ženy...]*. Twitter [online]. 21. 4. 2021 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3XpWkdh>.

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *NSS shledal nezákonným mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví, které mezi podmínky pro vstup do vnitřních prostor nezahrnulo laboratorní test na protilátky.* Tisková zpráva [online]. 30. 6. 2021 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qNadGf>.

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Soudkyni Bartošovou kárný senát obvinění zprostil, soudce Krátkého odvolal z funkce.* Tisková zpráva [online]. 18. 1. 2022 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://bit.ly/42GBCXG>.

NOHL, Radek. *Soud se zastal právníka, který chtěl zkoumat koloběh peněz ve Sněmovně.* [online]. 29. 9. 2020 [cit. 2023-05-30]. Dostupné z: <https://bit.ly/464bEjI>.

NOVINKY.CZ. *Brutality při vraždě bylo Nejvyššímu soudu na výjimečný trest málo. Vysvětluje proč.* [online]. 27. 10. 2018 [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://bit.ly/42CIXHC>.

NOVINKY.CZ. *Předběžné opatření kvůli neočkované dívce bylo legitimní, konstatoval Ústavní soud.* [online]. 27. 1. 2021 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/43HKkpQ>.

- PROCHÁZKOVÁ, Andrea. *Nesnesitelná těžkost právního jazyka*. Respekt [online]. 8. 11. 2019 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: bit.ly/3nrcyRc.
- SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *K posouzení otázky, zda je chodník samostatnou nemovitou věcí či pouhou součástí pozemku*. Tisková zpráva [online]. 2. 7. 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/42Y7rvj>.
- SEZNAM ZPRÁVY. *V kauze H-System nebylo možné vyhovět všem, konstatuje Ústavní soud. Lidé mají vyklidit domy*. [online]. 2. 10. 2019 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://bit.ly/42HnPQG>.
- SEZNAM ZPRÁVY. *Nejvyšší soud zamítl dovolání ve sporu o překlad názvu Wildeovy hry*. [online]. 9. 4. 2021 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/3pa1lv9>.
- SCHRÖDEROVÁ, Simona. *Nejvyšší soud odmítl dvě dovolání exšéfkyně ERÚ Vitáskové. Za trestní stíhání v kauze solárních elektráren chtěla milionové odškodnění*. Česká televize [online]. 3. 1. 2023 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://bit.ly/440hXTE>.
- SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Etické meze působení soudce na sociálních sítích* [online]. 24. 5. 2017 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Jd1W1a>.
- SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Etické zásady chování soudce*. [online]. 26. 11. 2005 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://bit.ly/3X9Nq3k>.
- STEM. *Důvěra v nejvyšší soudní instituce se oproti loňskému roku mírně snížila*. [online]. 2019 [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <https://bit.ly/2XC599h>.
- SVOBODA, Tomáš. *Od ministerstva je to lajdáctví, říká soudce, který „zrušil“ respirátory*. Seznam Zprávy. [online]. 29. 7. 2021 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://bit.ly/46k5kF1>.
- ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. *V nejlepším zájmu dítěte je zpravidla péče a výchova ze strany obou rodičů*. Tisková zpráva [online]. 27. 5. 2019 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://bit.ly/3DTdDbv>.
- ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Mlč, soudče!* Jiné právo [online]. 11. 5. 2007 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: bit.ly/2PgcqHH.
- ŠRAJBROVÁ, Markéta. *Přechodnou pěstounskou péči lze výjimečně prodloužit, rozhodl Ústavní soud*. Aktuálně.cz [online]. 24. 1. 2019 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3IU8Qb.
- ŠVEHLA, Marek – HOBSTOVÁ, Pavla. *Neuzavřená revoluce*. Respekt [online]. 13. 11. 2005. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/42IHSOr>.
- TOMÍČEK, Petr. *Reakce Nejvyššího soudu na článek uveřejněný na titulní straně deníku PRÁVO*. Tisková zpráva [online]. 25. 10. 2018 [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: bit.ly/2Qji5gU.
- TOMÍČEK, Petr. *Nejvyšší soud upozorňuje na zavádějící prezentaci výsledku dovolacího řízení ve věci nehody na sjezdovce ve Špindlerově Mlýně*. Tisková zpráva [online]. 14. 5. 2019 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qLfQVo>.
- TOMÍČEK, Petr. *Kárný senát Nejvyššího správního soudu potrestal soudce Okresního soudu v Mělníku za nepřesné a neúplné informace, které uvedl v oznámení o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích, jež soudci povinně každoročně podávají k Nejvyššímu soudu*. Tisková zpráva [online]. 7. 1. 2021 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Ph59nM>.
- TOMÍČEK, Petr. *Nejvyšší soud odmítl dovolání bývalé předsedkyně Energetického regulačního úřadu*. Tisková zpráva [online]. 3. 1. 2023 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://bit.ly/3qOd4P9>.
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva 2021*. [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/42HiRU2>.
- UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME. *Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct*. [online]. 2007 [cit. 2022-12-12]. Dostupné z: <https://bit.ly/3XgPczW>, s. 44.

ÚSTAVNÍ SOUD, *Nejlepší zájem dítěte při rozhodování o pěstounské péči*. Tisková zpráva [online]. 24. 1. 2019 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3FUT2pj.

ÚSTAVNÍ SOUD. *V souladu s čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky musí Nejvyšší správní soud své rozsudky vyhlášovat včetně jejich nosných důvodů, vyhlášení však může být učiněno i prostřednictvím úředních desek soudu*. Tisková zpráva [online]. 2. 7. 2019 [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Nt0rln>.

ÚSTAVNÍ SOUD. *Ústavní soud odmítl ústavní stížnost ve věci H-SYSTEM*. Tisková zpráva [online]. 2. 10. 2019 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://bit.ly/3oXKkTG>.

ÚSTAVNÍ SOUD. *Ročenka Ústavního soudu – rok 2019*. [online]. 2020 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: bit.ly/3gDqDtx.

ÚSTAVNÍ SOUD. *Informace ke zveřejnění rozhodnutí Ústavního soudu ve věci volebního zákona, vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 44/17*. Tisková zpráva [online]. 2. 2. 2021 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: bit.ly/2S0tQcr.

ÚSTAVNÍ SOUD. *Ústavní soud zrušil část volebního zákona pro porušení rovnosti volebního práva a šancí kandidujících stran*. Tisková zpráva [online]. 3. 2. 2021. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: bit.ly/32GbZJT.

ÚSTAVNÍ SOUD. *Ročenka Ústavního soudu – rok 2022* [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://bit.ly/3NcPVNI>, s. 49.

VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *ROZVRH PRÁCE 2021*. [online]. 1. 4. 2021 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: bit.ly/32G2gmP.

Seznam zdrojů pro výzkum a ostatních zdrojů:

Webové stránky Ústavního soudu, dostupné z: <https://www.usoud.cz/>.

Webové stránky Nejvyššího správního soudu, dostupné z: <https://www.nssoud.cz/>.

Webové stránky Nejvyššího soudu, dostupné z: <https://nsoud.cz/>.

Databáze Anopress, dostupné z: <https://www.anopress.cz/>.

Telefonicky provedené rozhovory s redaktory a redaktorkami médií, kterých se výzkum týkal, a s redaktorem ČTK.

E-mailová korespondence s tiskovými mluvčími ÚS, NS a NSS.

Příloha č. 1 – odpovědi tiskových mluvčí

Odpovědi tiskové mluvčí Ústavního soudu

a) Kdo v rámci Ústavního soudu rozhoduje o tom, jaká rozhodnutí budou aktivně publikována formou tiskových zpráv?

Obvykle jsem to já, kdo vybírá nálezy, které budou zveřejněny společně s tiskovou zprávou, resp. kdo je navrhuje. V některých případech jsou nálezy zveřejněny pouze s právními větami, tento postup většinou volím v případě, že je nález zajímavý zejména pro odbornou veřejnost a ty skutkové okolnosti věci nejsou samy o sobě tak poutavé. Iniciativa tedy ve většině případů pochází z mé strany, občas v případě pochybností zda zveřejnit či nezveřejnit konzultuji věc se soudcem zpravodajem. Někteří soudci mi zajímavé nálezy i předem avizují.

b) Dle jakých kritérií je tak činěno?

Jde hlavně o rozhodnutí, která vyslovují do budoucna zásadní právní názor, rozvíjejí či naopak překonávají starší judikaturu, týkají se nějakého dosud neřešeného tématu, ale také zajímavého či veřejně sledovaného příběhu či účastníka. Řídím se do určité míry i intuicí, která mi už po letech praxe obvykle napoví, co stojí za pozornost – v případě pochybností věc konzultuji se soudce zpravodajem.

c) Kdo vytváří samotné tiskové zprávy, které informují o rozhodovací činnosti soudu?

Ve většině případů jsem autorkou zpráv já. Je to nastavené tak, že konečné znění podléhá autorizaci ze strany soudce zpravodaje. V některých případech tiskovou zprávu ještě předtím konzultuji s asistentem, který soudci zpravodaji pomáhal s přípravou podkladů pro rozhodnutí. To se týká zejména složitějších věcí, snažím se, aby soudce dostal tiskovou zprávu v podobě, do které už nebude nutné příliš zasahovat. Někteří soudci si zprávy píší sami (paní doktorka Šimáčková vždy, někdo další spíše výjimečně).

d) Kdo tvoří příspěvky na sociálních sítích, které informují o rozhodovací činnosti soudu?

Profily na sociálních sítích (zejména Facebooku a Twitteru, LinkedIn využíváme zřídka) jsem zřídila já a rovněž je spravuji. Co se týče rozhodovací činnosti, příspěvky kopírují aktuality na webové stránce soudu. Zveřejňuji však kromě toho i další zprávy, které se třeba na webu ani neobjeví.

e) Jaké jsou důvody, které Ústavní soud vedou k tomu, aktivně prezentovat svou rozhodovací činnost veřejnosti? Vnímá to jako svou povinnost?

Ústavní soud je strážcem ústavnosti a jeho nálezy jsou závazné pro všechny orgány a osoby. Proto by měl mít každý možnost seznámit se s jeho rozhodovací činností. Z toho důvodu máme databázi NALUS, kde jsou zveřejňována všechna rozhodnutí Ústavního soudu a ze stejného důvodu zveřejňujeme vybrané nálezy i v rubrice Aktuálně na našem webu – tam jsou nálezy zveřejňovány bezprostředně, v NALUSu až s určitým zpožděním. A protože chceme přístup k informacím usnadnit co nejvíce, máme i profily na sociálních sítích. Nálezy Ústavního soudu jsou svým způsobem „precedenty“, některé se dotýkají života nás všech – například pokud Ústavní soud ruší nějaký zákon nebo jeho část. Navíc má Ústavní soud obvykle tzv. „poslední slovo“. Vzhledem k tomu, že většina lidí čerpá informace o našich rozhodnutích zprostředkovaně z médií, snažíme se vycházet maximálně vstříc i novinářům, je přece v našem zájmu, aby byla rozhodnutí interpretována co nejpřesněji. Osobně si jiný než otevřený přístup u instituce tohoto typu v demokratickém právním státě ani neumím představit. Z výše uvedeného tedy plyne, že Ústavní soud vnímá jako svou povinnost aktivně prezentovat svou rozhodovací činnost veřejnosti.

f) Koho Ústavní soud vnímá jako primárního konzumenta svých tiskových zpráv?

Už názvu „tiskové“ zprávy je patrné, že jsou to zejména zástupci médií (samozřejmě nikoliv pouze tištěných). Dalšími „konzumenty“ je pak odborná veřejnost, soudci obecných soudů, advokáti, studenti právnických fakult (ti někdy v odborných textech k nelibosti svých vyučujících odkazují na tiskovou zprávu a nikoliv na nálezy) a i samozřejmě občané.

g) Jak vnímá Ústavní soud důležitost mediálního obrazu své instituce?

Řekla bych, že Ústavní soud považuje svůj mediální obraz za velmi důležitý a má k tomu dobrý důvod – většina běžných občanů čerpá informace o jeho činnosti především z médií. Z toho důvodu vychází maximálně vstříc novinářům, vydává tiskové zprávy a pořádá briefinky a tiskové konference, na kterých svoje rozhodnutí prezentuje. Někteří soudci se stále ještě domnívají, že není třeba nic dovysvětlovat, že soud promlouvá prostřednictvím svých rozhodnutí, ve kterých je vše potřebné obsaženo. Jenže si neuvědomují, že málo kdo si to rozhodnutí přečte a proto je v našem nejlepší zájmu novinářům všechny důležité aspekty mnohdy dosti složitého odůvodnění vysvětlit tak, aby ho mohli v nezkrácené podobě tlumočit dál.

Odpovědi tiskového mluvčí Nejvyššího soudu

a) Kdo v rámci Nejvyššího soudu rozhoduje o tom, jaká rozhodnutí budou aktivně publikována formou tiskových zpráv?

Rozhodnutí je plně v kompetenci mojí, tzn. vedoucího oddělení pro styk s veřejností. Obecně se snažíme vydávat tiskové zprávy ke všem „judikatorně důležitým anebo veřejností sledovaným“ rozhodnutím, ale praxe, kterou má Nejvyšší soud při informování o výsledku dovolacího řízení, poněkud komplikuje takový záměr. Ještě, než to upřesním, rád bych zmínil, že mnoho tiskových zpráv se tematicky týká jiných oznámení, než prezentací vydaných rozhodnutí. Informujeme o mezinárodních konferencích, návštěvách soudu, o vydání nových publikací, o oceněních pro naše soudce, apod. Nyní už ke zveřejňování výsledků našich rozhodnutí: Nejvyšší soud v zásadě rozhoduje neveřejně. Například na civilním úseku soudu se poslední veřejné jednání konalo v roce 2012. Prioritou Nejvyššího soudu je řádně s výsledkem dovolacího řízení nejprve seznámit všechny jeho účastníky. Nebylo by etické a jistě ani spravedlivé (z pohledu práva na spravedlivý proces), aby se účastníci řízení dovídali výsledek rozhodování o dovolání (popř. se seznamovali s obsahem rozhodnutí vydaného v dalších agendách) z médií. Doručování rozhodnutí účastníkům (stranám řízení) je přitom poměrně složitý proces. Až na výjimky jsou rozhodnutí Nejvyššího soudu doručována prvoinstančními soudy, kam zpravidla po projednání dovolání putuje z Nejvyššího soudu celý procesní spis. Tyto soudy pak spisy archivují. Doručení se potom archivují v tomto spisu u nalézacího soudu. V civilním řízení dokonce tento prvoinstanční soud opatřuje rozhodnutí Nejvyššího soudu doložkou právní moci – když obdrží poslední z potřebných doručenek. Nejvyšší soud pak nemá v naprosté většině případů přehled, kdy a komu bylo jeho rozhodnutí už doručeno, a tedy ani já nevím, kdy mohu bez obav o výsledku řízení informovat veřejnost. Z toho důvodu byla stanovena „ochranná lhůta 60 dnů“ od data, kdy byl spis s rozhodnutím z Nejvyššího soudu na 1. stupeň vypraven, přičemž po uplynutí této lhůty se předpokládá, že k doručení rozhodnutí už došlo a Nejvyšší soud pseudonymizovanou kopii rozhodnutí zveřejní ve své databázi na webu. – To by teoreticky mohl být okamžik, kdy je možné vydat tiskovou zprávu. Jenže v mezidobí se většinou stane, že někdo z účastníků řízení (nebo jeho právní zástupce) už hovoří s médii, nebo do médií promluvil/a mluvčí prvoinstančního soudu ihned poté, co obdržel/a doručení, a pak už není třeba (bylo by zbytečné) vydávat velkou tiskovou zprávu samotným Nejvyšším soudem. Obvykle o ni média už ani nestojí, stačí jim od mluvčího Nejvyššího soudu nanejvýš komentář k některým jejich dotazům. Mnohdy si novináři komentář vyberou z textu zveřejněného odůvodnění rozhodnutí a

citují jej raději, než slova mluvčího. Od 1. 2. 2019 musí některá vybraná (zákonem určená) rozhodnutí (anebo na pokyn předsedy daného senátu též může i jiná) vyhlásit Nejvyšší soud na své elektronické úřední desce anebo úřední desce v budově soudu. Jedná se řádově o jednotky rozhodnutí denně, zdaleka ne všechna jsou „mediálně důležitá“. Jak současně zdůrazňuje judikatura Ústavního soudu, vyhlášené rozhodnutí nelze považovat za rozhodnutí zveřejněné, protože slovní termíny „vyhlášení“ a „zveřejnění“ nelze směšovat, takže i v takovém případě je třeba velmi pečlivě zvážit, nakolik je žádoucí o vyhlášené věci ústy mluvčího informovat. Nicméně, v takovém případě „mám už větší manévrovací prostor“ a pokud můj záměr vydat tiskovou zprávu či prohlášení v souvislosti s vyhlášením rozhodnutí na úřední desce schválí (např. ve veřejném zájmu) předseda senátu, pak tomu nic nebrání. – Nečekáme pak na uplynutí ochranné lhůty 60 dnů, ani na doručenky. Je třeba říci, že na některá důležitá rozhodnutí mě jako mluvčího upozorňují samotní soudci s návrhem, že by měla tisková zpráva vzniknout a oni mi pomohou při její přípravě. V některých případech soudce dokonce žádám, zda by nevážili dokonce možnost svolat rovnou tiskovou konferenci (to se stává ale zhruba tak jednou, dvakrát, ročně, kvůli epidemiologické situaci však samozřejmě to už rok nelze.).

b) Dle jakých kritérií je tak činěno?

Tiskové zprávy, jak už bylo naznačeno výše, vydáváme jednak k zásadním odborným judikátům, resp. rozhodnutím, která například sjednotí rozhodovací praxi soudů napříč republikou, na druhou stranu se též přizpůsobujeme „veřejné poptávce“ a vydáváme je v mediálně ostře sledovaných věcech. – V takovém případě považuji za důležité dodat, že vydaná tisková zpráva zaručí to, aby žádné z médií nebylo upřednostněno před ostatními, každý má šanci si vydanou tiskovou zprávu přečíst ve stejný čas. Pokud se tisková zpráva v mediálně exponované věci nevydává, musí mluvčí často pečlivě zvažovat, kterému médiu se bude po zveřejnění pseudonymizované verze na webu věnovat jako prvnímu. Tento „problém“ tisková zpráva vyřeší.

c) Kdo vytváří samotné tiskové zprávy, které informují o rozhodovací činnosti soudu?

V naprosté většině případů je vytvářím já, vedoucí oddělení styku s veřejností. Ojediněle mi výrazně pomáhají samotní soudci, kteří vytvoří koncept tiskové zprávy, čímž získají jistotu, že v ní bude vše, co tam chtějí mít. Na druhou stranu, pokud tvořím text původně já sám, pak vždy žádám o konzultaci soudce příslušného senátu, který o věci rozhodoval – nemohu si dovolit žádnou nepřesnost či dokonce zavádějící údaj.

d) Kdo tvoří příspěvky na sociálních sítích, které informují o rozhodovací činnosti soudu?

Tyto příspěvky vytvářím pouze já, vedoucí oddělení styku s veřejností. Občas se stane, že požádám o zveřejnění někoho s mých kolegů na oddělení styku s veřejností – avšak to je pouze prosba technického rázu, která spočívá např. u webu v tom, aby tento můj kolega/kolegyně vložil mnou dodaný text a snímky na webový server či třeba na Twitter. Nejvyšší soud nyní působí na Twitteru, LinkedInu a Instagramu.

e) Jaké jsou důvody, které Nejvyšší soud vedou k tomu, aktivně prezentovat svou rozhodovací činnost veřejnosti? Vnímá to jako svou povinnost?

Je to povinnost, přirozenost vedoucí k tomu, aby justice byla transparentní a důvěryhodná. Nejvyšší soud nemůže nic skrývat. Proto od roku 2002 publikuje všechna svá rozhodnutí (po výše zmíněné ochranné lhůtě 60 dní) na webu. Je jich tam už určitě více, než 130 tisíc. Lidé mají právo vědět, jak Nejvyšší soud v kterémkoli řízení rozhodl a co k tomu konkrétní senát složený ze soudců vedlo. Tiskové zprávy pomáhají laikům soudní rozhodnutí lépe pochopit, vybrat z nich to nejdůležitější, jsou obranou proti dezinterpretaci. V poslední době, kdy se šíří v kyberprostoru spousta dezinformací, využíváme sociální sítě také k tomu, abychom veřejnost o výsledku řízení informovali jako první – stačí např. jen odkaz na celý text právě zveřejněného rozhodnutí. Potřebujeme „dostat na veřejnost správnou interpretaci“ dříve, než se například na základě kusých informací jen o pouhém výroku, anebo prostřednictvím prezentace účastníka řízení, který v něm neuspěl, někdo pustí do fabulací a zkreslování výsledku dovolacího řízení.

f) Koho Nejvyšší soud vnímá jako primárního příjemce svých tiskových zpráv?

Jsou to dvě skupiny osob. Jednak odborná veřejnost – advokáti, státní zástupci, ale rovněž také soudci nižších stupňů, kteří díky tiskové zprávě získají povědomí o tom, jaké důležité rozhodnutí Nejvyšší soud právě vydal a aktivně si pak nastudují celé jeho odůvodnění. V rámci principu „logického očekávání“ advokáti odhadují, jak úspěšní by mohli být v obdobných sporech, soudci jsou upozorněni na rozhodnutí, kterým by se pak obecně měli v obdobných případech řídit – nicméně, u soudců i advokátů, popř. státních zástupců, se předpokládá, že tisková zpráva je jen avízem na vydané rozhodnutí, odborník potřebuje pracovat s kompletním textem odůvodnění. Na druhou stranu je to všeobecná, tedy laická, veřejnost. Tady publikujeme zprávy s odkazem na to, co zmiňuji výše, abychom povzbudili důvěru v justici, v její spravedlivé rozhodování a vnímání transparentnosti (otevřenosti ve všem a za všech okolností). U rozhodnutí, která se svými výroky zdají být kontroverzní (třeba kauza H-System) se snažíme

vysvětlit logické důvody, proč takové rozhodnutí – a ne veřejností očekávaný jiný verdikt – muselo padnout.

g) Jak vnímá Nejvyšší soud důležitost mediálního obrazu své instituce?

Je to zásadní prostředek pro budování důvěryhodnosti. Pokud lidé důvěřují soudům, důvěřují zákonům a jejich spravedlivému uplatňování, pak s o to větší ochotou sami zákony (normy) dodržují. Buduje se tak právní stát. Soudy jsou tady pro veřejnost, měly by sloužit veřejnosti. Je pochopitelné, že veřejnost by měla vědět, že soudy rozhodují v jejím zájmu spravedlivě. Pokud důvěra v soudní systém zanikne, hrozí anarchie, lidé si řeknou, že dodržovat zákony stejně nemá smysl. Mimochodem, podle průzkumu STEM je Nejvyšší soud nejdůvěryhodnější institucí mezi vrcholnými soudy v České republice.

Odpovědi tiskové mluvčí Nejvyššího správního soudu

a) Kdo v rámci Nejvyššího správního soudu rozhoduje o tom, jaká rozhodnutí budou aktivně publikována formou tiskových zpráv?

Co se týče Vámi dotazovaných kompetencí, odkázala bych Vás na www.nssoud.cz, O soudu, Organizační dokumenty a zde Organizační řád.

b) Dle jakých kritérií je tak činěno?

Kritérií je více, např. zda soud rozhodoval o dosud nejudikované otázce, dále aktuálnost rozhodnutí, závažnost projednávané otázky nebo mediální sledovanost kasační stížnosti.

c) Kdo vytváří samotné tiskové zprávy, které informují o rozhodovací činnosti soudu?

Tiskový mluvčí, soudci, asistenti soudců.

d) Kdo tvoří příspěvky na sociálních sítích, které informují o rozhodovací činnosti soudu?

Kompetentní k tomu pověřená osoba, asistenti soudce, tiskový mluvčí.

e) Jaké jsou důvody, které Nejvyšší správní soud vedou k tomu, aktivně prezentovat svou rozhodovací činnost veřejnosti? Vnímá to jako svou povinnost?

Nejvyšší správní soud se od svého vzniku snaží být soudem „otevřeným“ veřejnosti. K tomu přispívají tiskové zprávy k rozhodnutím, ale také a to především, zveřejňování celých anonymizovaných rozhodnutí. Nejvyšší správní soud tím sleduje zlepšení veřejné kontroly výkonu soudnictví.

f) Koho Nejvyšší správní soud vnímá jako primárního příjemce svých tiskových zpráv?

Tiskové zprávy jsou směřovány široké veřejnosti při zachování jejich odborné kvality.

g) Jak vnímá Nejvyšší správní soud důležitost mediálního obrazu své instituce?“

Zde bych odkázala na odpověď pod bodem e).

Příloha č. 2 – přepis rozhovorů provedených s redaktory vybraných médií

Rozhovor č. 1 – redakce ČTK

1) Podle čeho se jako redakce rozhodujete, zdali budete o některém rozhodnutí vybraných soudů informovat veřejnost prostřednictvím článku?

O rozhodnutích vrcholných soudů píšu již od roku 2006. Při výběru, o jakém rozhodnutí psát, se rozhoduji primárně na základě své vlastní zkušenosti a podle toho, zdali daná rozhodnutí mají, nebo nemají určitou zpravodajskou hodnotu, přičemž existují zhruba tři hlavní typy takových rozhodnutí.

Nejčastějším typem jsou „navazující“ rozhodnutí u kauz, které jsme dlouhodobě sledovali už v řízení před obecnými soudy, typicky se může jednat o případ nějaké vraždy, který projde všemi stupni soudní soustavy. Dále referuji o rozhodnutích, která v sobě skýtají nějakým způsobem zajímavý příběh, kterého si povšimnu při hledání na úředních deskách soudů. Takové rozhodnutí zpravidla obsahuje určitý přesah, či hlubší lidský příběh. Třetím typem jsou pak ta rozhodnutí, která mají významný právní a společenský dopad, typicky se jedná o nálezy ÚS, kterými se ruší právní úprava, případně rozhodnutí NSS, které nově nastavují poměry v určité významné agendě

2) Odkud jako novinář získáváte informace o vydání rozhodnutí vybraných soudů?

U každého soudu je to trochu odlišné. Ve všech třech případech platí, že je nutné sledovat úřední desky soudů a databáze jejich rozhodnutí. Často takto pracuji přímo s originálními texty rozhodnutí a zjišťuji z nich, o co se jedná. U NSS je to poměrně uživatelsky přívětivé a transparentní, na úřední desce lze nalézt všechny podstatné informace v den vydání rozhodnutí. V případě NS je to trochu komplikovanější, jen malá část se vyhláší přes úřední desku, většina rozhodnutí se totiž doručuje účastníkům prostřednictvím obecných soudů a na úřední desce jsou zveřejňována až se zpožděním. Často se tedy o výsledku řízení dozvídám telefonicky právě od okresních a krajských soudů, které ve věci původně rozhodovaly. U ÚS je pro mě dobré, že soud veřejně vyhláší věci, které řešil meritorně, a tyto nálezy jsou následně zveřejňovány na webových stránkách. Často také ale pracuji s databází NALUS, ve které hledám odmítavá usnesení soudu, které pro nás bývají také občas zpravodajské zajímavé, ačkoliv z právního hlediska se zpravidla o příliš zajímavý případ nejedná. Jde často o případy zmiňovaných dlouhodobých kauz, které končí u ÚS.

3) Představují pro vás tiskové zprávy soudů relevantní zdroj informací pro vaše články?

Tiskové zprávy jsou pro mě jako pro novináře důležité, ale nejsou primárním zdrojem informací o tom, že soudy vydaly zajímavé rozhodnutí. Pišu totiž o více rozhodnutích, než o kolika soudy vydávají tiskové zprávy. Nejvíce takto vydaných zpráv je u ÚS, což kvituji, je to pro mě důležité. Další dva soudy jich ale zdaleka nevydávají takové množství, a proto se dlouhodobě nemohu spoléhat pouze na ně. Mám pocit, že se soudy v případech vydávání tiskových zpráv rozhodují často arbitrárně, záleží pravděpodobně na konkrétním soudci a tomu, zdali stojí o publicitu. Ale tiskové zprávy jsou pro nás samozřejmě důležité, jsme za ně vždy rádi. V zásadě platí, že když je tisková zpráva k rozhodnutí k dispozici, tak s ní pracujeme.

Záleží samozřejmě vždy, jak je konkrétní tisková zpráva napsaná, pokud je psána převážně v právním nebo akademickém jazyce, je pro nás méně užitečná. Vyšší význam pro nás mají tiskové zprávy, které jsou psány srozumitelně a „lidsky“. Chronická vada těchto textů je to, že nedokážou opustit diskurs právního psaní, často kopírují strukturu soudních rozhodnutí a jsou psané chronologicky. Zpravodajské výstupy jsou přitom psány obráceně – začíná se tím hlavním důsledkem, a až poté se vracíme k tomu, co rozhodnutí předcházelo a jeho důvodům. Často proto tiskové zprávy v podstatě „obracíme naruby“ a snažíme se je převyprávět laičtější a srozumitelným jazykem. Spoustu právních pojmů v nich užívaných nepoužíváme, typicky odkazy na ustanovení jiných předpisů.

Snažíme se jít hodně po praktických dopadech rozhodnutí a vysvětlovat je. Soudy to v tomto ohledu spíše ponechávají na adresátech tiskových zpráv. Často jsou soudci ochotni své rozhodnutí sami okomentovat, to je pro nás rovněž velice přínosné. Užitečné také je, když je v tiskové zprávě odkaz přímo na původní text rozhodnutí. Často totiž pracuji i s originálním zněním rozhodnutí, protože se může stát, že mi v dané věci přijde důležitého něco, co v tiskové zprávě chybí, typicky podrobnější popis skutkové pozadí případu a příběhu, který se za ním skrývá. Ještě bych dodal, že vrcholné soudy své tiskové zprávy neposílají přímo do redakcí, člověk je musí sám hledat na webových stránkách soudů.

Pro nás jako novináře je nicméně skvělé, že tiskové zprávy soudy vydávají, a že je u nich vůbec vůle vysvětlovat svá rozhodnutí. V minulosti to rozhodně nebylo zcela standardní, podobně jako existence pozice tiskových mluvčích. U obecných soudů v současnosti stále není vydávání tiskových zpráv zvykem, v tomto ohledu jdou vrcholné soudy příkladem, i přes zmíněné drobné formální nedostatky, které se v procesu vydávání tiskových zpráv objevují.

Rozhovor č. 2

1) Podle čeho se jako redakce rozhodujete, zdali budete o některém rozhodnutí vybraných soudů informovat veřejnost prostřednictvím článku?

Jak je to pro nás společensky závažné a významné. V loňském roce jsme tak např. detailně pokrývali kauzou Čapí hnízdo nebo Dozimetr. Jedná se především o případy, které jsou spojeny s politikou, nebo ve kterých figuruje objem peněz, typicky dotační kauzy. Další skupinu pak tvoří mimořádná, ojedinělá rozhodnutí, která mohou být svou povahou zajímavá pro společnost

2) Odkud jako novinář získáváte informace o vydání rozhodnutí vybraných soudů?

Především přímo z přehledu zveřejněných rozhodnutí na úřední desce soudů.

3) Představují pro vás tiskové zprávy soudů relevantní zdroj informací pro vaše články?

Tiskové zprávy využívám minimálně. Chceme se odlišit od konkurence, od toho, co se píše jinde, z toho důvodu se snažíme při zjišťování informací hledat cesty, které nejsou veřejně dostupné. Používám je proto spíše doplňkově, týká se to maximálně tak 5% rozhodnutí, o kterých píšu.

Rozhovor č. 3

1) Podle čeho se jako redakce rozhodujete, zdali budete o některém rozhodnutí vybraných soudů informovat veřejnost prostřednictvím článku?

Důležitý je především samotný příběh a to, jak je daný případ zajímavý. Často na to má výrazný vliv postavení osoby, která figuruje v kauze, typicky pokud se jedná o příslušníky určitých povolání – policistů, učitelů, lékařů. Obecně platí, že se snažím získávat exkluzivní materiál a mít vlastní kauzy, kterými se odliším od toho, o čem píše konkurence.

2) Odkud jako novinář získáváte informace o vydání rozhodnutí vybraných soudů?

Soudní rozhodnutí je až vyústěním nějaké déle trvající kauzy. Pokud jde o významněji mediálně pokryté případy, z poslední doby např. kauza Dozimetr, Čapí hnízdo, Nagyová, Rath, tak ji novinář sleduje již od samého začátku. Každý z novinářů se snaží mít nějaké vlastní kauzy, snažím se tak hlídat své vlastní zdroje, mezi něž patří – a to říkám na rovinu – především advokáti, kteří mají různé zajímavé případy. Vrcholné soudy, které jsou pokrývané všemi médii, mají často pokryté ČTK, od které pak často média informace přebírají. V redakci máme pak přímo vyčleněného člověka, který pravidelně chodí na soudní jednání.

3) Představují pro vás tiskové zprávy soudů relevantní zdroj informací pro vaše články?

Obecné soudy tiskové zprávy nevydávají. Komunikujeme proto většinou přímo s mluvčími, často se jedná o některého ze soudců daného soudu. Co se informování o rozhodování vrcholných soudů dále týče, důležité specifikum je to, že všechny tři sídlí v Brně, čili pokud to není kauza, na které pracuji přímo já, tak to pokrývají tamní krajsí redaktori, které s těmito soudy dlouhodobě spolupracují.

Rozhovor č. 4

1) Podle čeho se jako redakce rozhodujete, zdali budete o některém rozhodnutí vybraných soudů informovat veřejnost prostřednictvím článku?

Čistě na základě vlastního uvážení. Zajímají mě aktéři toho daného případu, samotná podstata věci a zajímavost konečného rozhodnutí. Pokud mi tyto tři ukazatele přijdou atraktivní, tak o rozhodnutí píšu.

2) Odkud jako novinář získáváte informace o vydání rozhodnutí vybraných soudů?

Rozhodnutí si vyhledávám vlastní činností a upřímně bych to jako novinář ani nechtěl moc konkretizovat. Činnost soudů sleduju dlouhodobě a podrobně, dokážu si pohlídat, kdy se ve které věci bude rozhodovat. Pracuji s originálními texty rozhodnutí, které si vždy celá pečlivě přečtu. Pokud je mi něco důležitého nejasné, snažím se komunikovat se soudem, ale přímo se soudci jen výjimečně, spíše prostřednictvím tiskových mluvčí. Zpravidla jsou ale tak srozumitelná, že je dovysvětlovat nepotřebuji.

Jinak si informace přebíráme od agentury ČTK. Je na editorech, kteří řídí obsah webových stránek, jestli jim to přijde zajímavé a relevantní. Já jako řadový redaktor na to nemám žádný vliv, ani na autorských poradách se nebavíme o tiskových zprávách soudů.

3) Představují pro vás tiskové zprávy soudů relevantní zdroj informací pro vaše články?

Osobně s tiskovými zprávami jako novinář, vzhledem k výše uvedenému, vůbec nepracuji, tuším však, že ČTK z nich často vychází.

Aktivní komunikace soudů v oblasti prezentace své rozhodovací činnosti ve vztahu k jejímu mediálnímu pokrytí

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá vlivem komunikačních aktivit soudů na mediální pokrytí jejich rozhodovací činnosti. Její premisou je myšlenka otevřenosti justice, kterou lze chápat jako snahu o budování a rozvoj aktivní a účelné komunikace soudů s veřejností. České vrcholné soudy však k této oblasti přistupují značně rozdílně, od otevřeně a aktivně komunikujícího Ústavního soudu, až po zdrženlivý a uzavřený postoj Nejvyššího soudu. Práce se zabývá mimo jiné podobou těchto odlišností a jejich dopady na to, jak o rozhodnutích daných soudů informují média.

První kapitola práce se snaží rozebrat podstatné aspekty aktivní a otevřené prezentace soudních rozhodnutí a zároveň představit její prostředky a nástroje. Rovněž zkoumá postoje tuzemských vrcholných soudů k dané problematice, a to prostřednictvím vyjádření jejich tiskových mluvčí na autorem zasláné dotazy.

Druhá kapitola se věnuje vztahu soudů a médií. Pojednává o jeho významu v dnešní společnosti a rozebírá úskalí a rizika, která z něj vyplývají. Zabývá se také faktory ovlivňujícími skutečnost, zdali média o konkrétním rozhodnutí informují a také hranicemi projevu soudce ve vztahu k médiím.

Třetí a čtvrtá kapitola sestává z empirického výzkumu, který zkoumá vliv vydávání tiskových zpráv soudů na podobu mediálního pokrytí jejich rozhodovací činnosti. Činí tak prostřednictvím analýzy dostupných dat z let 2019-2022, mapující vydané tiskové zprávy k rozhodnutím a články na online zpravodajských webech, které o těchto rozhodnutích informovaly. Součástí výzkumu jsou rovněž rozhovory provedené s redaktory jednotlivých médií, kteří píšou o soudních rozhodnutích.

Závěrečná kapitola je věnována rozboru takto zjištěných výsledků. Diplomová práce dochází k závěru, že vliv samotných tiskových zpráv, jakožto primárního zdroje informací novinářů, na mediální pokrytí rozhodovací činnosti soudů, je velmi omezený. Tiskové zprávy však mohou hrát ve vztahu soudů a médií významnou roli jako doplňkový zdroj informací a jeden z faktorů, které ovlivňují pravděpodobnost mediálního pokrytí konkrétního rozhodnutí.

Klíčová slova: otevřená justice, prezentace soudních rozhodnutí, vztah soudů a médií

Active communication of the courts in the field of presentation their decisions in relation to their media coverage

Abstract

The thesis deals with the impact of communication activities of courts on media coverage of their decisions. Its premise is the idea of openness of justice, which can be interpreted as an effort to build and develop active and effective communication of courts with the public. However, the Czech high courts have taken very different approaches to this area, ranging from the open and active communication of the Constitutional Court to the passive and closed attitude of the Supreme Court. The thesis examines, among others, the nature of these differences and their impact on the way the media report on the decisions of the courts.

The first chapter of the thesis attempts to analyse significant aspects of the active and open presentation of courts decisions and introduce its means and tools. It also examines the attitudes of domestic high courts on the issue, through the statements of their spokespersons in response to questions sent by the author.

The second chapter focuses on the relationship between the courts and the media. It discusses its importance in today's society and analyses the pitfalls and risks that arise from it. It also looks at the factors influencing whether the media report on a particular decision and the limits of a judge's speech in relation to the media.

The third and fourth chapter consist of the empirical research, that examines the impact of court's press releases on the form of media coverage of their decisions. It uses a method of analysing available data from years 2019-2022, charting the press releases issued on the decisions and the articles on online news sites that reported on the decisions. The research also includes interviews with journalists from the selected media, who report about judicial decisions.

The final chapter is devoted to a discussion about the results of the research. The thesis comes to conclusion that impact of press releases alone, as the primary source of information for journalists, on the media coverage of judicial decisions is very limited. However, press releases can play an important role in the relationship between the courts and the media, in form of additional source of information and as one of the factors that influence the probability of media coverage of a particular decision.

Keywords: open justice, presentation of court decisions, court and media relationship